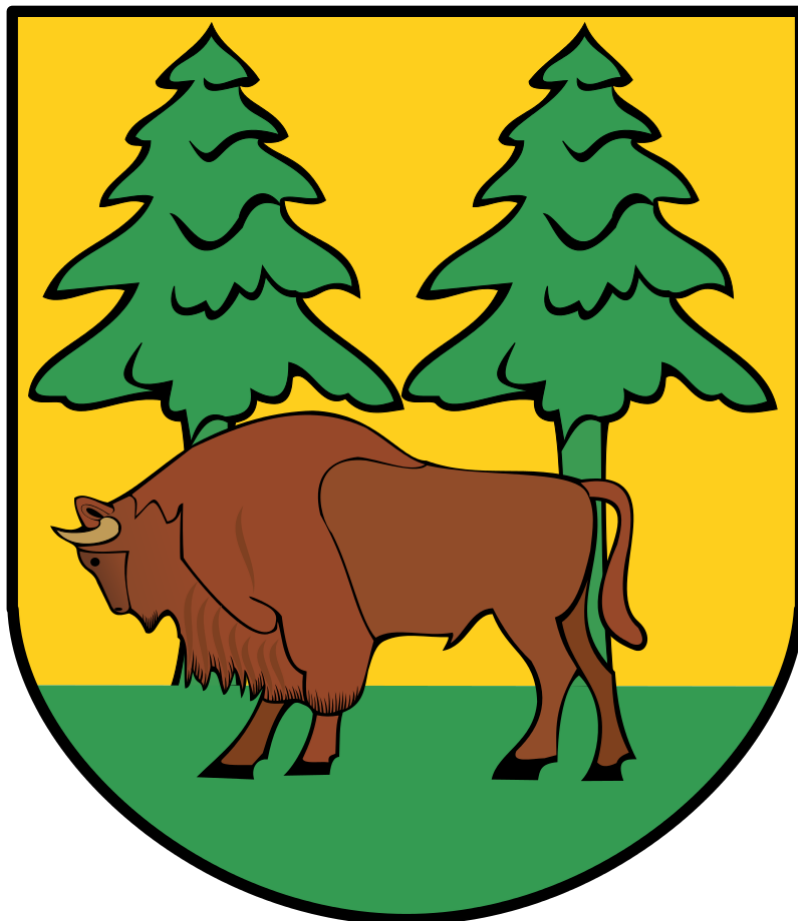

**Program Ochrony Środowiska
dla Powiatu Hajnowskiego
na lata 2021-2024**

Projekt

2020 r.

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	4
WSTĘP	5
Podstawa prawna opracowania	5
STRESZCZENIE	6
PODSTAWOWE INFORMACJE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZAR POWIATU HAJNOWSKIEGO	7
Położenie geograficzne	7
Sytuacja demograficzna.....	8
Gospodarka rolna.....	11
Gospodarka leśna	14
Lasy	14
Turystyka.....	25
Przemysł	28
Rynek pracy.....	30
Odnawialne źródła energii.....	31
REALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU HAJNOWSKIEGO NA LATA 2016-2020	32
OCENA STANU ŚRODOWISKA	33
Ochrona klimatu i jakości powietrza	33
Zagrożenia hałasem	36
Pola elektromagnetyczne	38
Gospodarowanie wodami	42
Wody powierzchniowe	42
Wody podziemne.....	44
Gospodarka wodno – ściekowa	48
Zasoby geologiczne	52
Gleby	57
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstaniu odpadów	64
Zasoby przyrodnicze	72
Formy ochrony przyrody.....	72
.....	73
Rezerwaty przyrody.....	73

Parki krajobrazowe	82
Obszary chronionego krajobrazu	83
Pomniki przyrody.....	85
Stanowiska dokumentacyjne.....	85
Użytki ekologiczne	86
Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	92
Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000	92
Zagrożenia poważnymi awariami.....	95
Adaptacja do zmian klimatu	96
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.....	98
Zagrożenie powodzią i podtopieniami.....	98
Wiatr huraganowy i trąby powietrzne.....	99
Deszcze nawalne i grad.....	99
Zagrożenie pożarowe	99
Zagrożenie osuwiskami	100
Nadzwyczajne zagrożenia środowiska.....	100
Działania edukacyjne	102
eMonitoring środowiska	108
EANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM.....	110
ANALIZA SWOT	132
CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE.....	140
SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	165
Źródła finansowania zadań	166
Środki własne samorządu terytorialnego.....	166
Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie	166
Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku	167
Założenia do Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027	167
SPIS TABEL.....	170
SPIS MAP	172

WYKAZ SKRÓTÓW

CAFE – dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/50/WE z dnia 21 maja 2008 r. w sprawie jakości powietrza i czystsze powietrze dla Europy (Clean Air for Europe - Czyste Powietrze dla Europy),

GIOS – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska,

GUS – Główny Urząd Statystyczny,

JCWP – jednolita część wód powierzchniowych,

JCWpd – jednolita części wód podziemnych

KRO – Karta Rejestracji Osuwiska,

NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

PM10 – pył (PM - ang. particulate matter) są to pyły o średnicy aerodynamicznej do 10 μm ,

PM2,5 – cząstki pyłu o średnicy aerodynamicznej do 2,5 μm ,

Program – Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024 (aktualizacja)",

RDOŚ – Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku,

RLM – Równoważna Liczba Mieszkańców,

SOPO - Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej

WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku,

WIOS – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Białymstoku,

WSTĘP

PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Podstawą prawną opracowania „Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024 (aktualizacja)” jest art.17 ust.1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jedn.: Dz.U. z 2020 r. poz.1219 z późn. zm.). Dokument ten nakłada na organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy obowiązek opracowania programów dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Dokumenty te mają na celu realizowanie polityki ochrony środowiska zgodnie z zapisami w ww. Ustawie. Dotychczas obowiązującym dokumentem był „Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2016-2020 (aktualizacja)” - Uchwała nr X/88/15 Rady Powiatu Hajnowskiego w dniu 29 października 2015 r. w sprawie uchwalenia Programu ochrony środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2016-2020.

Podstawowym celem sporządzenia i uchwalenia Programu jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zbieżnej z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych. Program stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem spajającą wszystkie działania i dokumenty dotyczące ochrony środowiska i przyrody na szczeblu Powiatu Hajnowskiego.

„Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2021-2024 (aktualizacja) „ został przygotowany w oparciu o szereg dokumentów wymienionych w rozdziale Analiza zgodności Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym zgodnie z najnowszymi Wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska sporządzonymi przez Ministerstwo Środowiska we wrześniu 2015 roku.

STRESZCZENIE

Program zawiera podstawowe informacje na temat Powiatu Hajnowskiego dotyczące położenia geograficznego, sytuacji demograficznej, gospodarki rolnej, leśnej, a także turystyki, przemysłu, rynku pracy i odnawialnych źródeł energii.

Przeprowadzono również analizę zgodności Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

Dokonano oceny stanu środowiska w podziale na następujące obszary interwencji: ochronę klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem, pola elektromagnetyczne, gospodarowanie wodami, gospodarkę wodno – ściekową, zasoby geologiczne, gleby, gospodarkę odpadami i zapobieganie powstaniu odpadów, zasoby przyrodnicze, zagrożenia poważnymi awariami. Opisano również zagadnienia związane z adaptacjami do zmian klimatu, nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska, działaniami edukacyjnymi, monitoringiem środowiska.

Wyznaczono cel nadrzędny Programu w oparciu o dokumenty strategiczne,

Zrównoważony rozwój Powiatu Hajnowskiego przy poprawie i promocji środowiska naturalnego
---

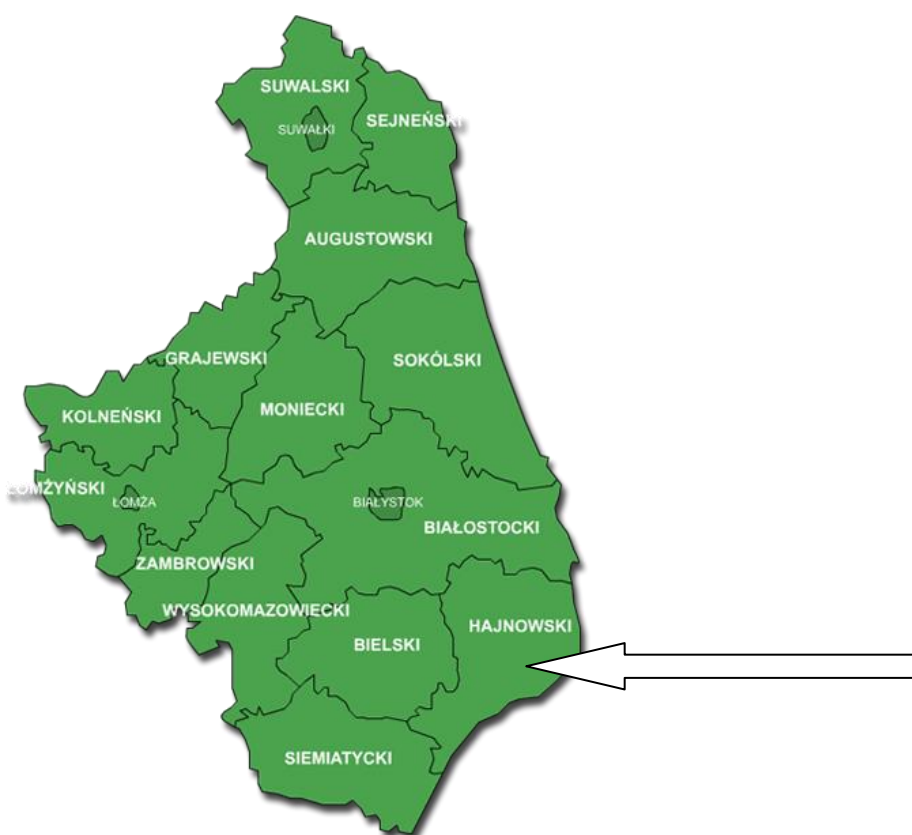
, kierunki interwencji, zadania oraz harmonogram finansowy kierując się analizą SWOT. Podano założone źródła finansowania zaplanowanych zadań, a także system realizacji Programu.

W wyniku realizacji Programu stan środowiska w powiecie hajnowskim ulegnie poprawie. Brak realizacji zadań zawartych w Programie spowoduje pogorszenie stanu środowiska w powiecie.

PODSTAWOWE INFORMACJE CHARAKTERYZUJĄCE OBSZAR POWIATU HAJNOWSKIEGO

POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE

Powiat Hajnowski położony jest w dorzeczu rzeki Bug i Narew, w południowo-wschodniej części województwa podlaskiego. Siedzibą władz powiatowych jest miasto Hajnówka położone w odległości 65 km od Białegostoku. Z powiatem hajnowskim graniczą powiaty: od północy - białostocki, od zachodu - bielski, od południa - siemiatycki. Wschodnia granica Polski oddziela Powiat Hajnowski od Białorusi.

MAPA 1 POŁOŻENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO NA TLE WOJEWÓDZTWA
PODLASKIEGO

Źródło: https://www.google.com/search?q=mapa+wojew%C3%B3dztwa+podlaskiego&client=firefox-b-d&sxsrf=ALeKk03_G1pFyWbF5YBjNoOUgv5Gv_Y7sw:1591611531807&tbm=isch&source=iu&ictx=

W skład Powiatu Hajnowskiego wchodzi dziewięć gmin:

1. Hajnówka – gmina miejska
2. Hajnówka – gmina wiejska,
3. Białowieża - gmina wiejska,

4. Czeremcha - gmina wiejska,
5. Czyże - gmina wiejska,
6. Dubicze Cerkiewne – gmina wiejska,
7. Narew - gmina wiejska,
8. Narewka - gmina wiejska,
9. Kleszczele – gmina miejsko - wiejska

MAPA 2 GMINY WCHODZĄCE W SKŁAD POWIATU HAJNOWSKIEGO

Źródło: <https://www.google.com/search?q=mapa+powiatu+hajnowskiego+w+podziale+na+gminy>

SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Powiat Hajnowski o powierzchni administracyjnej zgodnie z danymi GUS na rok 2019 zajmuje powierzchnię 1624 km². W poniższej tabeli przedstawiono powierzchnię gmin wchodzących w skład Powiatu Hajnowskiego. Największą gminą jest gmina miejsko wiejska Narewka, a najmniejszą gmina miejska Hajnówka.

TABELA 1 POWIERZCHNIA POSZCZEGÓLNYCH GMIN W POWIECIE HAJNOWSKIM -
STAN NA ROK 2019

Lp.	Gmina	Rodzaj gminy	Powierzchnia gminy w km ²
1	Hajnówka	Gmina miejska	21
2	Hajnówka	Gmina wiejska	293
3	Białowieża	Gmina wiejska	203
4	Czeremcha	Gmina wiejska	97
5	Czyże	Gmina wiejska	135
6	Dubicze Cerkiewne	Gmina wiejska	151
7	Narew	Gmina wiejska	242
8	Narewka	Gmina wiejska	339
9	Kleszczele	Gmina miejsko-wiejska	143
	Powiat Hajnowski	-	1624

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablicastan> na 31 XII 2019 r.

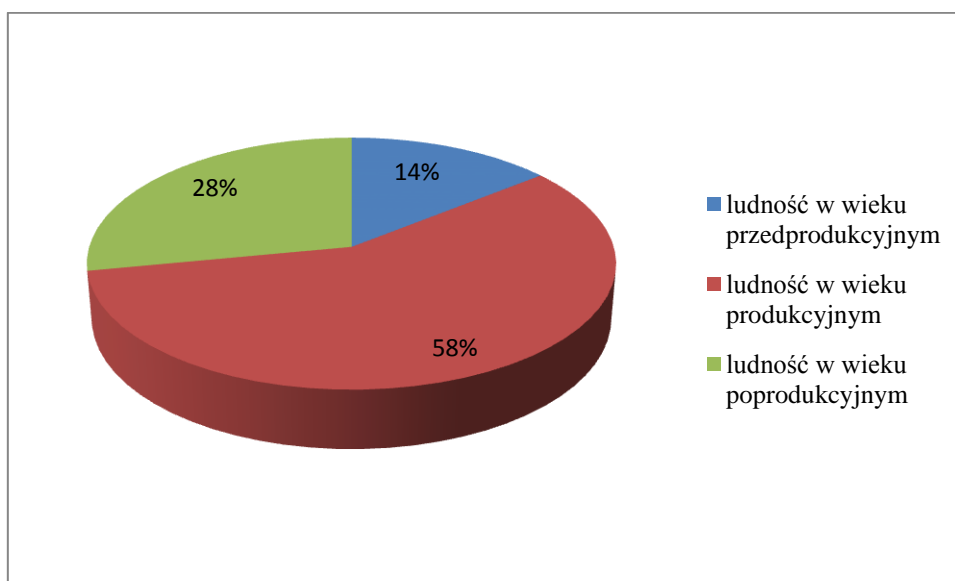
Liczba ludności zamieszkującej go wg GUS na dzień 31.12.2018 wynosi 43 143 osób. W poniższej tabeli przedstawiono liczbę ludności na terenie poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego. Najliczniejszą gminą jest gmina miejska Hajnówka, a najmniej liczną gmina wiejska Dubicze Cerkiewne.

TABELA 2 LICZBA LUDNOŚCI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU
HAJNOWSKIEGO - STAN NA ROK 2018

Lp.	Gmina	Rodzaj gminy	Liczba ludności
1	Hajnówka	gmina miejska	20 690
2	Hajnówka	gmina wiejska	3 884
3	Białowieża	gmina wiejska	2 199
4	Czeremcha	gmina wiejska	3 169
5	Czyże	gmina wiejska	2 013
6	Dubicze Cerkiewne	gmina wiejska	1 524
7	Narew	gmina wiejska	3 505
8	Narewka	gmina wiejska	3 666
9	Kleszczele	gmina miejsko-wiejska	2 493
	Powiat Hajnowski	-	43 143

Źródło: [https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica stan](https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica%20stan) na 31 XII 2018 r.

Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym wynosi 14%, w wieku produkcyjnym 58%, poprodukcyjnym 28% ogółu ludności zamieszkującej powiat. Graficznym obrazem tej sytuacji jest poniższy wykres.

WYKRES 1 LICZBA LUDNOŚCI W GRUPACH: PRZEDPRODUKCYJNEJ, PRODUKCYJNEJ I POPRODUKCYJNEJ NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica_stan_na_31_XII_2018_r.

GOSPODARKA ROLNA

Rolnictwo stanowi jeden z najważniejszych działów gospodarki Powiatu Hajnowskiego. W powiecie hajnowskim istnieją doskonałe warunki do tworzenia gospodarstw ekologicznych, produkujących zdrową żywność oferując one produkty naturalne jak warzywa, zioła, jaja, miody. W poniższej tabeli przedstawiono ilość gospodarstw w poszczególnych gminach. Najwięcej gospodarstw znajduje się na terenie gminy Narew, drugie miejsce zajmuje pod tym względem gmina wiejska Hajnówka. Gospodarstwa w powiecie hajnowskim mają z reguły niewielką powierzchnię. Gospodarstw o wielkości do 0,5 ha jest w powiecie hajnowskim najwięcej – 5857.

TABELA 3 ILOŚĆ GOSPODARSTW ROLNYCH NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU HAJNOWSKIEGO ORAZ ICH STRUKTURA OBSZAROWA

	Hajnówka - gmina miejska	Hajnówka - gmina wiejska	Białowieża - gmina wiejska	Czeremcha - gmina wiejska	Czyże - gmina wiejska	Dubicze Cerkiewne - gmina wiejska	Narew - gmina wiejska	Narewka - gmina wiejska	Kleszczel - gmina miejsko - wiejska
Zakres powierzchni [ha]	Ilość gospodarstw [szt.]								
0,0-0,4999	190	1228	816	743	112	484	1305	276	703
0,5-0,9999	51	418	156	198	139	226	458	177	251
1,0-1,4999	0	327	146	178	189	202	355	1272	238
1,5-1,99999	0	207	76	159	218	120	213		179
2,0-2,9999	0	278	84	200	154	222	303		250
3,0-4,9999	227	327	44	207	256	240	372		313
5,0-6,9999	0	173	11	100	182	166	192	269	174
7-9,9999	20	174	6	72	188	134	171		131
10,0-14,9999	0	97	3	34	159	111	142	100	83
15,0-19,9999	3	30	1	15	76	43	31		41
20,0- 29,9999	0	23	2	9	36	31	33	24	17
30,0-49,9999	1	23	0	7	21	6	24		12
50,0-99,9999	0	10	0	6	9	3	11	2	4
100,0 i powyżej	0	4	0	0	6	1	12	2	2
Razem	492	3319	1345	1928	1745	1 989	3622	2122	2398

Źródło: Urzędy Miasta Hajnówka, Urząd Gmin Hajnówka, Urząd Gminy Białowieża, Urząd Gminy Czeremcha, Urząd Gminy Czyże, Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne, Urząd Gminy Narew, Urząd Gminy Narewka, Urząd Miejski Kleszczel

Zagrożenia dla środowiska związane z rolnictwem

Produkcja rolna w gospodarstwie rolnym odbywa się w oparciu o naturalne zasoby środowiska, na które składają się: gleba, woda, powietrze i krajobraz z jego bioróżnorodnością. Degradacja środowiska naturalnego w wyniku działania zespołu ujemnych zjawisk spowodowanych przez rolnictwo przejawia się, zatem poprzez wpływ na:

1. Jakość gleby:
  - a. Ryzyko erozji wietrznej, wodnej,
  - b. Pogorszenie właściwości fizycznych na skutek uprawy mechanicznej,
  - c. Spadek zawartości próchnicy,
  - d. Ryzyko zakwaszenia i zasolenia,
  - e. Ryzyko skażenia środkami ochrony roślin i metalami ciężkimi,
2. Jakość wody:
  - a. Zanieczyszczenie N
  - b. Zanieczyszczenie P
3. Jakość powietrza:
  - a. Emisje do atmosfery gazów cieplarnianych,
  - b. Zachowanie bioróżnorodności krajobrazu wiejskiego.

GOSPODARKA LEŚNA

LASY

Lasy spełniają bardzo różnorodne funkcje w sposób naturalny, którymi są:

- 1) funkcje ekologiczne (ochronne) – las kształtuje klimat globalny i lokalny, ma wpływ na skład atmosfery, reguluje obieg wody w przyrodzie, przeciwdziała powodziom i osuwiskom, chroni glebę przed erozją i krajobraz przed stepowaniem tworzy warunki do zachowania gatunków i ekosystemów, zachowując różnorodność i złożoność krajobrazu,
- 2) funkcje produkcyjne – polegające na materialnych świadczeniach lasu: produkcji drewna; produkcji innych użytków głównych: materiał rozmnożeniowy, sadzonki, nawozy organiczne, szczepionki grzybowe
- 3) produkcja użytków ubocznych – pożytki naturalne nieдрzewne: tuszy zwierzyny łownej, grzyby, owoce leśne, zioła, inne części runa leśnego, igliwie, stroisz¹, żywica, kora, choinki
- 4) funkcje społeczne, – które służą kształtowaniu korzystnych warunków zdrowotnych i rekreacyjnych dla społeczeństwa. Poza tym las staje się miejscem pracy dla wielu ludzi. Gospodarka leśna stymuluje także zatrudnienie w innych sektorach gospodarki np. w przemyśle drzewnym, celulozowo – papierniczym, meblarskim, a w mniejszym stopniu w energetycznym.

Lasy mają istotne znaczenie gospodarcze i są kluczowym elementem bezpieczeństwa ekologicznego oraz mają szczególne znaczenie w ochronie środowiska naturalnego.

Lasy spełniają znaczną rolę w likwidowaniu zanieczyszczeń środowiska naturalnego. Absorpcja pyłów wynosi w nich 30-50 % (1 ha buczyn pochłania średnio 70 ton pyłów), a także następuje absorpcja substancji gazowych (np. w olszynach do 85 % azotanów, fluoru i dwutlenku siarki). Ważnym elementem jest tłumienie fal akustycznych (w łęgach na odległość 100 m od źródła dźwięku) wynosi od 70-90%.

Lesistość Powiatu Hajnowskiego wynosi 53,5%, w porównaniu, lesistość województwa podlaskiego wynosi 31%.

---

¹ gałązki drzew i krzewów iglastych, które są podstawowym materiałem do produkcji wieńców i różnego rodzaju ozdób nagrobnych

TABELA 4 INFORMACJE NA TEMAT GRUNTÓW LEŚNYCH NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Powierzchnia gruntów leśnych w [ha]						
ogółem		publicznych				prywatnych
ogółem	w tym lasy	razem	w tym Skarbu Państwa			
			razem	w tym w zarządzie		
				Lasów Państwowych	Parków Narodowych	
88 496	86 860	76 485	76 280	65 976	9 974	12 011

Źródło: Ochrona środowiska i leśnictwo w województwie podlaskim w 2018 r.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego działają następujące Nadleśnictwa: Nadleśnictwo Żednia, Nadleśnictwo Bielsk, Nadleśnictwo Hajnówka, Nadleśnictwo Białowieża, Nadleśnictwo Browśk. Wyjaśnienie zastosowanych skrótów: SO – sosna, ŚW. – świerk, DB.S– dąb szypułkowy, DBB – dąb bezszypułkowy, JS – jesion, GB – grab, BRZ – brzoza, BRZ.O. – brzoza omszona, Ol – Olsza, OS – osika, LP – lipa

TABELA 5 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE BROWSK

SO	ŚW.	DB.S	JS	GB	BRZ	BRZ.O.	OL	OS	LP	Razem
35,57	23,07	9,75	0,19	1,47	8,87	0,39	19,63	0,72	0,34	100

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Browśk Obrębów Browśk, Lacka Puszcza, Narewka na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

Sosna zajmuje największą powierzchnię leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Browśk - 35,57%. Najmniejszy udział procentowy ma jesion – 0,19%.

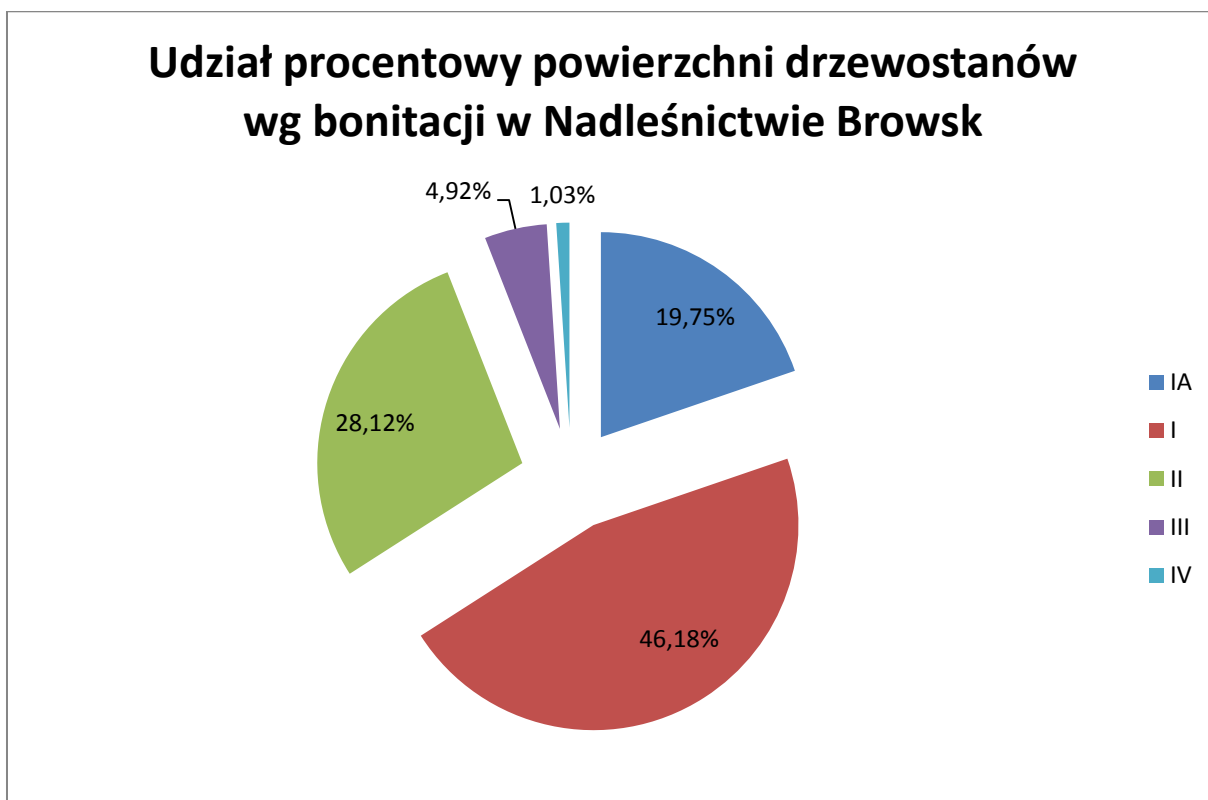
TABELA 6 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG BONITACJI W NADLEŚNICTWIE BROWSK

IA	I	II	III	IV	Razem
19,75	46,18	28,12	4,92	1,03	100

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Browsk Obrębów Browsk, Lacka Puszcza, Narewka na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

I klasa bonitacji zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Browsk-46,18%. Najmniejszy udział procentowy ma IV klasa bonitacji – 1,03%.

WYKRES 2 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW BONITACJI W NADLEŚNICTWIE BROWSK

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Browsk Obrębów Browsk, Lacka Puszcza, Narewka na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

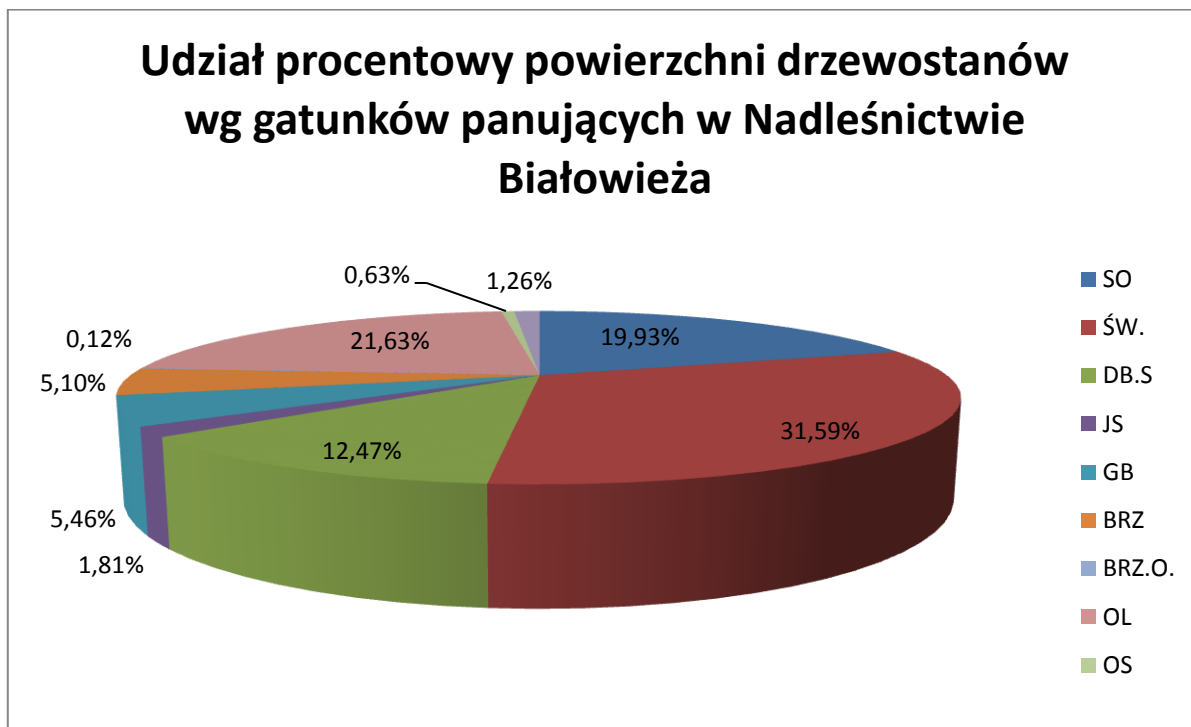
TABELA 7 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE BIAŁOWIEŻA

SO	ŚW.	DB.S	JS	GB	BRZ	BRZ.O.	OL	OS	LP	Razem
19,93	31,59	12,47	1,81	5,46	5,1	0,12	21,63	0,63	1,26	100

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Białowieża na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

Świerk zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Białowieża - 31,59%. Najmniejszy udział procentowy ma brzoza omszona – 0,12%.

WYKRES 3 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE BIAŁOWIEŻA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Białowieża na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

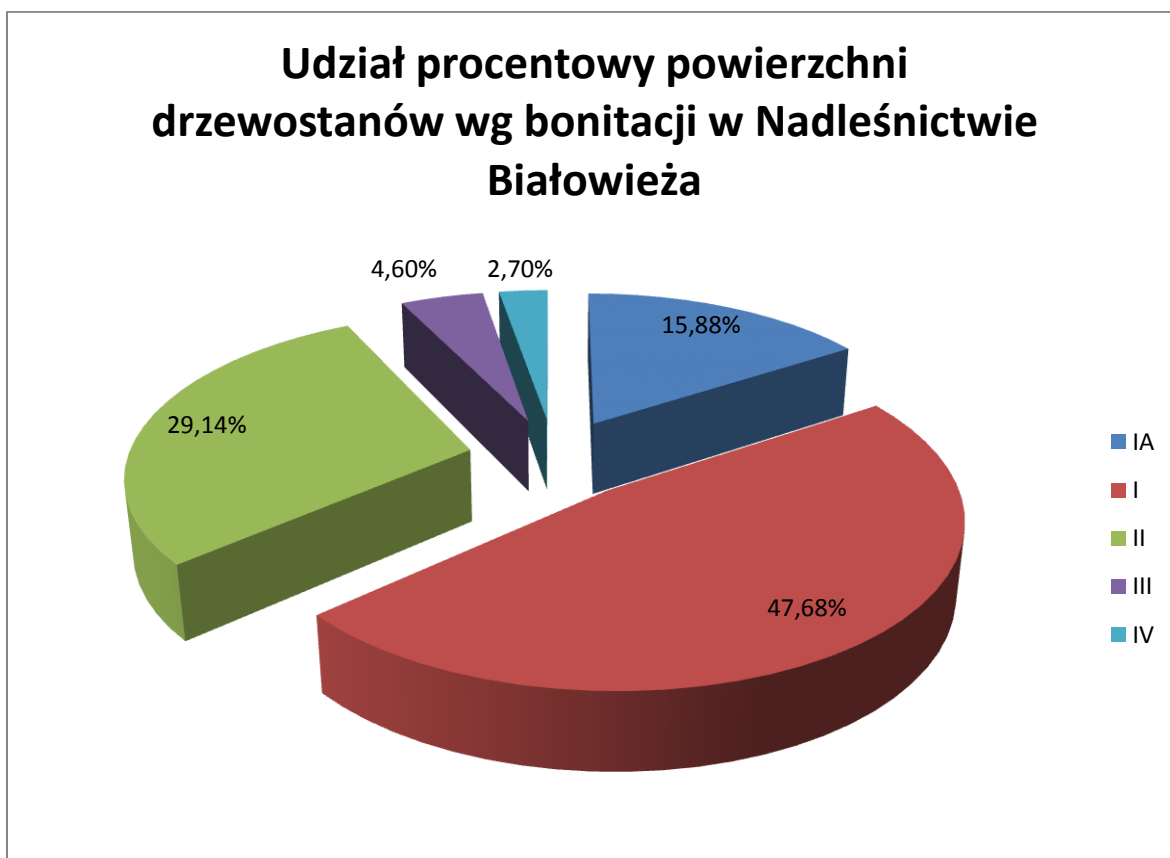
TABELA 8 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG BONITACJI W NADLEŚNICTWIE BIAŁOWIEŻA

IA	I	II	III	IV	Razem
15,88	47,68	29,14	4,6	2,7	100

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Białowieża na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

I klasa bonitacji zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Białowieża-47,68%. Najmniejszy udział procentowy ma IV klasa bonitacji – 2,70%.

WYKRES 4 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW BONITACJI W NADLEŚNICTWIE BIAŁOWIEŻA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Białowieża na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

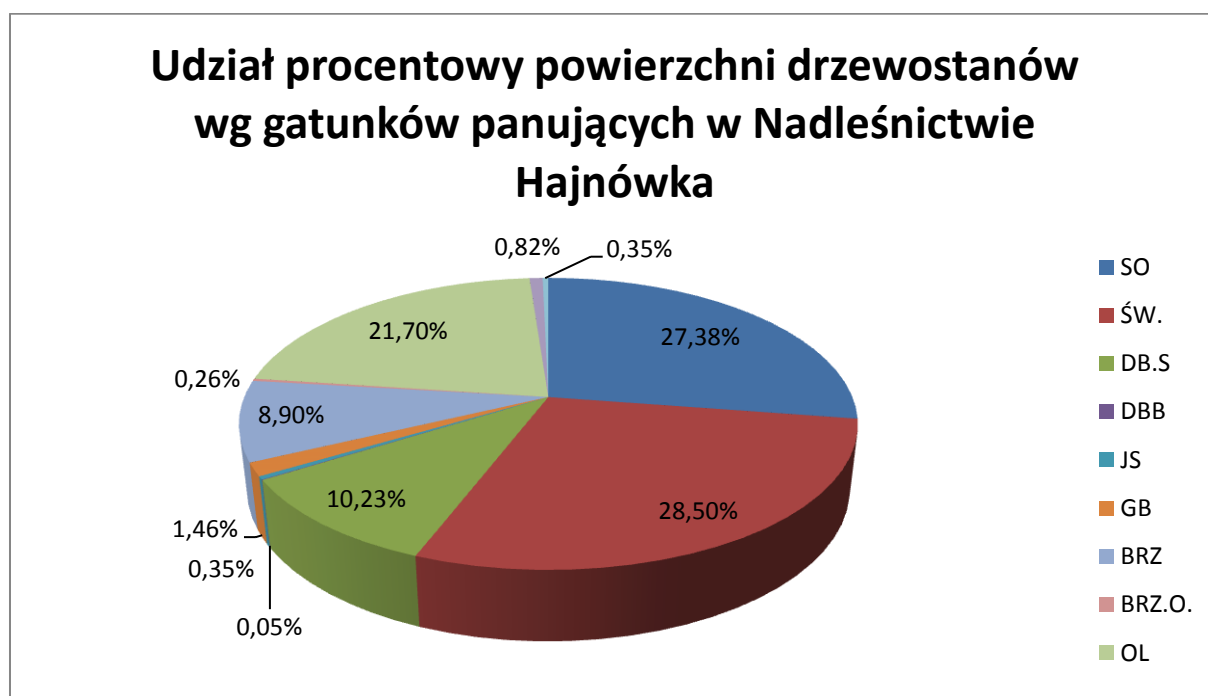
TABELA 9 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW
PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE HAJNÓWKA

SO	ŚW.	DB.S	DBB	JS	GB	BRZ	BRZ.O.	OL	OS	LP	Razem
27,38	28,5	10,23	0,05	0,35	1,46	8,9	0,26	21,7	0,82	0,35	100

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Hajnówka na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

Świerk zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Hajnówka – 28,5%. Najmniejszy udział procentowy ma dąb bezszypułkowy – 0,05%.

WYKRES 5 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW
PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE HAJNÓWKA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Hajnówka na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

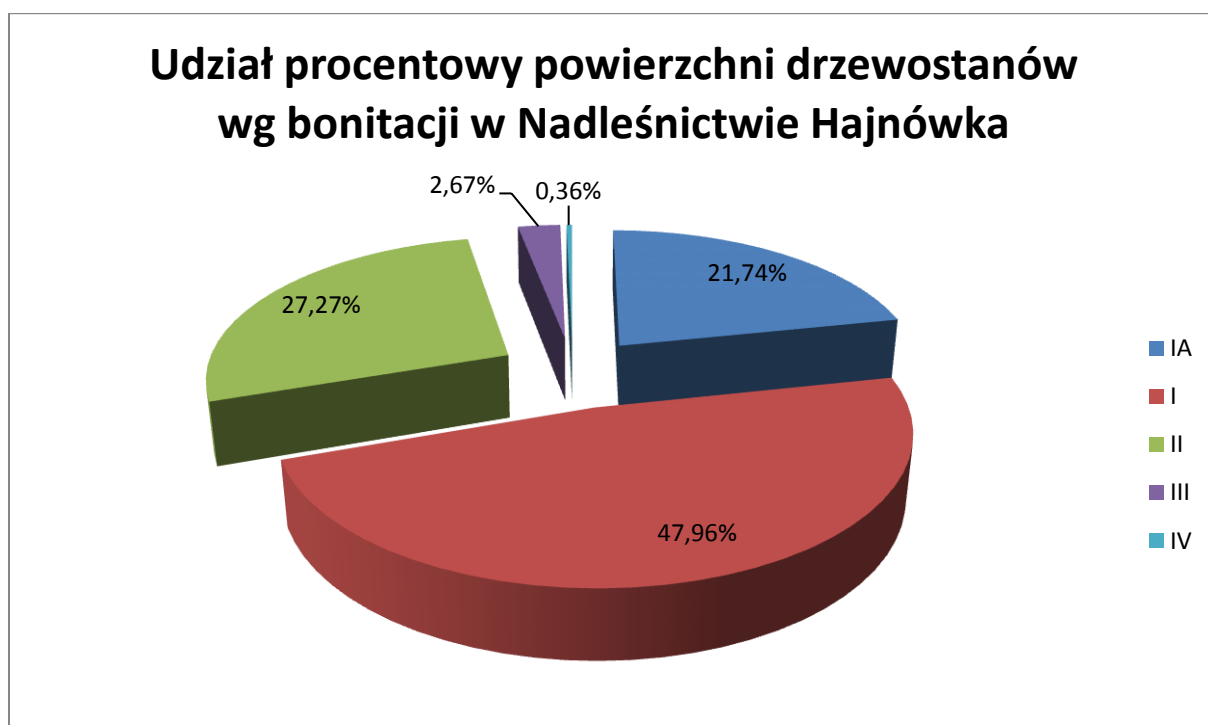
TABELA 10 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG BONITACJI W NADLEŚNICTWIE HAJNÓWKA

IA	I	II	III	IV	Razem
21,74	47,96	27,27	2,67	0,36	100

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Hajnówka na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

I klasa bonitacji zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Hajnówka-47,96%. Najmniejszy udział procentowy ma IV klasa bonitacji – 0,36%.

WYKRES 6 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW BONITACJI W NADLEŚNICTWIE HAJNÓWKA

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Hajnówka na okres 01.01.2012-31.12.2021, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

Nadleśnictwo Bielsk składa się z dwóch obrębów: obręb Kleszczele oraz obręb Bielsk. Jedynie obręb Kleszczele leży na terenie Powiatu Hajnowskiego, więc dane dotyczące gatunków panujących oraz klas bonitacji będą dotyczyły jedynie tego obrębu. Obręb Bielsk leży na terenie powiatu bielskiego, a jego niewielka część na terenie powiatu białostockiego.

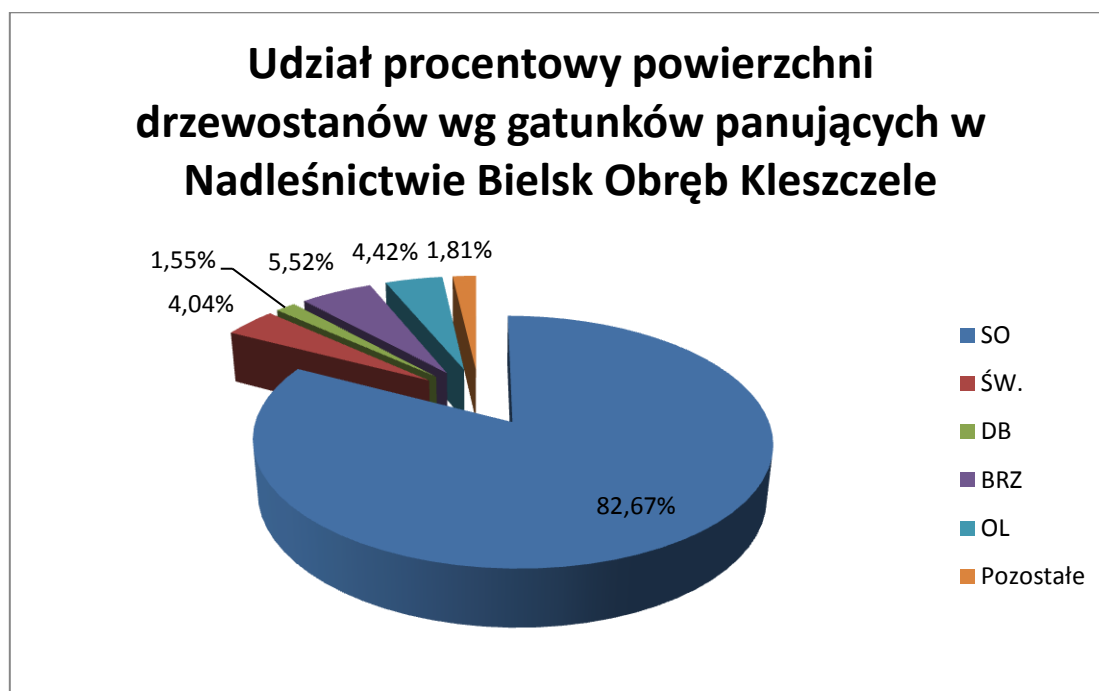
TABELA 11 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE BIELSK OBRĘB KLESZCZELE

SO	ŚW.	DB	BRZ	OL	Pozostałe	Razem
82,67%	4,04%	1,55%	5,52%	4,42%	1,81%	100,00%

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Bielsk na okres 01.01.2019-31.12.2028, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

Sosna zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Bielsk – 82,67%. Najmniejszy udział procentowy ma dąb – 1,55%.

WYKRES 7 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE BIELSK OBRĘB KLESZCZELE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Bielsk na okres 01.01.2019-31.12.2028, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku,

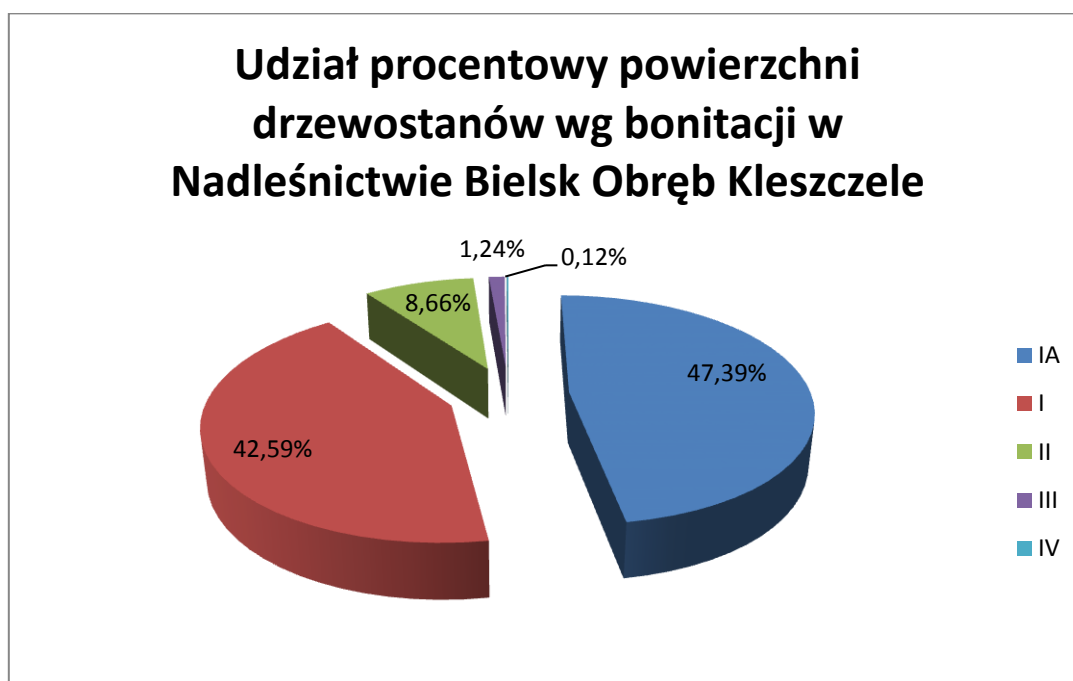
TABELA 12 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG BONITACJI W NADLEŚNICTWIE BIELSK OBRĘB KLESZCZELE

IA	I	II	III	IV	Razem
47,39	42,59	8,66	1,24	0,12	100

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Bielsk na okres 01.01.2019-31.12.2028, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

IA klasa bonitacji zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Bielsk Obręb Kleszczele-47,39%. Najmniejszy udział procentowy ma IV klasa bonitacji – 0,12%.

WYKRES 8 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW BONITACJI W NADLEŚNICTWIE BIELSK OBRĘB KLESZCZELE

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Bielsk na okres 01.01.2019-31.12.2028, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku,

Nadleśnictwo Żednia składa się z 4 obrębów: Obręb Hieronimowo, Obręb Zajma, Obręb Żednia, Obręb Michałowo. Jedynie obręb Michałowo znajduje się na terenie Powiatu Hajnowskiego.

TABELA 13 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE ŻEDNIA OBRĘB MICHAŁOWO

SO	ŚW.	BRZ	OL	Pozostałe	Razem
77,68%	9,23%	4,37%	6,72%	2,01%	100,00%

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Żednia na okres 01.01.2019-31.12.2028, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

Sosna zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Żednia Obręb Michałowo – 77,68%.

WYKRES 9 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG GATUNKÓW PANUJĄCYCH W NADLEŚNICTWIE ŻEDNIA OBRĘB MICHAŁOWO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Żednia na okres 01.01.2019-31.12.2028, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

TABELA 14 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW WG BONITACJI W NADLEŚNICTWIE ŻEDNIA OBRĘB MICHAŁOWO

IA	I	II	III	Razem
45,32	43,48	10,28	0,92	100

Źródło: Plan Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Żednia na okres 01.01.2019-31.12.2028, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

IA klasa bonitacji zajmuje najwięcej powierzchni leśnej zalesionej drzewostanów w Nadleśnictwie Żednia obręb Michałowo-45,32%. Najmniejszy udział procentowy ma III klasa bonitacji – 0,92%.

WYKRES 10 UDZIAŁ PROCENTOWY POWIERZCHNI DRZEWOSTANÓW BONITACJI W NADLEŚNICTWIE ŻEDNIA OBRĘB MICHAŁOWO

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu Urządzenia Lasu Nadleśnictwa Żednia na okres 01.01.2019-31.12.2028, Regionalna Dyrekcja Lasów w Białymstoku

---

TURYSTYKA

Turystyka jest prężnie rozwijającą się gałęzią w powiecie hajnowskim. Obszar powiatu jest idealnym miejscem na uprawianie turystyki aktywnej. Wyznaczone szlaki turystyczne umożliwiają odbywanie wycieczek krajoznawczych: pieszych, rowerowych, nordic walking i edukacyjnych przez malownicze tereny Puszczy Białowieskiej i jej okolic. Baza noclegowa w powiecie hajnowskim to sieć obiektów o różnym standardzie. Hotele o wysokiej jakości usług zachęcają do przyjazdów swą ofertą konferencyjną. Domy i ośrodki wypoczynkowe, schroniska oferują pobyty dla dzieci i młodzieży, natomiast kwatery agroturystyczne zapraszają rodziny i osoby indywidualne. W powiecie jest 39 obiektów noclegowych. Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w 2018 roku wyniósł 25,6%.

SZLAKI TURYSTYCZNE

- Hajnówka - Białowieża (zielony, 25 km).
- Hajnówka - Narewka „Szlak walk partyzanckich” (czerwony, 22 km).
- Hajnówka-Orzeszkowo-Hajnówka „Śladami Powstania Styczniowego”(niebieski, 31 km).
- Białowieża - Topiło (żółty, 19 km).
- Białowieża - Czerlonka Osada - Zwierzyniec (niebieski, 17 km).
- Białowieża - „Miejscami Pamięci Narodowej” (czerwony, 14 km).
- Białowieża - Siemianówka (niebieski, 41 km).
- Białowieża - Narewka (żółty, 21 km).
- Masiewo - Kosy Most (tzw. Wilczy Szlak, zielony, 16 km).
- Masiewo - Uroczysko „Głuszec”- Masiewo (czerwony, 6,5 km).
- „Miejsce Mocy” (czarny, 5,5 km).
- „Carska Tropina” (czarny, 4 km).
- „Szlak Prawosławnych Świątyń” (żółty, 164 km, długość w powiecie 56 km).
- Szlak Samochodowy (długość ok. 90 km).
- „Carski Szlak” („Carski Hostineć”) – szlak liczy ok. 35 km.
- Podlaski Szlak Kulturowy „Drzewo i Sacrum”.

SZLAKI ROWEROWE

- Hajnówka - Orzeszkowo – Hajnówka (niebieski, 42 km).
- Dubicze Cerkiewne – Topiło – Białowieża (zielony, 41 km).
- Hajnówka – Dubicze Cerkiewne – Czeremcha – Piaski (czerwony, 85 km).

- Szlaki narewckowskie. Mała pętla (długość:18 km; składa się z dwóch odcinków:9 km szlak czarny, 9 km szlak zielony), Średnia pętla (długość:36 km; szlak zielony), Duża pętla (długość:45 km; składa się z dwóch odcinków: 20 km szlak zielony, 25 km szlak niebieski).
- Łącznikowy: Michnówka – Nowa Łuka – Stary Dwór – Tarnopol – Siemianówka (czarny, 11 km, łączy szlak niebieski).
- „Do wsi w dolinie Narwi”: Doratynka-Klejniki–Lady-Kuraszewo (niebieski, 23,5 km).
- „Kraina Otwartych Okiennic”: Narew-Ancuty-Trześcianka-Soce-Puchły (zielony, 16,2 km).
- Wokół Białowieży i Polany Białowieskiej (czarny 13,5 km).
- „Szlakiem bocianich gniazd”- (20 km).
- Białowieski Szlak Transgraniczny (żółty, 58 km w części polskiej).
- Podlaski Szlak Bociani (czerwony, 412 km, długość szlaku w powiecie 62 km).
- Czeremcha – Siemiatycze (zielony 59 km).

Szlaki nordic walking

TRASA 1 - Leśna przechadzka (zielona) 3 km ok. 30 min.

TRASA 2 - W pobliżu Krynoczki (zielona) 9 km ok. 90 min.

TRASA 3 - Wokół Sacharewa (czerwona) 11 km ok. 2 godz.

TRASA 4 - Krajobrazy Czerlonki (czerwona) 9 km ok. 90 min.

TRASA 5 - Trybami Puszczy Białowieskiej (czarna) 15 km ok. 3 godz.

TRASA 6 - Pętla Żubra (czarna) 15 km ok. 3 godz.

TRASA 7 - Do Starej Białowieży (czarna) 21 km ok. 4 godz.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego odbywa się szereg cyklicznych imprez przyciągających zarówno mieszkańców jak i turystów. Są to m.in.:

1. Festyn Ekologiczny w Hajnówce – amfiteatr miejski w Hajnówce,
2. Festyn Ludowy „Krynoczka” - amfiteatr miejski w Hajnówce,
3. Festyn Kupalinka – Zbiornik Leniewo Gmina Czyże,
4. Międzynarodowy Festiwal Piosenki Poetyckiej im. Bułata Okudźawy w Hajnówce – amfiteatr miejski w Hajnówce,
5. Na Iwana na Kupała – Zalew Bachmaty w Dubiczach Cerkiewnych,
6. Festiwal Wielu Kultur i Narodów „Z wiejskiego podwórza” – GOK w Czeremsze,
7. WERTEP – Międzynarodowy Festiwal Teatralny – Hajnowski Dom Kultury,
8. Ogólnopolski Festiwal Muzyki Rockowej Rockowisko - amfiteatr miejski w Hajnówce,
9. Festyn Archeologiczny – Grodzisko w Zbuczu,
10. Białoruski Festiwal Etnograficzny „Kultura na schodach Muzeum” – Muzeum i Ośrodek Kultury Białoruskiej w Hajnówce,
11. Piknik Rodzinny w Hajnówce - amfiteatr miejski w Hajnówce,

12. Jarmark Żubra - amfiteatr miejski w Hajnówce,
13. Białowieska Integracja Artystyczna „Peretocze” - Białowieża,
14. Finał Pucharu Polski Nordic Walking – Nadleśnictwo Hajnówka,
15. Międzynarodowy Festiwal Hajnówka Dni Muzyki Cerkiewnej – Sobór Św. Trójcy,

Niekontrolowany rozwój turystyki i rekreacji, skutkuje “dzikim zagospodarowaniem” obszarów cennych przyrodniczo oraz zagrożeniem środowiska, wynikającym z niewłaściwego funkcjonowania infrastruktury technicznej (np. systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków, odbioru odpadów, emisji zanieczyszczeń powietrza, itp.).

Ważną gałęzią przemysłu – obok turystyki – jest także przemysł maszynowy. Powiat Hajnowski stanowi siedzibę przedsiębiorstwa PRONAR, które jest niekwestionowanym liderem w produkcji i sprzedaży maszyn i urządzeń dla rolnictwa, usług komunalnych oraz branży transportowej z blisko 50-procentowym udziałem w polskim rynku. Pronar jest również liczącym się w świecie producentem kół do maszyn rolniczych i komunalnych, elementów pneumatyki i hydrauliki siłowej, osi do przyczep, a także profili stalowych i elementów z tworzyw sztucznych. Firma swoje produkty eksportuje do ponad 60 krajów, m.in. na kontynent afrykański, do obu Ameryk czy Nowej Zelandii. Innowacyjność oraz nowoczesne technologie – to kluczowe elementy wykorzystywane w procesie produkcji, opracowywane w Centrum Badawczo-Rozwojowym, funkcjonującym przy firmie. Dynamiczny rozwój sprawia, że przedsiębiorstwo stale poszukuje pracowników.

Od blisko 60 lat w regionie funkcjonują również Zakłady Maszynowe HAMECH - obok kompleksowych systemów spalania, magazynowania i transportowania biomasy, przedsiębiorstwo świadczy również usługi zleczone w zakresie obróbki plastycznej, skrawania, cięcia termicznego, spawania, wyważania itp. W regionie działają również firmy produkujące ekologiczne kotłownie, piece grzewcze (m.in. Zakłady Kotlarskie „Moderator” w Hajnówce).

Tradycyjną gałęzią gospodarki regionu jest przemysł drzewny. W Powiecie Hajnowskim swoją filię ma Fabryka Mebli FORTE. To jeden z największych europejskich producentów mebli do samodzielnej montażu. Usługi drzewne świadczą także indywidualnie przedsiębiorcy.

W Powiecie Hajnowskim są doskonałe warunki do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Powiat Hajnowski może poszczycić się zdrowymi, bo pochodzącymi z najzdrowszego ekologicznie obszaru „Zielonych Płuc Polski”, produktami mleczarskimi (Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Hajnówce), zielarskimi (RUNO sp. z o.o. w Hajnówce), mięsnymi i piekarskimi.

Analizując ilość jednostek gospodarczych pod względem podziału wg sekcji PKD 2007 widzimy, że najwięcej jednostek gospodarczych działających na terenie Powiatu Hajnowskiego działa w sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), a następnie w sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe).

---

² https://www.wrotapodlasia.pl/pl/samorzad/powiaty_gminy/hajnowski/ za Katarzyna Miszczuk, Starostwo Powiatowe w Hajnówce

TABELA 15 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANE W REJESTRZE
REGON WG SEKCJI PKD 2007 NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Lp.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD		Liczba jednostek gospodarczych
			Rok 2018
1.	Sekcja A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	123
2.	Sekcja B	Górnictwo i wydobywanie	1
3.	Sekcja C	Przetwórstwo przemysłowe	422
4.	Sekcja D	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	8
5.	Sekcja E	Dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	3
6.	Sekcja F	Budownictwo	331
7.	Sekcja G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	535
8.	Sekcja H	Transport i gospodarka magazynowa	78
9.	Sekcja I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	168
10.	Sekcja J	Informacja i komunikacja	50
11.	Sekcja K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	91
12.	Sekcja L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	120
13.	Sekcja M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	165
14.	Sekcja N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	84
15.	Sekcja O	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	61

Lp.	Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON wg sekcji PKD		Liczba jednostek gospodarczych
			Rok 2018
16.	Sekcja P	Edukacja	95
17.	Sekcja Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	217
18.	Sekcja R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	74
19.	Sekcja S i T	Pozostała działalność usługowa Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	306

Źródło: www.stat.gov.pl

RYNEK PRACY³

Według danych GUS na terenie Powiatu Hajnowskiego liczba pracujących to 9 098 osób. Osób bezrobotnych zarejestrowanych w roku 2018 było 1297. Kobiety stanowiły 43,5 % bezrobotnych, osoby poniżej 25 roku życia 9,2 %, a pozostający bez pracy dłużej niż rok 44,4 %. Stopa bezrobocia rejestrowanego wynosiła 7,7% tyle, co w skali krajowej.

---

³ Statystyczne Vademecum Samorządowca

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

TABELA 16 ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII – TYPY INSTALACJI I ICH MOC NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU HAJNOWSKIEGO

Typ instalacji	Hajnówka - gmina miejska	Hajnówka - gmina wiejska	Białowieża - gmina wiejska	Czeremcha - gmina wiejska	Czyże – gmina wiejska	Dubicze Cerkiewne - gmina wiejska	Narew – gmina wiejska	Narewka – gmina wiejska	Kleszczele - gmina miejsko - wiejska
	Ilość instalacji; moc								
Elektrownia wiatrowa	brak	brak	brak	brak	brak	brak	brak	Własnych O Przedsiębiorców – 1;MW	brak
Wykorzystująca promieniowanie słoneczne	Instalacje fotowoltaiczne 78; 416 MW Kolektory słoneczne 306; 1,41 MW	147 instalacji kolektorów słonecznych (2 kolektory, zbiornik 250), moc b.d. Instalacje wykonane w ramach projektu „Montaż instalacji kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych dla budynków mieszkalnych Gminy Hajnówka - 49 Instalacje fotowoltaiczne (mikroelektrownie) 4 szt.	82 instalacje 0,27582	72 instalacje; 317,85	1 na dachu szkoły; 20,4	1; 1,08	brak	Własne – 8 Mieszkańców w ramach dofinansowania – 205;0,84	brak
Inne	brak	brak	brak	brak	brak	brak	brak	Wykorzystujące energię geotermalną własne 3;0,18	brak

Źródło: Ankietyzacja poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego

**REALIZACJA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU
HAJNOWSKIEGO NA LATA 2016-2020**

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2016 – 2020 z wieloaspektowo. Jednoczesne wielotorowe działania podjęte w ramach poszczególnych zagadnień przyniosły pozytywne rezultaty, których odzwierciedleniem są wskaźniki oceny efektywności realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego. Do najbardziej istotnych zmian należą: spadek ilości zanieczyszczeń pyłowych, wzrost stopnia zwodociągowania a także skanalizowania powiatu.

Wszystkie działania podjęte w okresie 2016-2020 przyczyniły się w sposób istotny do poprawy jakości środowiska, jednocześnie poprawiając jakość życia mieszkańców powiatu.

TABELA 17 WYBRANE WSKAŹNIKI MONITORINGU PROGRAMU OCHRONY

ŚRODOWISKA DLA POWIATU HAJNOWSKIEGO NA LATA 2016-2020

Wskaźnik monitoringu	Stan wyjściowy [2015 rok]	Osiągnięty wskaźnik [2018 rok]
Jakość wód powierzchniowych, udział wód pozaklasowych	III-V klasa	III -V klasa
Długość sieci wodociągowej (km)	737,3	739,6
Długość sieci kanalizacyjnej (km)	292,4	296,3
Ilość zebranych zmieszanych odpadów komunalnych (Mg/rok)	7 484,11	8 327,58
Ilość odpadów wytworzonych (z wyłączeniem odpadów komunalnych) (tys. Mg/rok)	12,9	22,2
Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza (bez CO ₂) (Mg)	336	390
Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych (Mg)	99	75
Jakość powietrza atmosferycznego (klasa)	A	A
Wskaźnik lesistości (%)	53,3	53,5
Powierzchnia terenów objętych ochroną prawną (ha)	95 445,23	93 213,69

Źródło: Raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2016-2020

OCENA STANU ŚRODOWISKA

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

Na poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu mają wpływ wielkość napływowej i lokalnej emisji zanieczyszczeń do powietrza, warunki klimatyczne i topografia terenu. Głównymi źródłami zanieczyszczeń do atmosfery na terenie Powiatu Hajnowskiego są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno – bytowego, a także zanieczyszczenia komunikacyjne związane z ruchem pojazdów na drogach występujących na terenie Powiatu Hajnowskiego.

Substancjami zanieczyszczającymi, mającymi największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzącymi z procesów spalania energetycznego są: tlenki azotu (NO-NO₂), dwutlenek siarki (SO₂), tlenek węgla (CO) i pyły.

Od środków transportu największy udział w emisji mają: tlenek węgla (CO), tlenki azotu (NO-NO₂) i benzen (C₆H₆).

Na terenie województwa podlaskiego wydzielono 2 strefy dla których dokonuje się oceny jakości powietrza: aglomerację białostocką i strefę podlaską. Powiat Hajnowski jest zaliczany do strefy podlaskiej.

TABELA 18 KLASYFIKACJA STREFY PODLASKIEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW OKREŚLONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA ZA ROK 2019

Lp.	Nazwa zanieczyszczenia	Klasa strefy
1.	Dwutlenek azotu NO ₂	A
2.	Dwutlenek siarki SO ₂	A
3.	Tlenek węgla CO	A
4.	Benzen C ₆ H ₆	A
5.	Pył PM10.	A
6.	Pył PM _{2,5} klasa strefy z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych Pył PM _{2,5} klasa strefy w ocenie rocznej (poziom dopuszczalny II faza)	A C1
7.	Benzo(a)piren BaP	A
8.	Arsen As	A
9.	Kadm Cd	A
10.	Nikiel Ni	A
11.	Ołów Pb	A

Lp.	Nazwa zanieczyszczenia	Klasa strefy
12.	Ozon O ₃	A D2

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim raport wojewódzki 2019, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska w Białymstoku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku, Białystok 2020

Oznaczenie klas przyjęto wg instrukcji GIOŚ:

- **A** – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych lub poziomów docelowych
- **B** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne, lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji
- **C** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku, gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe
- **D1** – jeżeli stężenie zanieczyszczeń na terenie strefy nie przekracza poziomu celu długoterminowego
- **D2** – jeżeli stężenia zanieczyszczenia ozonem na terenie strefy przekracza poziom celu długoterminowego

TABELA 19 KLASY STREF DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ UZYSKANE W OCENIE ROCZNEJ OKONANEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW USTANOWIONYCH W CELU OCHRONY ROŚLIN – KLASYFIKACJA PODSTAWOWA – ROK 2019

Lp.	Nazwa substancji	Klasa strefy
1.	NO _x	A
2.	SO ₂	A
3.	O ₃ O ₃ poziom celu długoterminowego	A D2

Źródło: Roczna Ocena Jakości Powietrza w Województwie Podlaskim raport wojewódzki, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska w Białymstoku Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Białymstoku

Niska emisja, pochodząca głównie z lokalnych kotłowni i gospodarstw indywidualnych stanowi lokalnie poważny problem w szczególności na terenach wiejskich. Źródła niskiej emisji są bardzo rozproszone. Charakteryzują się także sezonowością – wyraźnie wzrastają w sezonie grzewczym zaś w lecie ich znaczenie jest niewielkie.

TABELA 20 PORÓWNANIE EMISJI ZANIECZYSZCZEŃ POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO W LATACH 2017-2018

Rodzaj emisji [Mg/r.]	2017 r.	2018r.
Emisja zanieczyszczeń pyłowych	77	75
Emisja zanieczyszczeń gazowych	74 062	74 279

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

Porównując dane z lat 2018 i 2017 zauważamy spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych natomiast wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych.

TABELA 21 PORÓWNANIE ILOŚCI ZANIECZYSZCZEŃ ZATRZYMANÝCH LUB ZNEUTRALIZOWANYCH W URZĄDZENIACH DO REDUKCJI ZANIECZYSZCZEŃ NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO W LATACH 2017-2018

Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń [Mg/r.]	2017 r.	2018r.
✓ pyłowe	124	126
✓ gazowe	0	0

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

Klasa jakości powietrza na terenie powiatu hajnowskiego dla większości badanych substancji to klasa A, wyjątkiem jest klasa strefy dla ozonu poziom celu długoterminowego D2 oraz C1 –klasa strefy dla Pyłu PM2,5 w ocenie rocznej (poziom dopuszczalny II faza) W latach obowiązywania Programu prognozowana jest poprawa jakości powietrza, która nastąpi dzięki realizacji zadań zaplanowanych w obszarze ochrona klimatu i jakości powietrza (patrz tabele 53 i 54)

ZAGROŻENIA HAŁASEM

Największe zagrożenie środowiska hałasem powoduje zazwyczaj przemysł i komunikacja. Pewne lokalne uciążliwości w tym zakresie mogą wynikać z funkcjonowania istniejących zakładów przemysłowych oraz usługowych. W takich przypadkach należy przestrzegać zasadę, iż hałas i wibracje przekraczające dopuszczalne granice natężenia nie mogą sięgać poza obręb działki, na której są wytwarzane.

Hałas komunikacyjny - wraz ze wzrostem natężenia ruchu obserwuje się coroczny przyrost poziomów hałasu komunikacyjnego. W celu ograniczenia uciążliwości wynikających z nadmiernego hałasu komunikacyjnego należy dążyć min., utrzymania dobrej nawierzchni dróg i ulic, dobrej organizacji ruchu itp. Źródła hałasu komunikacyjnego na terenie Powiatu Hajnowskiego są związane przede wszystkim z eksploatacją systemu dróg kołowych. Przez obszar powiatu przebiegają droga krajowa nr 66- przebiegająca w relacji Bielsk Podlaski - Kleszczele – Czeremcha – granica państwa z międzynarodowym przejściem granicznym w Połowcach

- droga wojewódzka nr 693,
- droga wojewódzka nr 685,
- droga wojewódzka nr 687,
- droga wojewódzka nr 689.

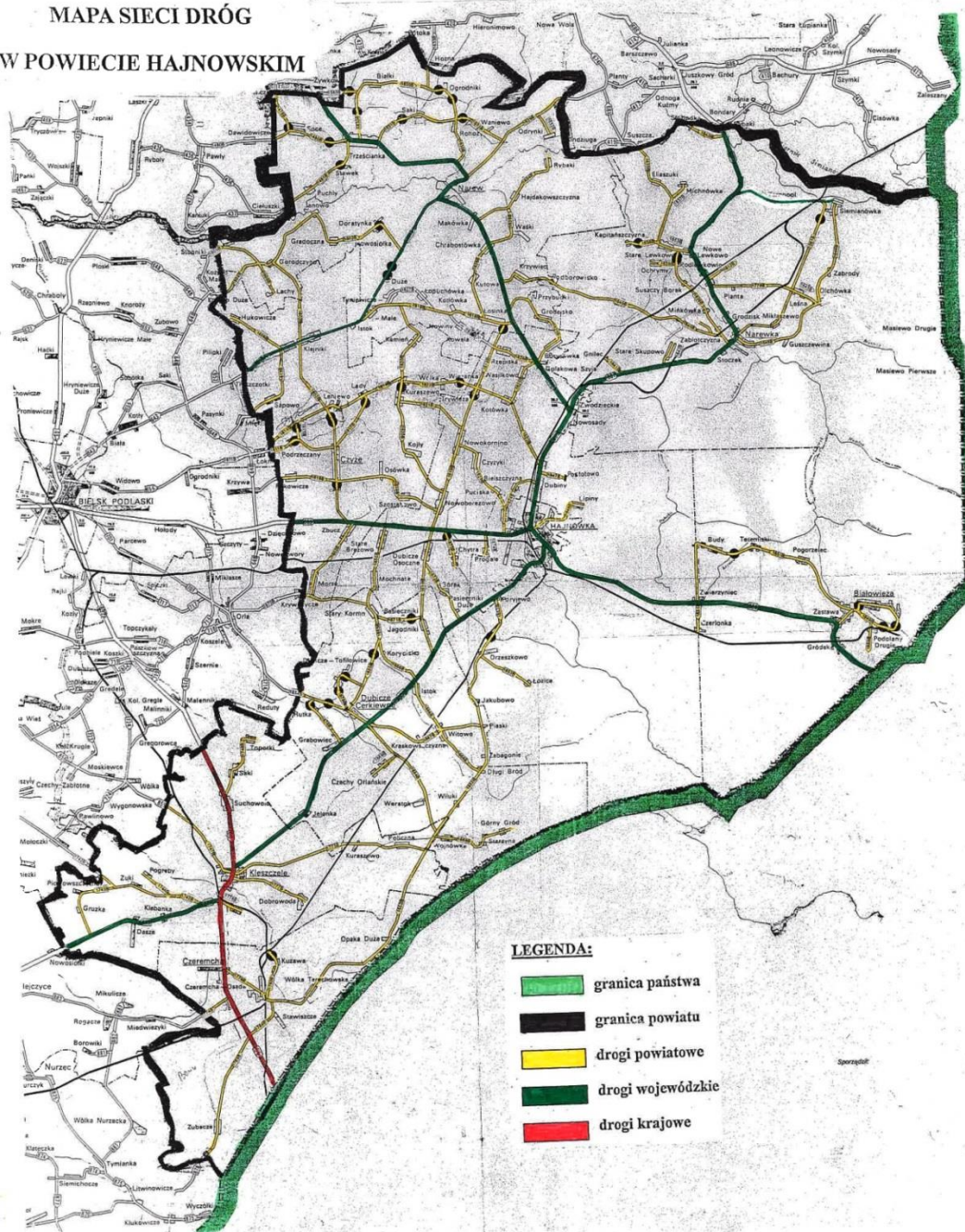
W celu ograniczenia wpływu hałasu drogowego podejmowane działania w pierwszym rzędzie powinny skupić się na:

- poprawie stanu nawierzchni dróg miejskich
- wprowadzeniu ograniczenia prędkości pojazdów na odcinkach dróg o zniszczonej nawierzchni
- eliminacji z ruchu pojazdów szczególnie uciążliwych oraz niesprawnych technicznie
- stosowaniu ekranów akustycznych i wymianie stolarki okiennej
- zachowaniu w projektach zabudowy odpowiednich odległości od ciągów komunikacyjnych i tworzenie pasów zieleni.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego pomiary hałasu wzdłuż sieci drogowej nie były prowadzone od 2015 r. Planowane są nowe punkty monitoringu, niewykluczonym jest więc, że poziom hałasu na terenie powiatu hajnowskiego zostanie zbadany.

W latach obowiązywania Programu prognozuje się ograniczenie hałasu drogowego poprzez realizację zadań w obszarze interwencji zagrożenie hałasem (patrz tabela 53).

**MAPA SIECI DRÓG
W POWIECIE HAJNOWSKIM**

LEGENDA:

	granica państwa
	granica powiatu
	drogi powiatowe
	drogi wojewódzkie
	drogi krajowe

MAPA 3 SIEĆ DRÓG W POWIECIE HAJNOWSKIM

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

Zgodnie z art. 123 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska, oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, a Główny Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Niejonizujące promieniowanie elektromagnetyczne od zawsze występowało w środowisku naturalnym. Pochodzi ono z naturalnych źródeł takich jak Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Dodatkowo w środowisku występują sztuczne pola elektromagnetyczne, które związane są z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie, a jego najważniejszymi źródłami są:

- ✓ stacje bazowe telefonii komórkowej,
- ✓ stacje i linie energetyczne,
- ✓ nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB – radio i radiostacje amatorskie,
- ✓ wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji,
- ✓ urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Ciągły rozwój techniki powoduje znaczny wzrost ilości nadajników radiowo – telewizyjnych oraz stacji bazowych telefonii komórkowej.

TABELA 22 STACJE BAZOWE TELEFONII KOMÓRKOWEJ NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Lp.	Sieć	Miejscowość	Adres	Gmina	Technologie	ID Stacji
1.	T-mobile 26002	Makówka	Maszt Orange	Narew	GSM1800, GSM900, LTE1800, LTE2100, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTS900	21996
2.	Orange 26003	Makówka	Maszt Orange	Narew	GSM900, LTE1800, LTE2100, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTS900	3834
3.	Orange 26003	Hajnówka	ul. 3 maja 51	Hajnówka	LTE2600	96037
4.	T-mobile 26002	Hajnówka	ul. 3 maja 51	Hajnówka	LTE2600	240645
5.	Orange 26003	Hajnówka	ul. 3 maja 51	Hajnówka	LTE2600	96037
6.	Orange 26003	Czeremcha	ul. Fabryczna 7 maszt T - mobile	Czeremcha	GSM900, LTE1800, LTE2100, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTS900	96043
7.	T-mobile	Czeremcha	ul. Fabryczna 7 maszt T -	Czeremcha	GSM900, LTE1800,	24074

Lp.	Sieć	Miejscowość	Adres	Gmina	Technologie	ID Stacji
	26002		mobile		LTE2100, LTE2600, LTE800, UMTS2100,	
8.	Play 26006	Czeremcha	Maszt własny	Czeremcha	GSM900, LTE2100, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTS900	HAJ4420
9.	Play 26006	Hajnówka	ul. 3 Maja 51 komin ciepłowni Rinidipol	Hajnówka	GSM1800, GSM900, LTE1800, LTE2100, LTE2600, LTE800, UMTS2100, UMTS900	HAJ3301
10.	T-mobile	Tarnopol	Maszt T-mobile	Narewka	LTE2600	24073

Źródło: <http://beta.btsearch.pl/bts>

Na terenie Powiatu Hajnowskiego w roku 2019 GIOŚ prowadził pomiary monitoringowe poziomów PEM. Nie stwierdzono przekroczenia wartości dopuszczalnej wynoszącej 7 V/m. Poniżej przedstawiono w formie tabelarycznej wyniki pomiaru PEM na terenie Powiatu Hajnowskiego w roku 2019.

W latach obowiązywania Programu nie prognozuje się przekroczenia wartości dopuszczalnej poziomu PEM stąd brak zaplanowanych zadań w obszarze interwencji pola elektromagnetyczne.

TABELA 23 WYNIK POMIARU MONITORINGOWEGO POZIOMU PEM W ŚRODOWISKU W
DNIU 08.04.2019

Miejscowość	Położenie punktu pomiarowego	Długość geograficzna	Szerokość geograficzna	Parametr pomiaru	Wynik pomiaru	Niepewność pomiaru
Hajnówka	ul. 3 maja 44/ Parkowa	23°35'16"	52°44' 16"	Składowa elektryczna 3[MHz]- 300[GHz]	0,29	0,01

Źródło: <http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-pol-elektromagnetycznych>

WODY POWIERZCHNIOWE

Powiat Hajnowski jest zlokalizowany w zlewni rzeki Narew i jej dopływów. Południowe tereny powiatu znajdują się w zlewni Bugu i dorzeczu rzeki Nurzec.

Rzeka Narew - prawostronny dopływ Wisły I rzędu o łącznej powierzchni zlewni 75175,2 km² z czego 6,6% przypada na Powiat Hajnowski. Wypływa ze zbiornika Siemianówka. Całkowita długość rzeki wynosi 484 km, z czego około 39 km płynie przez teren Powiatu Hajnowskiego.

Rzeka Nurzec - rzeka nizinna przepływająca przez południowe bagienne i podmokłe tereny Powiatu Hajnowskiego. Całkowita długość rzeki wynosząca 100,2 km i powierzchnia zlewni rzędu 2 102 km² kwalifikują do jednej z większych zlewni dopływów Bugu.

Rzeka Leśna Prawa - rzeka o długości 132,7 km, która swój początek bierze na północ od miasta Hajnówka. Po 33 km swego biegu opuszcza granice Polski i uchodzi do rzeki Bug po stronie Białorusi.

Narewka - wypływa z terytorium Białorusi i jest lewobrzeżnym dopływem Narwi. Całkowita długość rzeki wynosi 61,1 km, z czego na terenie Polski – 39,4 km. W górnym biegu rzeka przepływa przez teren Puszczy Białowieskiej, a w zlewni rzeki znajduje się Białowieski Park Narodowy.

TABELA 24 JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH OCENIANE NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO 2018 R.

Lp.	Nazwa reprezentatywnego punktu pomiarowo-kontrolnego	Nazwa ocenianej jcwp	Kod ocenianej jcwp	Wskaźniki decydujące o klasie	Klasyfikacja stanu chemicznego	Ocena jcwp	Region wodny
1	Narewka –powyżej m. Narewka	Narewka od granicy państwa do Jelonki bez Jelonki	PLRW 200024261253	Benzo(a)piren	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	Narwi
2	Narew- powyżej ujścia Narewki	Narew od zbiornika Siemianówki do Narewki	PLRW 20001926119	Benzo(g,h,i)perylen, benzo(a)piren	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	Narwi
3	Narew –profil graniczny Babia Góra	Narew od granicy państwa do wpływu do zbiornika Siemianówka	PLRW 200024261119	Benzo(a)piren	Stan chemiczny poniżej dobrego	Zły stan wód	Narwi
4	Leśna – profil graniczny Topiło	Leśna do Przewłoki	PLRW 2000232665249	-	Stan chemiczny dobry	Brak możliwości oceny	Bugu

Źródło: <http://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod>

WODY PODZIEMNE

Większa część Powiatu Hajnowskiego znajduje się na obszarze JCWPd 52, mniejsza część na obszarze JCWPd 55 a niewielka na obszarze JCWPd 56 zgodnie z obowiązującym od roku 2016 podziałem Polski na 172 jednolite części wód podziemnych.

TABELA 25 INFORMACJE O JEDNOLITYCH CZĘŚCIACH WÓD PODZIEMNYCH

Nr JCWPd	Powierzchnia w km ²	Stratygrafia	Litologia	Liczba poziomów wodonośnych	Charakterystyka nadkładu warstwy wodonośnej
52	6110,1	Q, Ol, Cr	Piaski/wapień	3-5	Głównie utwory słabo przepuszczalne
55	9371,5	Q, M, Ol, Cr	Piaski/wapień	2-4	Głównie utwory słabo przepuszczalne
56	344,3	Q, Ol, Cr	Piaski/wapień	2-4	Głównie utwory słabo przepuszczalne

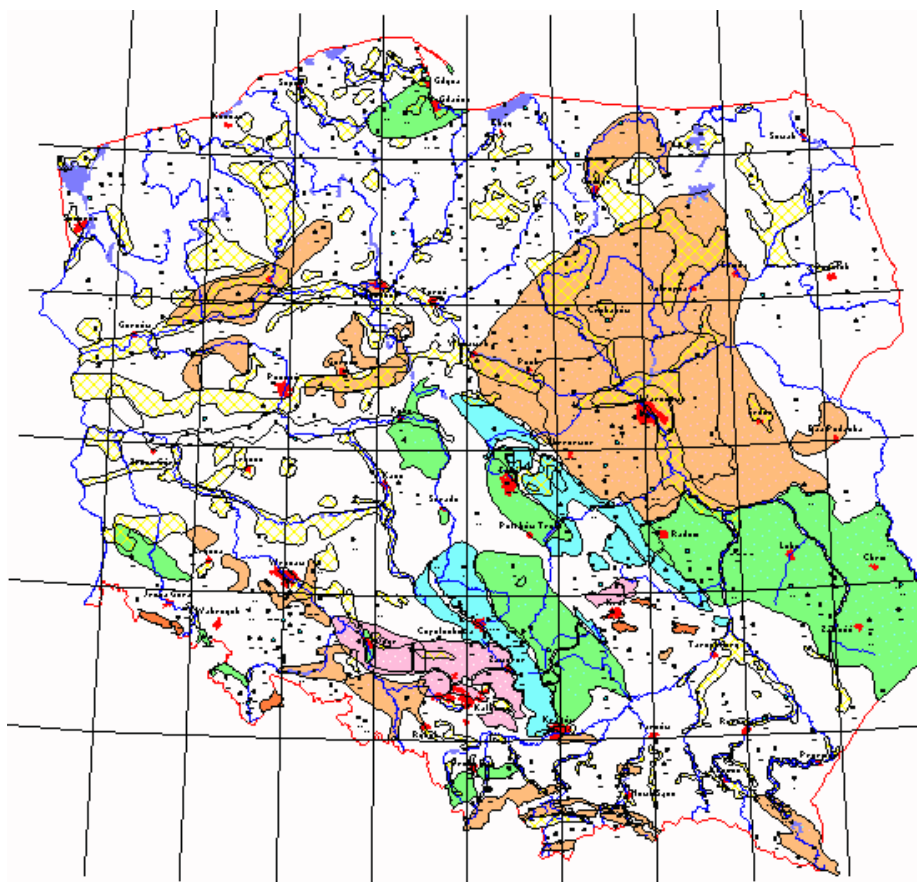
http://mjwp.gios.gov.pl/g2/oryginal/2017_11/3fc755b16e841aafb83c8c7879a58218.pdf

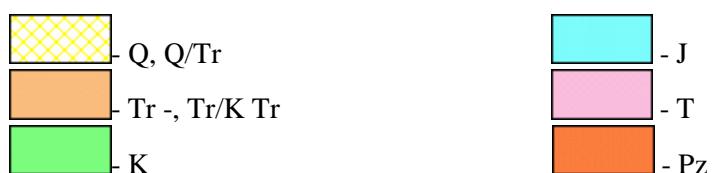
MAPA 4 PODZIAŁ POLSKI NA 172 JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH

<https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-icwpd.html>

Na terenie Powiatu Hajnowskiego nie znajduje się żaden Główny Zbiornik Wód Podziemnych (GZWP).

MAPA 5 GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH (WG ATLASU HYDROGEOLOGICZNEGO POLSKI, 1995)

W 2019 roku Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, przeprowadził monitoring diagnostyczny stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych m.in. na terenie Powiatu Hajnowskiego.

- I – wody bardzo dobrej jakości
- II – wody dobrej jakości
- III – wody zadowalającej jakości

TABELA 26 KLASA JAKOŚCI WÓD PODZIEMNYCH W PUNKTACH MONITORINGU
DIAGNOSTYCZNEGO WG DANYCH Z 2019 ROKU NA TERENIE POWIATU
HAJNOWSKIEGO

Numer punktu monitorowego MONBADA	Gmina	Miejscowość	Rodzaj punktu pomiarowego	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wód podziemnych
1486	Białowieża	Białowieża	Studnia wiercona	Zabudowa wiejska	II
1621	Białowieża	Budy	Studnia wiercona	Zabudowa wiejska	III
1622	Narewka	Olchówka	piezometr	Zabudowa wiejska	III
1471	Hajnówka	Orzeszkowo	piezometr	Zabudowa wiejska	III
1487	Hajnówka gmina miejska	Dubiny	Studnia wiercona	Tereny przemysłowe	II
1678	Hajnówka gmina miejska	Hajnówka	Studnia wiercona	Grunty orne	II
1811	Kleszczele	Policzna	piezometr	Zabudowa wiejska	I

<http://mjwp.gios.gov.pl/wyniki-badan/wyniki-badan-2019.html>

Jednolite Części Wód Powierzchniowych zbadane na terenie Powiatu Hajnowskiego w roku 2018 zostały ocenione jako dysponujące złymi stanami wód, a wody podziemne, które zostały zbadane w roku 2019 znajdują się w klasach od I- do III. W celu poprawy tej sytuacji rolnicy ubiegający się o przyznanie płatności bezpośrednich (bez rolników uczestniczących w „systemie dla małych gospodarstw”) zobowiązani są do przestrzegania przez cały rok kalendarzowy norm i wymogów wzajemnej zgodności.

W kontrolach realizowanych przez ARiMR na obszarze całego gospodarstwa rolnego, na działkach zadeklarowanych we wniosku, zgłoszonych oraz niezgłoszonych do płatności, sprawdzane jest między innymi spełnienie wymagań dotyczących ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego.

Normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska, ukierunkowane na wzmocnienie standardów w zakresie ochrony środowiska oraz zmian klimatu obejmują między innymi działania mające na celu:

- zachowanie stref buforowych poprzez przestrzeganie zakazu stosowania nawozów na gruntach rolnych w pobliżu wód powierzchniowych w odległościach określonych w programie działań,
- właściwe zarządzanie zasobami wodnymi w rolnictwie: posiadanie pozwolenia wodnoprawnego podczas nawadniania gruntów rolnych wodami lub poboru wód podziemnych lub powierzchniowych w ilości większej niż średniorocznie 5 m³ na dobę,
- ochronę wód podziemnych przed zanieczyszczeniem, przestrzeganie zakazu bezpośrednich zrzutów do wód podziemnych, zapobieganie pośredniemu zanieczyszczeniu wód podziemnych poprzez zakaz zrzutu na powierzchnię gruntu i przesiąkanie przez glebę substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

Od dnia 27 lipca 2018 roku na terenie całego kraju obowiązuje *Program działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu.*

Program działań zawiera środki służące ograniczeniu odpływu azotanów ze źródeł rolniczych oraz sposób postępowania w zakresie praktyki rolniczej, związanej z procesami nawożenia, gospodarki nawozami w gospodarstwach rolnych, z uwzględnieniem najlepszych praktyk.

W świetle zastosowania powyższych działań w latach obowiązywania Programu prognozowana jest poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych.

GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

Poniższa tabela przedstawia wskaźniki zwodociągowania w poszczególnych gminach oraz długość istniejącej wodociągowej sieci rozdzielczej.

TABELA 27 INFORMACJE NA TEMAT SIECI WODOCIĄGOWEJ W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU HAJNOWSKIEGO, STAN NA 31.12.2019 R.

Lp.	Gmina	Rodzaj gminy	Wskaźnik zwodociągowania gminy [%]	Długość sieci wodociągowej rozdzielczej [km]
1.	Hajnówka-Aglomeracja Hajnówka	Gmina miejska	99,54	88,9
2.	Hajnówka	Gmina wiejska	83,7*	104,6*
3.	Białowieża	Gmina wiejska	96,6	30,1
4.	Czeremcha	Gmina wiejska	98	71
5.	Czyże	Gmina wiejska	88,3	70,6
6.	Dubicze Cerkiewne	Gmina wiejska	99	78,6
7.	Narew	Gmina wiejska	72,6*	120,1*
8.	Narewka	Gmina wiejska	94,9*	121,3*
9.	Kleszczele	Gmina miejsko- wiejska	97,3	61,82
	Powiat Hajnowski	Ogółem-	92,3*	739,9*

Źródło: Informacje z poszczególnych gmin hajnowskiego
*<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/tablica>

TABELA 28 INFORMACJE NA TEMAT OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU HAJNOWSKIEGO STAN NA 31.12.2019

Lp.	Gmina	Rodzaj gminy	Nazwa/lokalizacja	RLM (liczba)	Przepustowość projektowa [m ³ /d]	Dociążenie [%]
1.	Hajnówka/Aglom eracja Hajnówka	Gmina miejska	Oczyszczalnia Hajnówka	75 500	6 600	65
2.	Hajnówka	Gmina wiejska	Mochnate	1000	170	80
3.	Białowieża	Gmina wiejska	Białowieża	4091	1200	
4.	Czeremcha	Gmina wiejska	Hydrocentrum ul. Duboisa	1100	160	bd
5.			Wiejska, ul. Długa	3150	376	bd
6.	Czyże	Gmina wiejska	Oczyszczalnia ścieków w Czyżach	1000	150	78
7.	Dubicze Cerkiewne	Gmina wiejska	Dubicze Cerkiewne	450	54	53
8.			Stary Kornin	400	60	45
9.	Narew	Gmina wiejska	Narew ul. Mickiewicza 83B	1993	Q śrd 290	68,966
10.			Łosinka	bd	bd	bd
11.	Narewka	Gmina wiejska	Narewka	1150 (<2000)	200	bd
12.			Nowa Łuka	1000 (<2000)	150	bd
13.			Lewkowo Stare	1000 (<2000)	120	bd
14.	Kleszczele	Gmina miejsko-wiejska	Kontenerowa oczyszczalnia ścieków typu BOS 100 zlokalizowana przy ul. Sienkiewicza w Kleszczelach	bd	100	50

Źródło : Informacje z poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego, bd – brak danych

TABELA 29 INFORMACJE NA TEMAT SIECI KANALIZACYJNEJ NA TERENIE POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU HAJNOWSKIEGO, STAN NA 31.12.2019 R.

Lp.	Gmina	Rodzaj gminy	Wskaźnik skanalizowania gminy [%]	Długość sieci kanalizacyjnej sanitarnej [km]	Ścieki odprowadzane do kanalizacji [tys.m ³ /rok]	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [%]	Długość sieci kanalizacji deszczowej [km]
1	Hajnówka/Aglomeracja Hajnówka	Gmina miejska	99,45	157,2	1 159 190	99,45	38
2	Hajnówka	Gmina wiejska	70	63,2	39 000 ⁴	70	0,5
3	Białowieża	Gmina wiejska	76,9	39,7	121,9	2308	1,5
4	Czeremcha	Gmina wiejska	38	31,8	46	80	0
5	Czyże	Gmina wiejska	16,2	9,8	18,3	24,1	0,9
6	Dubicze Cerkiewne	Gmina wiejska	20	15,5	11	21	0
7	Narew*	Gmina wiejska	4,256 5,406**	18,48 Narew 2,00 Łosinka	73001	33,441	0,700
8	Narewka	Gmina wiejska	36	62,03	75,507	90% 18 sołectw + 2 częściowo skanalizowane	bd
9	Kleszczele	Gmina miejsko-wiejska	36	22,605	b.d.	35	0

Źródło: Informacje z poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego

*Do wskaźników nie ujęto przydomowych oczyszczalni ścieków oraz ścieków dowożonych ze zbiorników bezodpływowych

**wg liczby sołectw

⁴ miejscowości: Orzeszkowo wieś, Orzeszkowo Kolonie: Mostek, Zatröstyniec, Podtröstyniec, Wierzchowskie, Lipiny, Dubiny, Wygoda, Bielszczyzna, Sawiny Gród, Postołowo, Nowosady, Zwodzieckie, Przechody, Sorocza Nózka są włączone do sieci kanalizacyjnej miasta Hajnówka, więc wkład z ich pochodzący trafia do oczyszczalni miasta Hajnówka.

Wskaźnik zwodociągowania Powiatu Hajnowskiego jest wysoki i wynosi 92,3%. Wskaźnik skanalizowania Powiatu Hajnowskiego jest niższy i wynosi 62,7%. W latach obowiązywania Programu prognozowany jest wzrost wskaźników skanalizowania i zwodociągowania Powiatu Hajnowskiego, nastąpi to dzięki realizacji zadań poprzez poszczególne Gminy w ramach obszaru interwencji gospodarka wodno-ściekowa (patrz tabela 54)

ZASOBY GEOLOGICZNE

Bilans złóż na terenie Powiatu Hajnowskiego przedstawiono poniżej w formie tabelarycznej.

Skróty użyte w tabeli oznaczają:

E – złoża eksploatowane

M – złoża skreślone z bilansu zasobów w roku sprawozdawczym

R – złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo

Z – złoża, z którego wydobywanie zostało zaniechane

T – złoża zagospodarowane, eksploatowane okresowo

Tylko pzb. – tylko pozabilansowe

* - złoża zawierające piasek ze żwirem

TABELA 30 BILANS ZŁÓŻ NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie	Rodzaj surowca	Gmina
			Piaski i żwiry, torfy w [tys. t.] Surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m ³]				
			geologiczne bilansowe	przemysłowe			
1.	Czechy Orlańskie	Z	222	-	-	Piaski i żwiry	Dubicze Cerkiewne
2.	Klejniki 5	R	39.57	-	-	Torfy	Czyże
3.	Dasze II*	Z	48	-	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
4.	Dasze III*	T	59	-	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
5.	Dasze IV*	R	41	-	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
6.	Dasze V*	E	30	-	2	Piaski i żwiry	Kleszczele
7.	Dasze VI	E	529	529	86	Piaski i żwiry	Kleszczele
8.	Dasze VII*	Z	2	-	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
9.	Dobrowoda IX	R	Tylko pzb.	-	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
10.	Dobrowoda VI	T	166	-	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
11.	Dobrowoda VII	E	Tylko pzb.	416	63	Piaski i żwiry	Kleszczele
12.	Dobrowoda VIII	E	Tylko pzb.	-	13	Piaski i żwiry	Kleszczele

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Wydobycie	Rodzaj surowca	Gmina
			Piaski i żwiry, torfy w [tys. t.] Surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m ³]				
			geologiczne bilansowe	przemysłowe			
13.	Dobrywoda II*	Z	78	-	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
14.	Grabowiec	R	Tylko pzb.	-	-	Piaski i żwiry	Dubicze Cerkiewne
15.	Gruzka	E	Tylko pzb.	-	33	Piaski i żwiry	Kleszczele
16.	Jelonka	R	147	-	-	Piaski i żwiry	Dubicze Cerkiewne
17.	Klejniki*	E	199	-	22	Piaski i żwiry	Czyże
18.	Klejniki 3	T	28	-	-	Piaski i żwiry	Czyże
19.	Klejniki IV*	E	133	-	8	Piaski i żwiry	Czyże
20.	Kleszczele	R	491	491	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
21.	Koźliki*	E	-	-	6	Piaski i żwiry	Narew
22.	Krzywiec	M	-	-	-	Piaski i żwiry	Narew
23.	Makówka	E	667	667	189	Piaski i żwiry	Narew
24.	Narew	R	318	-	-	Piaski i żwiry	Narew
25.	Narewka*	Z	24	-	-	Piaski i żwiry	Narewka

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby Piaski i żwiry, torfy w [tys. t.] Surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m ³]		Wydobycie	Rodzaj surowca	Gmina
			geologiczne bilansowe	przemysłowe			
26.	Olchówka	T	123	-	-	Piaski i żwiry	Narewka
27.	Piotrowszczyzna III*	T	376	356	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
28.	Piotrowszczyzna IV*	T	431	425	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
29.	Rzepiska	R	Tylko pzb.	-	-	Piaski i żwiry	Hajnówka
30.	Siemianówka	R	Tylko pzb.	-	-	Piaski i żwiry	Narewka
31.	Stoczek	Z	150	-	-	Piaski i żwiry	Narewka
32.	Suchowolce	Z	253	-	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
33.	Suchowolce II	E	1226	679	45	Piaski i żwiry	Kleszczele
34.	Waniewo*	R	97	-	-	Piaski i żwiry	Narew
35.	Waniewo III*	T	174	174	-	Piaski i żwiry	Narew
36.	Waniewo IV	R	Tylko pzb.	-	-	Piaski i żwiry	Narew
37.	Wólka Terechowska	E	116	-	5	Piaski i żwiry	Czeremcha
38.	Żuki II*	Z	205	167	-	Piaski i żwiry	Kleszczele
39.	Czyże	R	801	-	-	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Czyże

Lp.	Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby Piaski i żwiry, torfy w [tys. t.] Surowce ilaste ceramiki budowlanej [tys. m ³]		Wydobycie	Rodzaj surowca	Gmina
			geologiczne bilansowe	przemysłowe			
40.	Kapitańszczyzna	R	19	-	-	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Narewka
41.	Lewkowo Stare	E	2932	1093	31	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Narewka
42.	Lewkowo Stare zarej.	Z	2476	-	-	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Narewka
43.	Lewkowo Stare 3	T	72	-	-	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	Narewka
44.	Trywieża	R	9703	-	-	Surowce ilaste ceramiki budowlanej	

Źródło Bilansu zasobów złóż i kopalni w Polsce wg stanu na 31 XII 2019 r. opracowany przez Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2020.

Ocena wpływu eksploatacji kopalni na środowisko, w tym działań dla rekultywacji terenów.

W związku z wydobywaniem na terenie powiatu złóż metodą odkrywkową pojawiają się różnego typu problemy, do których możemy zaliczyć między innymi:

- ✓ Przekształcenie rzeźby terenu, a co się z tym wiąże powstawanie wyrobisk oraz zbędnych na danym obszarze mas ziemnych,
- ✓ Oddziaływanie na ekosystemy poprzez usuwanie roślinności oraz epizodycznie niszczenie siedlisk roślinnych,
- ✓ Powstawanie lejów depresyjnych, co wiąże się z obniżeniem poziomu zwierciadła wód podziemnych,
- ✓ Zbyt duże zapylenie w związku z eksploatacją złóż, emisja zanieczyszczeń przez transport przewożący kopaliny
- ✓ Hałas związany z samym wydobywaniem jak i transportem kopalni w zakresie klimatu akustycznego,
- ✓ Do rekultywacji terenów zdegradowanych wydobywaniem niezbędne są duże nakłady finansowe. Czasami jest również potrzebna zmiana przeznaczenia pierwotnego, w innym przypadku natomiast - egzekwowanie przywrócenia do stanu poprzedniego lub też stanu wskazanego w koncesji jako kierunek rekultywacji.

Prognozuje się, że w latach obowiązywania Programu sposób pozyskiwania kopalni na terenie Powiatu Hajnowskiego będzie, miał miejsce tak jak do tej pory, zgodny z obowiązującym prawem i bezpieczny dla środowiska. W związku z tym nie planowano żadnych zadań w obszarze interwencji zasoby geologiczne.

GLEBY

Morfologia gleb Powiatu Hajnowskiego została ukształtowana bezpośrednio przez zlodowacenie środkowopolskie. Na obszarze powiatu występuje cała gama gleb powstałych w procesie glebotwórczym z utworów polodowcowych: gleby bielcowe, gleby brunatnoziemne, gleby płowe, gleby rdzawe, różne postacie gleb oglejonych, a w dolinach rzek i na torfowiskach gleby organogeniczne: czarne ziemie, gleby murszowe oraz torfy torfowisk przejściowych, niskich i wysokich. Stosunkowo niewielkie powierzchnie zajmują mady rzeczne. Największe powierzchnie stanowią gleby brunatne, brunatne oglejone i płowe.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych charakterystycznych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, piąta tura Monitoringu przypadła na lata 2015-2017 i podobnie jak w poprzednich latach była realizowana przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowy Instytut

Badawczy, na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie Powiatu Hajnowskiego znajduje się jeden punkt monitoringu o numerze 169 w miejscowości Podolany o numerze 169. Gleba w tym punkcie jest zaliczana do kompleksu 5 (żytni dobry) typ Bw (gleby brunatne wyługowane, klasa bonitacyjna IVa. Gatunek gleby wg: BN-78/9180-11: psp (piasek słabo gliniasty pylasty) PTG 2008: pg (piasek gliniasty). W poniższych tabelach przedstawiono dane szczegółowe dotyczące wyników badań gleby w punkcie 169.

TABELA 31 UZIARNIENIE GLEBY

Uziarnienie	Jednostka	2015
BN-78/9180-11: 1,0-0,1 mm	udział w %	63
BN-78/9180-11: 0,1-0,02 mm	udział w %	30
BN-78/9180-11: < 0.02 mm	udział w %	7
PTG 2008: 2,0-0,05 mm	udział w %	81
PTG 2008: 0,05-0,002 mm	udział w %	18
PTG 2008: < 0.002 mm	udział w %	1

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 32 ODCZYN GLEBY I WĘGLANY W NIEJ ZAWARTE

Odczyn i węglany	Jednostka	2015
Odczyn "pH " w zawiesinie H ₂ O	pH	5,5
Odczyn "pH " w zawiesinie KCl	pH	4,4
Węglany (CaCO ₃)	%	n.o.

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 33 ZAWARTOŚĆ SUBSTANCJI ORGANICZNYCH W GLEBIE

Substancja organiczna gleby	Jednostka	2015
Próchnica	%	1,14
Węgiel organiczny	%	0,66
Azot ogólny	%	0,1
Stosunek C/N		6,6

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 34 WŁAŚCIWOŚCI SORPCYJNE GLEBY

Właściwości sorpcyjne gleby	Jednostka	2015
Kwasowość hydrolityczna (Hh)	cmol(+)*kg ⁻¹	3,15
Kwasowość wymienna (Hw)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,6

Glin wymienny "Al"	cmol(+)*kg ⁻¹	0,41
Wapń wymienny (Ca ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,57
Magnez wymienny (Mg ²⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,25
Sód wymienny (Na ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,05
Potas wymienny (K ⁺)	cmol(+)*kg ⁻¹	0,19
Suma kationów wymiennych (S)	cmol(+)*kg ⁻¹	1,07
Pojemność sorpcyjna gleby (T)	cmol(+)*kg ⁻¹	4,22
Wysycenie kompleksu sorpcyjnego kationami zasadowymi (V)	%	25,39

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 35 ZAWARTOŚĆ PIERWIASTKÓW PRZYSWAJALNYCH DLA ROŚLIN W GLEBIE

Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin	Jednostka	2015
Fosfor przyswajalny	mg P ₂ O ₅ *100g ⁻¹	5,6
Potas przyswajalny	mg K ₂ O*100g ⁻¹	11,7
Magnez przyswajalny	mg Mg*100g ⁻¹	2,0
Siarka przyswajalna	mg S-SO ₄ *100g ⁻¹	0,53
Azot amonowy	N _{NH4} mg*kg ⁻¹	6,83
Azot azotanowy	N _{NO3} mg*kg ⁻¹	<1,00

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 36 CAŁKOWITA ZAWARTOŚĆ MAKROELEMENTÓW W GLEBIE

Całkowita zawartość makroelementów	Jednostka	
		2015
Fosfor	%	0,03
Wapń	%	0,03
Magnez	%	0,04
Potas	%	0,05
Sód	%	0,007
Siarka	%	0,014
Glin	%	0,19
Żelazo	%	0,31

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 37 CAŁKOWITA ZAWARTOŚĆ PIERWIASTKÓW ŚLADOWYCH W GLEBIE

Całkowita zawartość pierwiastków śladowych	Jednostka	
		2015
Mangan	Mn mg*kg ⁻¹	201
Kadm	Cd mg*kg ⁻¹	0,05
Miedź	Cu mg*kg ⁻¹	2,1

Chrom	Cr mg*kg ⁻¹	3,5
Nikiel	Ni mg*kg ⁻¹	2,8
Ołów	Pb mg*kg ⁻¹	4,7
Cynk	Zn mg*kg ⁻¹	16,0
Kobalt	Co mg*kg ⁻¹	1,54
Wanad	V mg*kg ⁻¹	4,4
Lit	Li mg*kg ⁻¹	1,8
Beryl	Be mg*kg ⁻¹	0,11
Bar	Ba mg*kg ⁻¹	22,8
Stront	Sr mg*kg ⁻¹	2,9
Lantan	La mg*kg ⁻¹	5,1
Rtęć	Hg mg*kg ⁻¹	0,0
Arsen	As mg*kg ⁻¹	0,86

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 38 ZAWARTOŚĆ WIELOPIERŚCIENIOWYCH WĘGLOWODORÓW AROMATYCZNYCH W GLEBIE

Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne	Jednostka	2015
		93,4
Wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne suma 13 WWA	μg*kg ⁻¹	93,4
WWA - naftalen	μg*kg ⁻¹	2,3
WWA - fenantren	μg*kg ⁻¹	32,6
WWA - antracen	μg*kg ⁻¹	3,8
WWA - fluoranten	μg*kg ⁻¹	7,2
WWA - chryzen	μg*kg ⁻¹	3,5
WWA - benzo(a)antracen	μg*kg ⁻¹	4,4
WWA - benzo(a)piren	μg*kg ⁻¹	6,8
WWA - benzo(a)fluoranten	μg*kg ⁻¹	5,9
WWA - benzo(ghi)perylene	μg*kg ⁻¹	4,1
WWA - fluoren	μg*kg ⁻¹	3,4
WWA - piren	μg*kg ⁻¹	6,9
WWA - benzo(b)fluoranten	μg*kg ⁻¹	5,0
WWA - benzo(k)fluoranten	μg*kg ⁻¹	4,7
WWA - dibenzo(a,h)antracen	μg*kg ⁻¹	5,2
WWA - indeno(1,2,3-cd)piren	μg*kg ⁻¹	6,0

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 39 POZOSTAŁOŚCI PESTYCYDÓW CHLOROORGANICZNYCH I ZWIĄZKÓW NIECHLOROWYCH W GLEBIE

Pozostałości pestycydów chloroorganicznych i związków niechlorowych	Jednostka	2015

Pestycydy chloroorganiczne - DDT/DDE/DDD	mg*kg ⁻¹	0,003
Pestycydy chloroorganiczne - aldrin	mg*kg ⁻¹	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - dieldrin	mg*kg ⁻¹	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - endrin	mg*kg ⁻¹	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - alfa-HCH	mg*kg ⁻¹	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - beta-HCH	mg*kg ⁻¹	<0,001
Pestycydy chloroorganiczne - gamma-HCH	mg*kg ⁻¹	<0,001
Pestycydy - związki nie chlorowe - carbaryl	mg*kg ⁻¹	<0,001
Pestycydy - związki nie chlorowe - carbofuran	mg*kg ⁻¹	<0,001
Pestycydy - związki nie chlorowe - maneb	mg*kg ⁻¹	n.o.
Pestycydy - związki nie chlorowe - atrazin	mg*kg ⁻¹	<0,001

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

TABELA 40 POZOSTAŁE WŁAŚCIWOŚCI GLEBY

Pozostałe właściwości	Jednostka	
		2015
Radioaktywność	Bq*kg ⁻¹	691
Przewodnictwo elektryczne właściwe	mS*m ⁻¹	3,61
Zasolenie	mg KCl*100g ⁻¹	9,53

Źródło: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=169

W latach obowiązywania Programu prognozuje się, że jakość gleb nie ulegnie pogorszeniu. W ramach obszaru interwencji gleby planowane jest zadanie polegające na rekultywacji obszaru o powierzchni 6 ha na terenie Gminy Dubicze Cerkiewne.

TABELA 41 KLASY BONITACJI GRUNTÓW ORNYCH W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU HAJNOWSKIEGO

	Hajnówka - gmina miejska	Hajnówka - gmina wiejska	Białowieża - gmina wiejska	Czeremcha - gmina wiejska	Czyże - gmina wiejska	Dubicze Cerkiewne - gmina wiejska	Narew - gmina wiejska	Narewka - gmina wiejska	Kleszczel - gmina miejsko - wiejska
Klasa bonitacji	Powierzchnia gruntów ornych [ha]								
klasa I	0	0	0	0,0000	0	0	0	bd	0
klasa II	0	0,7296	0	0,0000	0	0	0	bd	0
klasa III a	0	425,6727	0	0,0000	267,5	23,85	7,4180	bd	0,1500
klasa IIIb	71	1142,3825	20,1193	54,1017	1965,4	155,9787	131,6892	bd	202,0913
klasa IVa	242	2139,1988	132,6105	114,0484	2945,9	462,5987	463,1358	bd	466,2623
klasa IV b	225	1799,7915	217,0335	614,7198	1440,9	659,5987	522,1675	bd	704,5606
klasa V	265	2518,7813	215,3254	983,5659	1064,6	1074,2877	991,1088	bd	1504,7258
klasa VI	103	701,0185	31,2084	542,2650	147,2	958,3830	494,8389	bd	989,6811
klasa VIz	1	0	0	0	51,3	0	0,6340	bd	1,6300
Razem	492	8 727,575	616,2971	2 308,7008	7882,8	3 334,697	2 610,8822	bd	3 869,1011

Źródło: Urzędy Miasta Hajnówka, Urząd Gmin Hajnówka, Urząd Gminy Białowieża, Urząd Gminy Czeremcha, Urząd Gminy Czyże, Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne, Urząd Gminy Narew, Urząd Gminy Narewka, Urząd Miejski Kleszczel

TABELA 42 KLASY BONITACJI ŁĄK I PASTWISK W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU HAJNOWSKIEGO

	Hajnówka - gmina miejska	Hajnówka - gmina wiejska	Białowieża - gmina wiejska	Czeremcha - gmina wiejska	Czyże - gmina wiejska	Dubicze Cerkiewne - gmina wiejska	Narew - gmina wiejska	Narewka - gmina wiejska	Kleszczele - gmina miejsko - wiejska
Klasa bonitacji	Łąki i pastwiska [ha]								
klasa I	0	0	0	0,0000	0	0	bd	bd	0
klasa II	0	0	0	0,0000	0	0	bd	bd	0
klasa III	54	622,9761	31,1651	5,4763	538,1	33,535	bd	bd	28,1512
klasa IV	164	1315,2445	252,5628	552,7640	1395,8	727,551	bd	bd	1069,5516
klasa V	201	2518,7813	261,0705	606,7800	709,2	1257,226	bd	bd	1208,8855
klasa VI	76	701,0185	83,4595	103,0571	169,3	247,532	bd	bd	212,7744
Razem	495	5 158,02	628,2579	1268,0774	2812,4	2265,844	bd	bd	2519,3627

Źródło: Urząd Miasta Hajnówka, Urząd Gmin Hajnówka, Urząd Gminy Białowieża, Urząd Gminy Czeremcha, Urząd Gminy Czyże, Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne, Urząd Gminy Narew, Urząd Gminy Narewka, Urząd Miejski Kleszczele

Zakład Zagospodarowania Odpadów w Hajnówce jest instalacją komunalną (IK) zapewniającą mechaniczno-biologiczne przetwarzanie (MBP) niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielenie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub części do odzysku zarządzaną przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce.

W zakładzie można wyróżnić części do:

- mechanicznego przetwarzania odpadów o zdolności przetwarzania:
  - o do 32 000 Mg/rok zmieszanych odpadów komunalnych
  - o do 5 000 Mg/rok odpadów opakowaniowych pochodzących z selektywnej zbiórki
  - o do 20 000 Mg/rok odpadów do produkcji paliw (wzbogacających jakość (kaloryczność) paliwa wytwarzanego z odpadów komunalnych)
  - o do 20 000 Mg/rok odpadów budowlanych i rozbiórkowych
- biologicznego przetwarzania odpadów (biostabilizacja odpadów) o zdolności przetwarzania do 15 000 Mg/rok frakcji podsitowej uzyskanej na ciągu segregacji odpadów zmieszanych
- biologicznego przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów (kompostownia odpadów) o zdolności przetwarzania do 4 000 Mg/rok.
- składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne

Do zakładu przyjmowane są głównie odpady komunalne pochodzące z powiatu hajnowskiego, bielskiego i siemiatyckiego od ok 150 tys. mieszkańców. Odpady zawierające możliwe do odzyskania surowce, kierowane są na ciąg sortowniczy. W przypadku odpadów zmieszanych w pierwszym etapie przy pomocy sita frakcyjnego oddzielana jest frakcja z przewagą odpadów biodegradowalnych przeznaczona do biostabilizacji. Odpady selektywne kierowane są bezpośrednio na kabinę sortowniczą, gdzie wybierane są odpady zdatne do recyklingu (papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale) i odpady balastujące (nadające się tylko do unieszkodliwiania). Pozostała frakcja kierowana jest na rozdrabniacz celem wytworzenia paliwa alternatywnego. Frakcja posortownicza uzyskana z odpadów komunalnych charakteryzuje się niską kalorycznością i wysoką zawartością wody. Rozdrobnione frakcje przygotowane jako „paliwo alternatywne” poddawane są suszeniu i przekazywane m.in. do cementowni. Frakcja nie spełniająca wymagań cementowni przekazywana jest do spalarni w Białymstoku.

Selektywnie zebrane odpady ulegające biodegradacji kierowane są na płytę kompostową, przymowane i poddawane kompostowaniu. Wytworzony w wyniku odzysku kompost

wykorzystywany jest przy rekultywacji składowisk.

Zmieszane odpady budowlane poddawane są sortowaniu, kruszeniu i w zależności od ich składu są wykorzystywane do utwardzania terenu, stanowią komponent paliwa alternatywnego lub kierowane są do unieszkodliwiania na kwaterę składowiska.

TABELA 43 INFORMACJE NA TEMAT INSTALACJI DO ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW ZNAJDUJĄCYCH SIĘ NA TERENIE
POSZCZEGÓLNYCH GMIN POWIATU HAJNOWSKIEGO

Lp	Gmina	Rodzaj gminy	Liczba składowisk czynnych i nieczynnych	Liczba składowisk przemysłowych czynnych i nieczynnych	Instalacje do których trafiają odpady z terenu Gminy*
1	Hajnówka	Gmina miejska	Składowiska czynne szt.1 Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Sp. z o.o. w Hajnówce z siedzibą przy ulicy Łowczej 4, instalacja do składowania odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w Poryjewie, gm. Hajnówka, o zdolności przyjmowania ponad 10 ton odpadów na dobę i całkowitej pojemności ponad 25 000 ton wraz z instalacjami i urządzeniami będącymi w powiązaniu technologicznym i funkcjonalnym z instalacją do składowania odpadów funkcjonującymi w ramach Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Hajnówce. Składowisko nieczynne o pow. szt.1; rekultywacja w 2011	brak	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35.
2	Hajnówka	Gmina wiejska	2 składowiska zrehabilitowane – Stare Berezowo, Dubiny	brak	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35.
3	Białowieża	Gmina wiejska	Nieczynne składowisko odpadów w Białowieży, poddane rekultywacji	0	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35.

4	Czeremcha	Gmina wiejska	Składowisko w fazie poeksploatacyjnej o wielkości 1,5173 ha; rekultywacja skończyła się w roku 2017	Nie występują	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35.
5	Czyże	Gmina wiejska	Składowisko zrehabilitowane w Czyżach	Nie występują	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35.
6	Dubicze Cerkiewne	Gmina wiejska	1 nieczynne składowisko Gminne składowisko odpadów komunalnych w Dubiczach Cerkiewnych zlokalizowane było w poeksploatacyjnym wyrobisku żwiru na działce o nr geod. 575/1 obręb Dubicze Cerkiewne. Zajmowało powierzchnię 0,78 ha w tym powierzchnię eksploatacyjną 0,33 ha. Przyjmowanie odpadów na przedmiotowe składowisko zaprzestano z dniem 01.01.2010 r. i uzyskano zgodę na jego zamknięcie (decyzja Starostwa Powiatowego w Hajnówce RŚ.7636/1/2010 z dnia 24.03.2010 r.).	brak	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35.
7	Narew	Gmina wiejska	1 działające sprzedane MPO w Białymstoku	Brak danych	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35.
8	Narewka	Gmina wiejska	Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne położone w miejscowości Olchówka. Zarządcą jest MPO w Białymstoku	brak	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35.

9	Kleszczele	Gmina miejsko-wiejska	Brak czynnych składowisk odpadów komunalnych. Istniejące składowisko odpadów komunalnych w Kleszczelach jest zrekultywowane	brak	Instalacją do której trafiają odpady z terenu gminy jest Zakład Zagospodarowania Odpadów, 17-200 Hajnówka, ul. Szosa Kleszczelowska 35
---	------------	-----------------------	---	------	--

Źródło: Urzędy Miasta Hajnówka, Urząd Gmin Hajnówka, Urząd Gminy Białowieża, Urząd Gminy Czeremcha, Urząd Gminy Czyże, Urząd Gminy Dubicze Cerkiewne, Urząd Gminy Narew, Urząd Gminy Narewka, Urząd Miejski Kleszczele

Selektywna zbiórka odpadów na terenie poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego polega na:

- 1. Gmina miejska Hajnówka:** Selektywną zbiórka odpadów są objęte zabudowy zamieszkała: jednorodzinna i wielorodzinna. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji dla zabudowy jednorodzinnej: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji BIO oraz popiół. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów na zabudowie wielorodzinnej frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji BIO oraz popiół. System zbiórki na zabudowie wielorodzinnej odbywa się systemem pojemnikowym z gniazd. System segregacji odpadów na części niezamieszkałej odbywa się poprzez zawieranie indywidualnych umów na segregację odpadów. Obowiązuje system mieszany workowo-pojemnikowy.
- 2. Gmina wiejska Hajnówka:** Selektywną zbiórka odpadów są objęte nieruchomości zamieszkała oraz nieruchomości w części zamieszkałych i w części niezamieszkałych. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady oraz popiół. Bioodpady mieszkańcy mogą również zagospodarowywać we własnych kompostownikach.
- 3. Gmina wiejska Białowieża:** Selektywną zbiórka odpadów są objęte nieruchomości zamieszkałe, a w części niezamieszkałe, na których prowadzone są gospodarstwa agroturystyczne. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, popiół. System segregacji odpadów na części niezamieszkałej odbywa się poprzez zawieranie indywidualnych umów na segregację odpadów. Obowiązuje system mieszany workowo-pojemnikowy
- 4. Gmina wiejska Czeremcha:** Selektywną zbiórka odpadów są objęte nieruchomości zamieszkałe. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady, popiół na zabudowie jednorodzinnej zamieszkałej. System segregacji odpadów na zabudowie zamieszkałej wielorodzinnej odbywa się systemem pojemnikowym z gniazd. System segregacji odpadów na części niezamieszkałej odbywa się poprzez zawieranie indywidualnych umów na segregację odpadów. Obowiązuje system mieszany workowo-pojemnikowy

5. **Gmina wiejska Czyże:** Selektywną zbiórką odpadów są objęte nieruchomości zamieszkałe. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady, popiół. System segregacji odpadów na części niezamieszkałej odbywa się poprzez zawieranie indywidualnych umów na segregację odpadów. Obowiązuje system mieszany workowo-pojemnikowy
6. **Gmina wiejska Dubicze Cerkiewne:** Selektywną zbiórką odpadów są objęte nieruchomości zamieszkałe (zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna). System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, bioodpady. System segregacji odpadów na części niezamieszkałej odbywa się poprzez zawieranie indywidualnych umów na segregację odpadów. Obowiązuje system mieszany workowo-pojemnikowy
7. **Gmina wiejska Narew -** Selektywną zbiórką odpadów są objęte zabudowy zamieszkałe: jednorodzinna i wielorodzinna. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji dla zabudowy jednorodzinnej: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji BIO oraz popiół. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów na zabudowie wielorodzinnej frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji BIO oraz popiół. System zbiórki na zabudowie wielorodzinnej odbywa się systemem pojemnikowym z gniazd. System segregacji odpadów na części niezamieszkałej odbywa się poprzez zawieranie indywidualnych umów na segregację odpadów. Obowiązuje system mieszany workowo-pojemnikowy
8. **Gmina wiejska Narewka -** Selektywna zbiórką odpadów są objęte nieruchomości zamieszkałe oraz niezamieszkałe z terenu gminy Narewka. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji dla zabudowy jednorodzinnej: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji BIO oraz popiół. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów na zabudowie wielorodzinnej frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji BIO oraz popiół. System zbiórki na zabudowie wielorodzinnej odbywa się systemem pojemnikowym z gniazd. System segregacji odpadów na części niezamieszkałej tj. od firm i instytucji odbywa się poprzez zawieranie indywidualnych umów na segregację odpadów. Obowiązuje system mieszany workowo-pojemnikowy

9. Gmina miejsko-wiejska Kleszczele - Selektywną zbiórka odpadów są objęte zabudowy zamieszkałe: jednorodzinna i wielorodzinna. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie systemem workowym frakcji dla zabudowy jednorodzinnej: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji BIO oraz popiół. System selektywnej zbiórki obejmuje odbiór, transport i zagospodarowanie odpadów na zabudowie wielorodzinnej frakcji: papier, szkło, metale i tworzywa sztuczne, odpady ulegające biodegradacji BIO oraz popiół. System zbiórki na zabudowie wielorodzinnej odbywa się systemem pojemnikowym z gniazd. System segregacji odpadów na części niezamieszkałej odbywa się poprzez zawieranie indywidualnych umów na segregację odpadów. Obowiązuje system mieszany workowo-pojemnikowy

Metody zapobiegania powstawaniu odpadów komunalnych w życiu codziennym to:

- 1) wybieranie produktów, które nie posiadają zbędnych opakowań;
- 2) używanie toreb wielokrotnego użytku;
- 3) wielokrotne używanie opakowań nadających się do danego celu;
- 4) racjonalne korzystanie z papieru poprzez wykorzystywanie obu stron kartki;
- 5) odmowa przyjęcia nieadresowanej korespondencji oraz ulotek reklamowych;
- 6) tworzenie punktów, miejsc pozwalających na wielokrotne udostępnianie gazet i magazynów czytelnikom;
- 7) kupowanie baterii nadających się do ładowania (tzw. akumulatorki) zamiast baterii jednorazowych;
- 8) unikanie jednorazowych kubków, talerzy, sztućców i ręczników;
- 9) kupno i konsumpcja napojów, pożywienia, środków chemicznych w opakowaniach, które można zwrócić lub ponownie napełnić;
- 10) przekazywanie zużytej odzieży, obuwia i innych przedmiotów niechcianych innym odbiorcom lub sprzedawanie na serwisach aukcyjnych;
- 11) wybieranie produktów trwałych;
- 12) czytanie etykiet na produktach i świadome podejmowanie decyzji konsumenckich.

W latach obowiązywania Programu prognozuje się, że masa wytwarzanych odpadów komunalnych przez mieszkańców będzie w kolejnych latach wzrastać, stąd liczne zaplanowane zadania dotyczące obszaru interwencji gospodarka odpadami i zapobieganie wytwarzaniu odpadów aby zagospodarować je w sposób bardziej przyjazny środowisku (patrz tabela 54)

ZASOBY PRZYRODNICZE

FORMY OCHRONY PRZYRODY

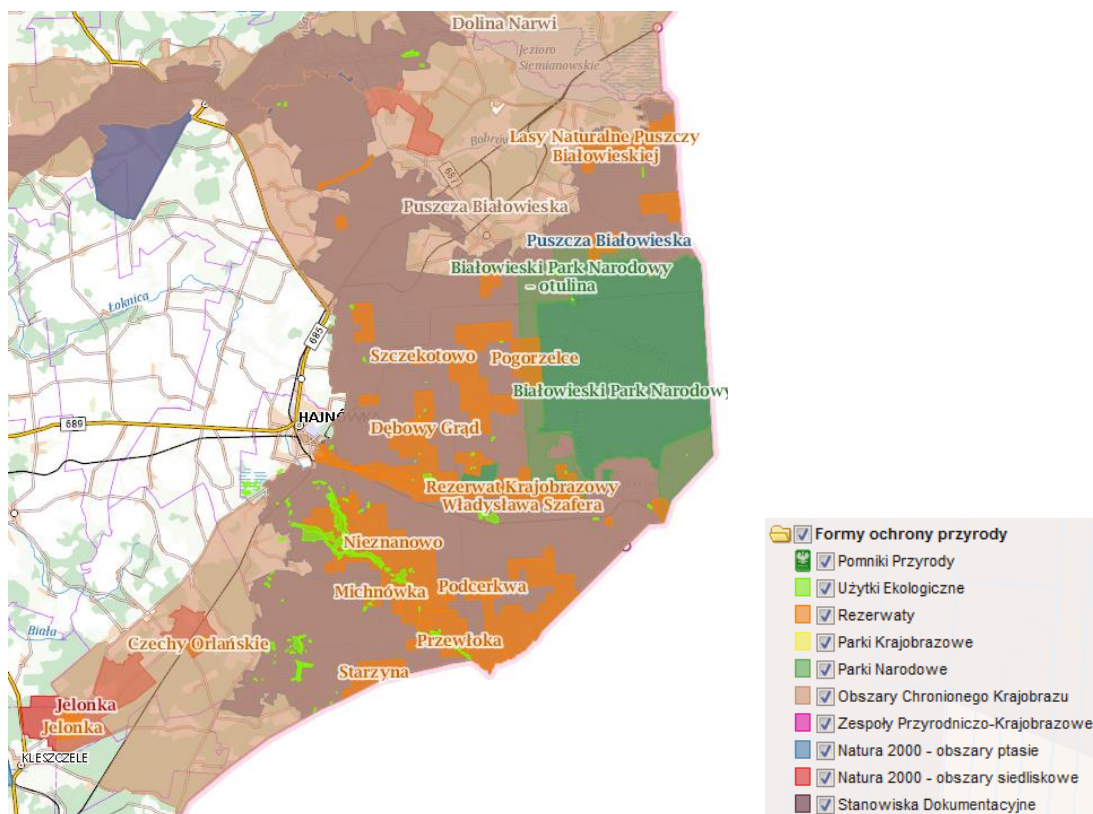
Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz.U z 2020 r. poz. 55 z późn. zm.) formami ochrony przyrody są:

TABELA 44 WYSTĘPOWANIE POSZCZEGÓLNYCH FORMY OCHRONY PRZYRODY NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Lp.	Formy ochrony przyrody	Występowanie na terenie Powiatu Hajnowskiego
1.	parki narodowe	1
2.	rezerваты przyrody	23
3.	parki krajobrazowe	Nie występują
4.	obszary chronionego krajobrazu	2
5.	obszary Natura 2000	6
6.	pomniki przyrody	1226*
7.	stanowiska dokumentacyjne	Nie występują
8.	użytki ekologiczne	109*
9.	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	Nie występują
10.	ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów	liczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych RDOŚ Białostok oraz Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody(*)

MAPA 6 FORMY OCHRONY PRZYRODY WYSTĘPUJĄCE NA OBSZARZE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>

REZERWATY PRZYRODY

Art. 13 ustawy o ochronie przyrody: rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Na obszarach graniczących z rezerwatem przyrody może być wyznaczona otulina.

Uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem.

TABELA 45 REZERWATY PRZYRODY NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO STAN NA 15.05.2020

Lp.	Nr Rej.	Nazwa rezerwatu	Położenie w obszarze N2000	Nazwa własna aktu prawnego o utworzeniu, ustanowieniu lub wyznaczeniu	Rodzaj rezerwatu	Typ rezerwatu (ze względu na dominujący przedmiot ochrony)	Cel ochrony rezerwatu	Forma ochrony	Powierzchnia rezerwatu [ha]	Własność gruntu	Nadleśnictwo	Gmina
1.	9	Lipiny w Puszczy Białowiejskiej	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 12 grudnia 1961 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1962 r. Nr 13, poz. 54), zmieniony przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 3 sierpnia 2018 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Lipiny w Puszczy Białowiejskiej" (Dz. Urz. Woj. Podl. z 2018 r., poz. 3313)	Leśny	Florystyczny	zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych, edukacyjnych, turystycznych i kulturowych jedynego na terenie Puszczy Białowiejskiej stanowiska dębu bezszypułkowego (<i>Quercus petraea</i>), występującego w drzewostanie mieszanym obok dębu szypułkowego	czynna	56,34	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka
2.	16	Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 8 kwietnia 1969 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 16, poz. 128), zmieniony przez Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 10 maja 1989 r. zmieniające zarządzenia w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M. P. Nr 17, poz. 119), zmieniony przez	Leśny	Fitocenotyczny	zachowanie ze względów krajobrazowych naturalnych zespołów leśnych Puszczy Białowiejskiej położonych wzdłuż szosy Hajnówka-Białowieża		1343,91	Skarb Państwa	Hajnówka/Białowieża	Hajnówka/Białowieża

				Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 września 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Rezerwat Krajobrazowy Władysława Szafera" (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 2909)								
3.	22	Pogorzelce	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 września 1974 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P.Nr 32 poz. 194) zmienione przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Pogorzelce" (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 4839)	Leśny	Fitocenotyczny	zachowanie fragmentu lasu o charakterze naturalnym z dużym udziałem lipy drobnolistnej		7,64	Skarb Państwa	Białowieża	Białowieża
4.	23	Nieznanowo	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 września 1974 r. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. Nr 32 poz. 194) zmieniony przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie rezerwatu	Leśny	Fitocenotyczny	zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej z kilkoma dobrze wykształconymi zbiorowiskami leśnymi		27,73	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka

				przyrody "Nieznanowo" (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 4838)								
5.	25	Głębok Kąt	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. w sprawie uznania za rezerwy przyrody (M.P.Nr 26 poz.141) zmienione przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Głębok Kąt" (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 4836)	Leśny	Fitocenotyczn y	Zachowanie dla celów naukowych, dydaktycznych i turystycznych naturalnych zbiorowisk leśnych, typowych dla Puszczy Białowieskiej oraz drzewostanów występujących na torfowiskach głębokich, stanowiących fragmenty zbliżone do pierwotnej puszczy, szczególnie świerczyny bagiennej		40,3	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka
6.	26	Michnó wka	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. w sprawie uznania za rezerwy przyrody (M.P. poz. 141) zmienione przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Michnówka" (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 4837)	Torfowisko wy	Fitocenotyczn y	zachowanie torfowiska wysokiego oraz otaczających go drzewostanów reprezentujących szereg typowo wykształconych zbiorowisk leśnych występujących w Puszczy Białowieskiej	czynna	85,34	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka

7.	27	Sitki	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. w sprawie uznania za rezerwy przyrody (M.P. Nr 26 poz. 141) zmienione przez Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Sitki" (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 4840)	Leśny	Fitocenotyczny	zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego rzadko tu spotykane zbiorowiska borowe na wyniosłościach wydmy, z rzadkimi i chronionymi gatunkami roślin w runie		35,24	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka
8.	28	Starzyna	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. w sprawie uznania za rezerwy przyrody (M.P. Nr 26, poz. 141)	Inny	Inny	zachowanie kilku charakterystycznych dla Puszczy Białowieskiej występujących w całej skali ich zmienności z licznymi stanowiskami roślin chronionych	czynna	370,08	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka/Dubicze Cerkiewne
9.	29	Szczekotowo	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. w sprawie uznania za rezerwy przyrody (M.P. Nr 26 poz. 141) zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Szczekotowo" (Dz. Urz. Woj. Podl. poz.	Leśny	Fitocenotyczny	zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego zbiorowiska grądowe z licznymi drzewami pomnikowymi oraz największe na tym terenie skupienie kurhanów z okresu wczesnego średniowiecza, jak również pozostałości po smolarniach z XVIII wieku		36,67	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka

				4931)								
10.	30	Wysokie Bagno	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 16 października 1979 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 26, poz. 141)	Inny	Inny	zachowanie fragmentu Puszczy Białowieskiej obejmującego naturalny bór świerkowy rosnący na torfowisku oraz odcinek zatorfionej rzeki Narewki ze stanowiskiem bobrów		78,54	Skarb Państwa	Białowieża	Białowieża
11.	38	Dębowy Grąd	TAK	Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 11 kwietnia 1985 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 7, poz. 60)	Inny	Inny	zachowanie drzewostanów naturalnego pochodzenia w Puszczy Białowieskiej, reprezentujących grądy: wilgotny i typowy oraz łęg olszowo-jesionowy		100,47	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka
12.	54	Jelonka	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 8 grudnia 1989 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 44, poz. 357, z późn. zm.)	Inny	Inny	zachowanie szczególnego krajobrazu i środowiska oraz zabezpieczenie przebiegu sukcesji wtórnej (powrót lasu) na porzuconych jałowych gruntach porolnych		227	Skarb Państwa	Bielsk	Kleszczele

13.	66	Siemianówka	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 404)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych torfowiska wysokiego i niskiego, porośłych sosną i brzozą o typie boru bagiennego, wśród których znajduje się zarastające jezioro z rzadką roślinnością	ściśły	224,54	Skarb Państwa	Browsk	Narewka
14.	67	Dolina Waliczówki	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 392)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zespołów roślinności turzycowej, występujących w strefie źródłiskowej strumienia leśnego, oraz lasu łęgowego o charakterze naturalnym	częściowa	44,75	Skarb Państwa	Browsk	Narewka
15.	68	Gnilec	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 393)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych zbiorowisk turzycowych z udziałem rzadkich gatunków roślin naczyniowych i mszaków		37,21	Skarb Państwa	Browsk	Narewka
16.	69	Podolany	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 402)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych grądu wilgotnego z dużym udziałem dębów pomnikowych	czynna	15,1	Skarb Państwa	Białowieża	Białowieża

17.	70	Olszanka Myślisz cze	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 398)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli	czynna	278,32	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka
18.	71	Berezo wo	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 389)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli	czynna	115,26	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka
19.	72	Podcerk wa	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 401)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli	czynna	228,12	Skarb Państwa	Białowieża	Białowieża
20.	73	Przewł ka	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 403)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych miejsc występowania rzadkich gatunków motyli	czynna	78,38	Skarb Państwa	Hajnówka	Hajnówka
21.	74	Kozłow e Borki	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 395)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych drzewostanów z udziałem boru świerkowo- torfowcowego o borealnym charakterze z bogatą florą mszaków	czynna	246,97	Skarb Państwa	Białowieża	Białowieża

22.	75	Czechy Orlańskie	TAK	Zarządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 27 czerwca 1995 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. Nr 33, poz. 391)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych i dydaktycznych borów sosnowo-świerkowych stanowiących pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej	czynna	77,95	Skarb Państwa	Bielsk	Dubicze cerkiewne
23.	89	Lasy Naturalne Puszczy Białowieckiej	TAK	Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (Dz.U. Nr 132, poz. 1236)	Inny	Inny	zachowanie ze względów naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych lasów naturalnych i zbliżonych do naturalnych, typowych dla Puszczy Białowieckiej łągów i olsów oraz siedlisk leśnych z dominacją starych drzewostanów z dużym udziałem olszy, dębu, jesionu, a także licznych gatunków rzadkich i chronionych roślin zielnych, grzybów i zwierząt oraz utrzymaniem procesów ekologicznych i zachowaniem różnorodności biologicznej	czynną	8581,62	Skarb Państwa	Białowieża/Hajnówka/Browsk	Białowieża/Hajnówka/Narewka

Źródło: <http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>

PARKI KRAJOBRAZOWE

Art. 16 ustawy o ochronie przyrody: park krajobrazowy obejmuje obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania, popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Na obszarach graniczących z parkiem krajobrazowym może być wyznaczona otulina.

Utworzenie parku krajobrazowego lub powiększenie jego obszaru następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, która określa jego nazwę, obszar, przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, szczególne cele ochrony oraz zakazy właściwe dla danego parku krajobrazowego lub jego części wybrane spośród zakazów, o których mowa w art. 17 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego nie występują parki krajobrazowe.

OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Art. 23 ustawy o ochronie przyrody: obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Wyznaczenie obszaru chronionego krajobrazu następuje w drodze uchwały sejmiku województwa, która określa jego nazwę, położenie, obszar, sprawującego nadzór, ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów oraz zakazy właściwe dla danego obszaru chronionego krajobrazu lub jego części wybrane spośród zakazów wymienionych w art. 24 ust. 1, wynikające z potrzeb jego ochrony.

TABELA 46 OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO STAN NA 01.06.2020

Lp.	Nazwa obszaru chronionego krajobrazu	Data utworzenia	Pow. [ha]	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego	Gmina	Opis przebiegu granicy	Forma własności, rodzaj gruntów	Sprawujący nadzór nad obszarem	Opis
1.	Puszcza Białowieża	1986-04-29	76303,14	Uchwała XXIII/2013/16 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 21 marca 2016 r. w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Puszcza Białowieża" zm. Uchwałą Nr L/473/18 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 25 czerwca 2018 r. zmieniającą uchwałę w sprawie Obszaru Chronionego Krajobrazu "Puszcza Białowieża" (Dz. Urz. Woj. Podl. z 29.06.2018 r. poz. 2911)	Narewka, Narew, Białowieża, Hajnówka-w, Dubicze Cerkiewne, Kleszczele, Czeremcha	Zasięg obszaru wyznaczają współrzędne geograficzne punktów załamania granic w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych "PL-1992", których wykaz stanowi załącznik nr 1 do uchwały		Zarząd Województwa Podlaskiego	ochrona i zachowanie Puszczy Białowieżskiej stanowiącej ostatnie ostoje naturalnych puszczy nizinnych w Europie oraz wyróżniającej się wysokimi walorami krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi.

2.	Dolina Narwi	1986-04-29	41860	<p>Uchwała Nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 29 kwietnia 1986 r. (Dz.Urz. Woj. Biał. Nr 12, poz. 128) zmiana: Rozporządzenie Wojewody Białostockiego Nr 6/98 z 20.05.1998 r. (Dz. Urz. Woj. Biał. Nr 10, poz. 50);</p> <p>Rozporządzenie Nr 15/04 Wojewody Podlaskiego z 16.09.2004 r. (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 142, poz. 1898) Rozporządzenie Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z 25.02.2005 r (Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 54, poz. 722), Uchwała Nr XLIV/502/2010 Sejmiku Województwa podlaskiego z dn. 23.08.2010r.(Dz. Urz. Woj. Podl. z 2010r., Nr 236, poz. 2859), Uchwała Nr III/21/11 Sejmiku Województwa Podlaskiego z 10.01.2011r. (Dz. Urz. woj. Podl. z 2011r., Nr. 23, poz. 335)</p>	Narew, Narewka, Czyże, Michałowo, Gródek, Zabłudów, Suraż, Juchnowiec Kościelny, Tykocin, Choroszcz, Dobrzyniewo Kościelne, Bielsk Podlaski, Wyszki, Krypno	W załączniku Nr 1 do Rozporządzenia Nr 9/05 Wojewody Podlaskiego z dnia 25 lutego 2005r.(Dz. Urz. Woj. Podl. Nr 54, poz. 722)	Skarb państwa, grunty prywatne	Zarząd Województwa Podlaskiego	ochrona i zachowanie doliny Narwi wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi, kulturowymi i wypoczynkowymi
----	--------------	------------	-------	---	---	---	--------------------------------	--------------------------------	--

Źródło:<http://bip.bialystok.rdos.gov.pl/rejestr-form-ochrony-przyrody>

POMNIKI PRZYRODY

Art. 40 i 44 ustawy o ochronie przyrody: pomnikami przyrody są pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskini.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego jest zaewidencjonowanych 1 226⁵ pomników przyrody. Spośród drzew pomników najwięcej spotyka się sosen zwyczajnych, których wysokość przekracza 30 m, a obwód pnia 250 cm, dębów szypułkowych przekraczających wysokość 32 m i obwód pnia 350 cm, świerków pospolitych o wysokości ponad 36 m i obwodzie pnia 280 cm. Pomnikiem przyrody jest również topola biała w osadzie Stary Kornin, której wiek został określony na 130 lat, a obwód pnia osiągnął 600 cm przy wysokości 27 m. Do grupy pomników przyrody nieożywionej należą głazy zlepieńce znajdujące się w nieczynnych żwirowniach, na terenie gminy Dubicze Cerkiewne, mające obwód 720-890 cm i wysokość 120-170 cm.

STANOWISKA DOKUMENTACYJNE

Stanowisko dokumentacyjne jest to forma ochrony przyrody nieożywionej obejmująca miejsca ważne pod względem naukowym i dydaktycznym. Najczęściej chroni ona specyficzne formacje i profile geologiczne, twory mineralne, warstwy zawierające nagromadzenia skamieniałości, miejsca, z których pochodzą nowo odkryte gatunki fauny lub flory kopalnej, jaskinie i schroniska podskalne oraz wyrobiska powierzchniowe i podziemne. Stanowiska dokumentacyjne często mogą być miejscami zupełnie nie niewyróżniającymi się na powierzchni ziemi, lecz muszą być oznakowane tablicami. Sankcjom prawnym podlega tam jakiegokolwiek niszczenie lub przekształcanie chronionego obiektu. Nie można też w żaden sposób ingerować w glebę, wydobywać minerałów, torfu ani skamieniałości. Ochroną na stanowiskach dokumentacyjnych objęta jest cała fauna i flora. Stanowiska dokumentacyjne należą do obiektowych, czyli indywidualnych form ochrony przyrody.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego nie występują stanowiska dokumentacyjne.

---

⁵ Zgodnie z Centralnym Rejestrem Form Ochrony Przyrody

UŻYTKI EKOLOGICZNE

Art. 42 ustawy o ochronie przyrody: użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

TABELA 47 UŻYTKI EKOLOGICZNE NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Lp.	Data utworzenia	Opis granicy	Powierzchnia	Rodzaj użytku nazwa
1	10-wrz-97	Poryjewo, działka nr 1106, 1166	1,5117	bagno
2	10-wrz-97	Poryjewo, działka nr 1166	8,8751	bagno
3	10-wrz-97	Poryjewo, działka nr 1166	8,3445	bagno
4	10-wrz-97	Poryjewo, działka nr 1166	0,269	bagno
5	10-wrz-97	Poryjewo, działka nr 1166	3,444	bagno
6	10-wrz-97	Poryjewo, działka nr 1166	0,1	bagno
7	10-wrz-97	Poryjewo, działka nr 1166	0,084	bagno
8	06-paź-12	Podolany, działki nr 436/28, 437	3,96	bagno
9	10-wrz-97	Budy, działka nr 825	1,69	bagno
10	10-wrz-97	Budy, działka nr 825	0,63	bagno
11	10-wrz-97	Budy, działka nr 825	0,44	bagno
12	10-wrz-97	Budy, działka nr 867	0,82	bagno
13	10-wrz-97	Budy, działka nr 449	1,14	bagno
14	10-wrz-97	Budy, działka nr 454	0,71	bagno
15	10-wrz-97	Budy, działka nr 461	0,45	bagno
16	10-wrz-97	Budy, działka nr 839/1, Teremiski, działka nr 100/2	1,81	bagno
17	10-wrz-97	Budy, działki nr 882, 888/1	2,41	bagno

18	10-wrz-97	Budy, działki nr 889, 893, 894, 895	39,61	bagno
19	06-paź-12	Budy, działka nr 933	0,28	bagno
20	06-paź-12	Podolany, działka nr 395	0,32	bagno
21	06-paź-12	Podolany, działka nr 49	3,63	bagno
22	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 90	0,31	bagno
23	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 78	0,79	bagno
24	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 78	2,57	bagno
25	10-wrz-97	Krugłe, działki nr 78, 71	0,72	bagno
26	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 65	0,48	bagno
27	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 91	0,76	bagno
28	10-wrz-97	Krugłe, działki nr 105,106	1,02	bagno
29	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 101	0,37	bagno
30	10-wrz-97	Krugłe, działki nr 73, 81, 74, 72, 66, 67	39,83	bagno
31	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 50	0,43	bagno
32	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 52	0,45	bagno
33	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 58	0,69	bagno
34	10-wrz-97	Krugłe, działka nr 70	1,44	bagno
35	10-wrz-97	Lipiny, działki nr 249, 256	2,61	bagno
36	10-wrz-97	Lipiny, działka nr 348/1	0,39	bagno
37	10-wrz-97	Lipiny, działka nr 348/1	0,22	bagno
38	10-wrz-97	Lipiny, działka nr 501	1,06	bagno
39	10-wrz-97	Lipiny, działka nr 501	0,36	bagno
40	10-wrz-97	Lipiny, działka nr 511/2	3,84	bagno
41	10-wrz-97	Lipiny, działka nr 573	0,46	bagno
42	10-wrz-97	Lipiny, działka nr 596	0,36	bagno
43	10-wrz-97	Lipiny, działki nr 610, 611	22,6	bagno
44	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 949	1,77	bagno

45	10-wrz-97	Lipiny, działka nr 609/1	0,4	bagno
46	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 574, 582/1, 582/2	5,46	bagno
47	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 474	0,6	bagno
48	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 583	1,23	bagno
49	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 584	0,28	bagno
50	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 588/1, 668/2, 668/1, 680,702/1, 702/2, 608/3,701/1, 701/2, 708/2, 708/1, 700, 707/1, 707/2, 699, 706/2, 705	92,24	bagno
51	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 709	1,17	bagno
52	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 726, 725, 721	2,06	bagno
53	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 721	1,3	bagno
54	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 721, 715	0,93	bagno
55	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 675	0,52	bagno
56	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 561, 676	3,81	bagno
57	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 676	0,74	bagno
58	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 684	2,24	bagno
59	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 690/1	0,28	bagno
60	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 690/1, 691/1, 692/1, 695/1, 695/2, 698, 697, 704, 705, 706, 717, 758, 761	124,22	bagno
61	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 698	1,27	bagno
62	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 759	0,37	bagno
63	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 765	1,73	bagno

64	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 765, 771,770, 806	28,65	bagno
65	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 800	2,05	bagno
66	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 800	0,54	bagno
67	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 824/2	1,01	bagno
68	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 835	6,66	bagno
69	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 835	0,33	bagno
70	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 835, 839	1,69	bagno
71	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 835, 839	8,7	bagno
72	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 26/5	5,48	bagno
73	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 1269/5, 845, 854/1, 856/1, 856/2, 859, 860, 862/1, 862, 1050	107,69	bagno
74	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1046	3,05	bagno
75	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1046	1,73	bagno
76	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1043	7,09	bagno
77	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 870	0,68	bagno
78	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 869	0,33	bagno
79	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 864, 870	1,29	bagno
80	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 869	2,61	bagno
81	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 875	0,96	bagno
82	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 883	0,8	bagno
83	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 936	0,4	bagno
84	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 943	0,48	bagno
85	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1044	0,55	bagno

86	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 949	0,32	bagno
87	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 1148, 1149	4,99	bagno
88	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 1185/2, 1185/1	1,75	bagno
89	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1186/2	1,06	bagno
90	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 1186/3, 1228, 1229/1, 1229/2, 1232/1, 1232/2, 1235	22,62	bagno
91	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1094	6,73	bagno
92	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1090, 1096	1,98	bagno
93	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1096	0,62	bagno
94	10-wrz-97	Wierzchowskie, działki nr 1091, 1141/2, 1092, Krugłe, działka nr 71	31,73	bagno
95	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1141/1	1,58	bagno
96	10-wrz-97	Wierzchowskie, działka nr 1094, Krugłe, działki nr 94, 90	2,21	bagno
97	29-kwi-04	Rybaki, działka nr 745B/2, 745C	2,7	bagno
98	29-kwi-04	Rybaki, działka nr 745B/2	1,9	bagno
99	10-wrz-97	Gruszki, działki nr 402, 403	4,23	bagno
100	10-wrz-97	Gruszki, działka nr 761	3,29	bagno
101	10-wrz-97	Gruszki, działka nr 779	1,14	bagno
102	29-kwi-04	Gruszki, działka nr 300/27C	3,22	bagno
103	29-kwi-04	Gruszki, działka nr 879/117C	2,93	bagno
104	29-kwi-04	Gruszki, działka nr 761/1	3,91	bagno
105	29-kwi-04	Gruszki, działka nr 986	1,17	bagno
106	29-kwi-04	Łuka, działka nr 380/1	3,45	bagno

107	29-kwi-04	Łuka, działka nr 346/3, 375/3, 375/5, 377	19,745	bagno
108	27-gru-97	Mikulicze, działka nr 13/22	0,37	bagno
109	20-kwi-19	Położenie i przebieg granicy użytku ekologicznego, o którym mowa w ust. 1, w postaci współrzędnych punktów załamania granicy w układzie współrzędnych płaskich prostokątnych PL-2000, określa załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.	4,04	torfowisko

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

ZESPOŁY PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWE

Bieżąca ustawa o ochronie przyrody definiuje je, jako fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe i estetyczne.

Na terenie Powiatu Hajnowskiego nie występują zespoły przyrodniczo-krajobrazowe.

EUROPEJSKA SIEĆ EKOLOGICZNA NATURA 2000

Europejska Sieć Ekologiczna Natura 2000 jest systemem ochrony zagrożonych składników różnorodności biologicznej kontynentu europejskiego, wdrażanym od 1992 r. w sposób spójny pod względem metodycznym i organizacyjnym na terytorium wszystkich państw członkowskich Unii Europejskiej. Podstawą prawną tworzenia sieci Natura 2000 jest dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 roku w sprawie ochrony dzikich ptaków i dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 roku w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, które zostały transponowane do polskiego prawa, głównie do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Obszary Natura 2000 zostały powołane na podstawie tzw. dyrektywy ptasiej oraz dyrektywy siedliskowej i stanowią one obszary ochrony. Oznacza to, że w obrębie każdego z nich chronione są poszczególne, ważne na poziomie europejskim, gatunki roślin, zwierząt lub grzybów oraz ich siedliska, a także siedliska przyrodnicze wyznaczone w oparciu o wspomniane dyrektywy. Sieć Natura 2000 tworzą trzy typy obszarów:

- Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) – wyznaczone na podstawie Dyr. Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, tzw. Dyrektywa Ptasia,
- Specjalne obszary ochrony siedlisk (SOO), wyznaczone na podstawie Dyr. Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, tzw. Dyrektywa Siedliskowa,
- Obszary o znaczeniu dla Wspólnoty (OZW), docelowo specjalne obszary ochrony siedlisk.

Na terenie powiatu znajdują się następujące kompleksy ochronne wyznaczone w ramach Natura 2000:

- **Puszcza Białowieska (kod obszaru PLC200004)** - obszar specjalnej ochrony ptaków oraz specjalny obszar ochrony siedlisk. Ostoja obejmuje zwarty kompleks leśny, w którym dominują lasy liściaste o dużym stopniu naturalności i wysokiej różnorodności biologicznej. Stwierdzono w niej 44 gatunki ptaków umieszczonych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej oraz 12 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt. W przypadku niektórych, jak muchołówka białoszyja czy orzełek, Puszcza Białowieska stanowi miejsce bytowania przynajmniej połowy krajowej populacji gatunków. Dla wielu innych, np.: dzięcioła biało-grzbieczonego, średniego czy trójpalczastego, a także lelka, sóweczki i włośchatki, jest jedną

z najważniejszych ostoi w kraju. Ogółem w puszczy stwierdzono gniazdowanie 240 gatunków ptaków, co stawia tę ostoję wśród najważniejszych europejskich ostoi ptasich. Niezwykle jest całe bogactwo przyrodnicze puszczy. Dotychczas stwierdzono w niej ok. 11 tys. gatunków zwierząt, 1020 gatunków roślin naczyniowych, 260 gatunków mchów, 325 gatunków porostów oraz ok. 1200 gatunków grzybów wielkoowocnikowych. Pod wieloma względami, przyroda puszczańska stanowi unikat na skalę krajową, europejską, a nawet światową. To tutaj żyje największa na świecie populacja żubrów, tu spotkany jest kompletny zestaw gatunkowy ssaków kopytnych Polski, a także niemal pełny skład krajowych gatunkowy ssaków i ptaków drapieżnych.

- **Ostoja w Dolinie Górnego Nurca (kod obszaru PLH200021)** - specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) o powierzchni 5524 ha. Osią Obszaru jest rzeka Nurzec - prawostronny dopływ Bugu IV rzędu. Rzeka Nurzec należy do rzek typowo nizinnych przepływających przez tereny bagienne i podmokłe. Wypływa w podmokłej dolinie na południowy wschód od miasta Czeremcha. W ostatnich latach, na skutek niedrożności rowów i działalności bobrów, następuje rewitalizacja doliny. Na całym terenie zdecydowanie dominują łąki i pastwiska, zajmujące około 75% areału. O wartości przyrodniczej Doliny Górnego Nurca decydują przede wszystkim rozległe wielkoprzestrzenne użytki zielone, zajmujące ponad 90% powierzchni całego obiektu. Najcenniejsze fitocenozy tych ekstensywnie użytkowanych łąk, lokują się w przykrawędziowej strefie doliny, zwłaszcza w jej części północnej i wschodniej. Cennym uzupełnieniem krajobrazu doliny są zbiorowiska zajmujące wyniesienia wśród gruntów hydrogenicznych, a także siedliska mineralne przy krawędzi doliny: murawy napiaskowe, wrzosowiska oraz murawy bliźniczkowe.
- **Dolina Górnego Nurca (kod obszaru PLB200004)** - obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia). Obszar proponowany przez organizacje pozarządowe w ramach Shadow List. Obszar obejmuje dolinę rzeki Nurzec na odcinku pomiędzy miejscowościami Kleszczele i Nurzec. Jest to rozległy kompleks podmokłych łąk. Występują tu zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (z Zał. I Dyr. Siedliskowej) oraz czerwończyk nieparek, czerwończyk fioletek, szlaczkoń szafraniec (z Zał. II Dyr. Siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej).
- **Dolina Górnej Narwi (kod obszaru PLB200007)** - obszar specjalnej ochrony ptaków (Dyrektywa Ptasia) o powierzchni 18384,1 ha. Dolina Górnej Narwi jest jedną z najlepiej zachowanych w Polsce dolin rzecznych i stanowi, obok Bagien Biebrzańskich, jeden z największych obszarów mokradeł środkowoeuropejskich. Obszar obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża, z przylegającym do niej kompleksem stawowym, zasilanym w wodę z systemu rzeczki Lizy (dopływu Narwi). Występuje tu,

co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej. W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka 10%-16% populacji krajowej, krwawodziób 9-11% populacji krajowej, co najmniej 7% populacji krajowej błotniaka łąkowego. Występuje tu 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej (m.in. starorzecza i łągi) oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy, m.in. wydry, bobry i europejski gatunek priorytetowy: wilk.

- **Ostoja w Dolinie Górnej Narwi (kod obszaru PLH200010)** - specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa) o powierzchni 20306,8 ha. Obejmuje dolinę Narwi na odcinku od zapory wodnej w Bondarach do Suraża oraz leżące w lasach poblizu Suraża, silnie zarośnięte "Stawy Pietkowskie". Jest to jeden z najlepiej zachowanych w Polsce fragmentów doliny rzecznej o reżymie kształtowanym przez regularne wylewy. Stwierdzono tu występowanie 13 typów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Siedliskowej oraz 12 gatunków zwierząt z Załącznika II tej Dyrektywy, a także, co najmniej 20 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej i 9 gatunków wymienionych w Polskiej Czerwonej Księdze. W okresie lęgowym obszar zasiedla: cyranka, krwawodziób, błotniak łąkowy, rycyk, błotniak stawowy, cietrzew, derkacz, dubelt, kropiatka, rybitwa czarna, sowa błotna, świerszczak, zielonka, wodniczka.
- **Jelonka (kod obszaru PLH200019)** - specjalny obszar ochrony siedlisk (Dyrektywa Siedliskowa). Obszar obejmuje rezerwat przyrody Jelonka utworzony na piaszczystych nieużytkach porolnych w gminie Kleszczele na południowym skraju Puszczy Białowieskiej, wraz z otoczeniem oraz rez. Czechy Orłańskie, stanowiący pozostałość dawnej Puszczy Bielskiej (gmina Dubicze Cerkiewne).

Zasoby przyrodnicze na terenie Powiatu Hajnowskiego są bardzo bogate, prognozuje się, że aby takimi pozostały w latach obowiązywania Programu Nadleśnictwa z terenu Powiatu Hajnowskiego planują liczne zadania chroniące bioróżnorodność, zwiększają zadrzewienia, planują koszenie łąk, czy poprawę bazy żerowej żubra (patrz tabela 54)

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

Zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, w zależności od rodzaju, kategorii i ilości substancji niebezpiecznej znajdującej się w zakładzie uznaje się za zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii (ZZR), albo za zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii (ZDR). Zasady zaliczania zakładów do kategorii zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładów o dużym ryzyku określiło Ministerstwo Rozwoju w drodze rozporządzenia z dnia 29 stycznia 2016 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładu o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (Dz.U. z 2016 r. 138 z późn. zm.).

Na terenie Powiatu Hajnowskiego znajdują się trzy zakłady ZDR jest to:

1. PERN S.A. Baza Paliw Nr 15 w Narewce, 17-220 Narewka,
2. BAŁTYKGAZ Sp. z o.o. Zabłotczyzna 30,
3. ALPETROL Sp. z o.o. Planta 92 B

oraz dwa zakłady ZZR:

1. Nasycalnia Podkładów w Czeremsze Spółka z o.o. 17-240 Czeremcha, ul. Fabryczna 7,
2. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Zakład Gazu Bezprzewodowego ul. Białostocka 7D 17-200 Hajnówka.

Ze względu na istnienie zakładów ZDR oraz ZZR na terenie Powiatu Hajnowskiego bardzo ważne jest właściwe wyposażenie i przygotowanie jednostek reagowania tj.: Straży Pożarnej, czy Policji.

ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Zadania wyznaczone przez Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 wyznaczają kluczowe działania o charakterze horyzontalnym:

- Edukacja w zakresie zmian klimatu i ograniczenia ich skutków,
- Monitoring zmian gospodarki i społeczeństwa,
- Planowanie przestrzenne z uwzględnieniem zmian klimatu i adaptacji,
- Rozwój usług zdrowotnych ze szczególnym uwzględnieniem wrażliwości mieszkańców na występowanie fal upałów,
- Ograniczenie skutków zagrożeń w rolnictwie, lasach i ekosystemach wynikających z pojawiania się inwazyjnych gatunków i chorób, a także uwzględnienie przystosowania gatunkowego lasów do oczekiwanego wzrostu temperatury w procesie zalesień,
- Promocja właściwego gospodarowania na obszarach rolnych, wsparcie technologiczne gospodarstw oraz doradztwo technologiczne uwzględniające aspekty dostosowania budownictwa i produkcji rolnej do zmieniających się warunków klimatycznych,
- Uwzględnienie trendów klimatycznych w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej.

TABELA 48 DZIAŁANIA NATERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO NAWIĄZUJĄCE DO STRATEGICZNEGO PLANU ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030

Komponent środowiska	Problem ekologiczny	Działania nawiązujące do Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 zgodne z harmonogramem Programu	Działania przewidywane w Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
Ochrona klimatu i jakości powietrza	✓ Klasyfikacja powietrza Powiatu Hajnowskiego pod względem ochrony zdrowia: klasa strefy C1 dla PM _{2,5} (poziom dopuszczalny II faza), klasa strefy D2 dla ozonu (O ₃) ✓ Klasyfikacja powietrza Powiatu Hajnowskiego pod względem ochrony roślin dla ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego - D2	1-13	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich
Gospodarowanie wodami	Szybsze niszczenie dróg	14-26	Uwzględnienie w procesie projektowania i budowy infrastruktury transportowej zmienionych warunków klimatycznych

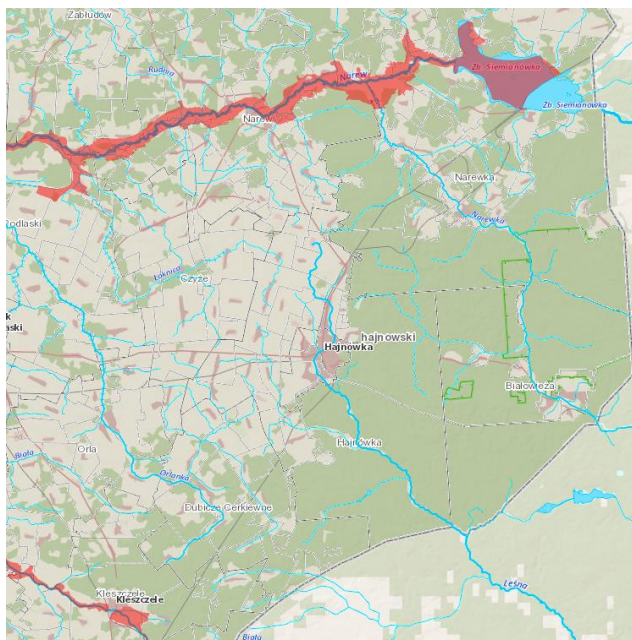
NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Inne zagrożenia środowiska, które mogą wystąpić na terenie Powiatu Hajnowskiego:

- ✓ pożary,
- ✓ susze,
- ✓ powódzie,
- ✓ gradobicia
- ✓ silne wiatry
- ✓ gołoledź
- ✓ szadź
- ✓ awarie urządzeń infrastruktury technicznej,
- ✓ katastrofy komunikacyjne, w tym katastrofy związane z transportem materiałów niebezpiecznych.

ZAGROŻENIE POWODZIAMI I PODTOPIENIAMI

Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi (na mapie oznaczone kolorem czerwonym) są to obszary, na których stwierdzi się istnienie znaczącego ryzyka powodziowego lub wystąpienie znaczącego ryzyka jest prawdopodobne, będące wynikiem wstępnej oceny ryzyka powodziowego zgodnie z art. 88b ust 2 pkt 5 ustawy Prawo wodne.

MAPA 7 OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI ZGODNIE Z WSTĘPNĄ OCENĄ RYZYKA POWODZIOWEGO NA TERENIE POWIATU HAJNOWSKIEGO

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmmap=gpWORP

WIATR HURAGANOWY I TRĄBY POWIETRZNE

Trudno jest przewidzieć wiatr huraganowy oraz trąby powietrzne, jednak stosując obecne techniki i systemy np. Regionalny System Ostrzegania możliwe jest częściowe ograniczenie strat poniesionych w przypadku jego wystąpienia. Z balkonów należy usuwać zbędne przedmioty. Poza tym należy dbać o odpowiedni stan kominów i dachów w budynkach mieszkalnych i gospodarczych.

DESZCZE NAWALNE I GRAD

Deszcze nawalne powodują znaczne szkody w poszczególnych gminach. Nie występują charakterystyki przestrzenne, które mogłyby wskazywać na obszary bardziej bądź mniej narażone na ryzyko wystąpienia tego zjawiska.

Gradobicie może spowodować znaczne straty, w szczególności w rolnictwie. Brak jest charakterystyk przestrzennych, które wskazywałyby na tereny predestynowane do występowania tego zjawiska.

ZAGROŻENIE POŻAROWE

Największe zagrożenie pożarowe na terenie powiatu występuje:

- ✓ w budynkach mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- ✓ w gospodarstwach rolnych,
- ✓ w obiektach przemysłowych,
- ✓ na stacjach paliw płynnych i gazowych,
- ✓ w obiektach elektroenergetyki,
- ✓ w lasach (II kategoria zagrożenia pożarowego: Nadleśnictwo Żednia i Nadleśnictwo Bielsk, III kategoria zagrożenia pożarowego: Nadleśnictwo Hajnówka, Nadleśnictwo Białowieża, Nadleśnictwo Browsk). II kategoria zagrożenia pożarowego to średnie zagrożenie pożarowe a III to małe zagrożenie pożarowe.

Kategorię zagrożenia pożarowego dla poszczególnych Nadleśnictw obliczono zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 09.07.2010 r. (Dz. U. Nr 137, poz.923) zmieniające rozporządzenie z dnia 22 marca 2006r. (Dz. U. Nr 58, poz. 405 i Nr 82, poz. 573) w sprawie szczegółowych zasad zabezpieczenia przeciwpożarowego lasów.

Przy kategoryzacji uwzględniono:

- średnią, roczną liczbę pożarów lasu w okresie gospodarczym (z ostatnich 10 lat) przypadających na 10 km² powierzchni leśnej,

- udział procentowy powierzchni drzewostanów rosnących na siedliskach boru suchego, boru świeżego, boru mieszanego świeżego, boru wilgotnego i lasu łąkowego,
- średnią wilgotność względną powietrza (pomiar z wysokości 0,5 m) i procentowego udziału dni z wilgotnością ściółki mniejszą od 15% o godzinie 900,
- średniej liczbie mieszkańców przypadających na 0,01 km² powierzchni leśnej.

Większość gospodarstw posiada obiekty przeznaczone do hodowli bydła, trzody chlewnej oraz przechowywania płodów rolnych. Są to budynki wykonane zazwyczaj częściowo lub w całości z materiałów palnych. Często występuje tu zabudowa zwarta, co w przypadku palnej konstrukcji budynków stwarza możliwość szybkiego rozprzestrzeniania się ognia. Mieszkania znajdujące się na terenach wiejskich ogrzewane są głównie piecami na paliwo stałe (węgiel lub drewno). Ten rodzaj ogrzewania sprzyja powstaniu pożarów. Główną przyczyną są nieszczelności przewodów kominowych. Ponadto w okresie zimowym bardzo często mamy do czynienia z dogrzewaniem mieszkań urządzeniami grzewczymi podłączonymi do stałego źródła prądu, których instalacja elektryczna ma tendencje do zwarc i przeciążeń powodując pożary.

ZAGROŻENIE OSUWISKAMI

Na terenie Powiatu Hajnowskiego zgodnie z informacjami z Systemu Osłony Przeciwosuwiskowej (SOPO) brak jest osuwisk oraz terenów zagrożonych osuwiskami.

NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

Nadzwyczajne zagrożenia środowiska występujące na obszarze Powiatu Hajnowskiego w ramach poszczególnych obszarów interwencji to:

1. W obszarze ochrona klimatu i jakości środowiska to migracja zanieczyszczeń,
2. W obszarze zagrożeń hałasem to korytarz lotniczy nad Puszcą Białowieską oraz wzmożony transport drogowy,
3. W obszarze pola elektromagnetyczne to linie energetyczne średniego i wysokiego napięcia, maszty nadawcze,
4. W obszarze gospodarowania wodami przekształcenie środowiska – melioracja terenów wykorzystywanych rolniczo bez przeprowadzenia szczegółowych analiz oceny oddziaływania na środowisko,
5. W obszarze gospodarki wodno-ściekowej to – skażenia chemiczne i biologiczne w wyniku katastrof obiektów hydrotechnicznych; pęknięcia i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportujących; katastrofalne zatopienia spowodowane awarią obiektów hydrotechnicznych,

6. W obszarze zasoby geologiczne to zubożenie zasobów kruszyw, nielegalne wydobywanie kruszyw,
7. W obszarze gleby stosowanie nieodpowiednich nawozów oraz środków ochrony roślin, co prowadzić może do skażeń gleb, skażenia przemysłowe i komunikacyjne,
8. W obszarze gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów – dzikie wysypiska śmieci,
9. W obszarze zasoby przyrodnicze - zagrożenie przestrzennym pożarem w Puszczy Białowieskiej (pożar martwego drzewostanu),
10. W obszarze zagrożenie poważnymi awariami możliwość takich zdarzeń ze względu na zakłady objęte Dyrektywą SEVESO istniejące na terenie Powiatu Hajnowskiego.

Działania edukacyjne na terenie Powiatu Hajnowskiego są prowadzone w głównej mierze w ramach edukacji szkolnej, ponadto w obszarze interwencji zasoby przyrodnicze prowadzone są również przez Nadleśnictwa znajdujące się na terenie Powiatu Hajnowskiego.

Nadleśnictwo Żednia:

Na terenie szkółek leśnych, w leśnictwie Podozierany znajduje się wiata wykorzystywana do zajęć edukacyjnych z dziećmi i młodzieżą. Wiata mieści ok. 60 osób. W jej sąsiedztwie znajduje się miejsce na ognisko. Lokalizacja wiaty na terenie szkółek leśnych daje możliwość zapoznania się z gospodarką szkółkarską prowadzoną w Nadleśnictwie. Na terenie szkółki leśnej w Leśnictwie Podozierany znajduje się budynek z salą wykorzystywaną do zajęć edukacyjnych. Sala wyposażona jest w sprzęt multimedialny oraz stałą ekspozycję trofeów myśliwskich.

Nadleśnictwo Bielsk

Obiekty edukacyjne Nadleśnictwa:

1. Izba Edukacji Przyrodniczo - Leśnej, znajduje się przy siedzibie Nadleśnictwa. Izba składa się z dużej sali konferencyjnej oraz sal wystawowych. Sala konferencyjna jest przystosowana do odbywania konferencji, prowadzenia lekcji oraz przedstawiania prezentacji multimedialnych. W sali odbywają się konkursy z wiedzy przyrodniczej i leśnej. Współpraca Nadleśnictwa ze szkołami zaowocowała konkursami ekologicznymi na szczeblu regionalnym. Nadleśnictwo służy fachową pomocą przy realizacji zajęć w sali i w terenie.
2. Leśna Ścieżka Edukacyjna "Osuszek" - znajdująca się na terenie leśnictwa Piliki, długość ścieżki ok 2 km.
3. Leśna Ścieżka Edukacyjna "Czechy Orlańskie"- znajdująca się na terenie leśnictwa Czechy. Długość ścieżki 2 km.
4. Szkołka Leśna w Grabowcu znajdująca się na terenie leśnictwa Grabowiec

Nadleśnictwo Hajnówka

Obiekty wykorzystywane do prowadzenia edukacji leśnej:

Izba edukacyjna w budynku nadleśnictwa, wyposażona jest w sprzęt multimedialny, plansze, instalacje reliefowe, umożliwia prowadzenie zajęć bądź też pokazów dla grupy do 40 osób. Sala multimedialna w budynku Nadleśnictwa, wyposażona jest w sprzęt multimedialny, stoły i krzesła umożliwiające prowadzenie zajęć, warsztatów, bądź też pokazów dla grupy do 45 osób. Punkt edukacyjny przy siedzibie nadleśnictwa, składający się z 3 wiat wystawowych przedstawiających zagadnienia związane z leśnictwem, łowiectwem, historią Hajnówki i kolejek leśnych.

Ścieżki edukacyjne:

„Puszczańskie Drzewa” - zlokalizowana wokół śródleśnych stawów na rzece Perebel w osadzie Topiło. Ścieżkę w kształcie pętli wytyczono na odcinku 4 km. Zlokalizowanych na niej jest 14 przystanków, w tym 12 tablic usytuowanych przy głównych gatunkach drzew i krzewów charakterystycznych dla Puszczy Białowieskiej. Jest także mini skansen kolejki wąskotorowej oraz kapliczka ekumeniczna.

„Tropem orlika”- usytuowana w sąsiedztwie osady Topiło. Powstała w ramach realizacji projektu „Ochrona orlika krzykliwego na wybranych obszarach Natura 2000” Jest ona zlokalizowana w miejscu, które pozwala przedstawić środowisko niezbędne dla rozwoju populacji orlika w Puszczy Białowieskiej oraz jego metody zdobywania pokarmu. Dziesięć przystanków stwarza możliwość poznania relacji między orlikiem, a człowiekiem na przestrzeni dziejów.

Nadleśnictwo Białowieża

Nadleśnictwo Białowieża dysponuje następującymi obiektami służącymi edukacji leśnej:

1. Ośrodek Edukacji Leśnej „Jagiellońskie” mieszczący się 2 km na południe od Białowieży, posiadający następującą bazę do prowadzenia zajęć: Sala mieszcząca ok. 50 osób, podręczna biblioteka, wiaty ze stołami i miejscem ogniskowym, żwirownia z amfiteatrem, umożliwiająca prowadzenie zajęć edukacyjnych.

3. Ścieżki edukacyjne

TABELA 49 ŚCIEŻKI EDUKACYJNE NA TERENIE NADLEŚNICTWA BIAŁOWIEŻA

Lp.	Nazwa ścieżki	Tematyka	Dodatkowe informacje
1	"Krajobrazy Puszczy"	Ścieżka ta prezentuje różne zbiorowiska leśne, zmieniające się w miarę obniżenia się terenu, możemy tu też poznać zjawiska towarzyszące działalności człowieka w środowisku, a także puszczańskie zwierzęta czy budowę gleby. Ścieżka prowadzi przez rezerwat "Wysokie Bagno" oraz dolinę rzeki Narewki.	Dostępność ścieżki: pieszo, rowerem; Język informacji: polski; Miejsce odpoczynku: wiata ze stołem i ławkami; Długość ścieżki: 5 km; Orientacyjny czas: pieszo - 90 min, rowerem - 60 min.
2	"Puszczańskie drzewa"	Ścieżka leśna, powstała w 1998 r. Prezentuje drzewa i krzewy oraz zbiorowiska leśne w Rezerwacie Krajobrazowym Władysława Szafera. Prowadzi z Białowieży do Rezerwatu Pokazowego Żubrów. Po zwiedzeniu zagród ze zwierzętami można wrócić do Białowieży ścieżką "Żebra Żubra".	Dostępność ścieżki: pieszo, rowerem; Język informacji: polski, angielski; Miejsce odpoczynku: nie; Długość ścieżki: 2,5 km; Orientacyjny czas: pieszo - 40 min, rowerem - 25 min.
3	"Żebra Żubra"	Pierwsza, leśna, ścieżka została wybudowana w latach 1978-1980 wg projektu leśniczego Jacka Wysmułka. Ścieżka biegnie głównie przez podmokłe lasy oraz dawne zarastające łąki w dolinie Narewki. By ułatwić przejście wybudowano kładkę.	Dostępność ścieżki: pieszo; Język informacji: polski, angielski; Miejsce odpoczynku: nie; Długość ścieżki: 3 km; Orientacyjny czas: 60 min.
4	"Szlak Dębów"	Jest to ścieżka przyrodniczo-historyczna. Prowadzi wśród	Dostępność ścieżki: pieszo, wózek;

Lp.	Nazwa ścieżki	Tematyka	Dodatkowe informacje
	Królewskich"	kilkudziesięciu dębów w wieku od 150 do 500 lat w uroczysku Stara Białowieża, którym nadano imiona władców Polski oraz Litwy. Legenda mówi, że dęby te polecił posadzić Zygmunt Stary. Wędrując szlakiem poznaje się historię Puszczy Białowieskiej, Litwy i Polski od XII do XVIII wieku.	<p>Język informacji: polski, angielski;</p> <p>Miejsce odpoczynku: wiata na polanie, ławki wzdłuż trasy ścieżki;</p> <p>Długość ścieżki: 1 km;</p> <p>Orientacyjny czas: 30 min.</p>

Nadleśnictwo Browsk

Nadleśnictwo Browsk ma na swoim terenie wiele obiektów pełniących funkcję edukacyjną.

Ośrodek Edukacji Przyrodniczej w Gruszkach

Dla potrzeb edukacji na terenie Nadleśnictwa Browsk utworzono Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, który znajduje się 300 m od siedziby Nadleśnictwa. Miejsce to jest przystosowane do przeprowadzania zajęć z edukacji leśnej – znajdują się tu dwie klasopracownie, w których odbywają się spotkania o tematyce przyrodniczej. W ośrodku zlokalizowana jest podręczna biblioteczka oraz ekspozycja edukacyjna – dotycząca fauny i flory lasów. Organizowane są tu także okolicznościowe wystawy przyrodnicze oraz plastyczne.

Park edukacji przyrodniczo-leśnej składający się z kilku obiektów edukacyjnych:

- Herbarium

Herbarium mieści się we wsi Gruszki, obok siedziby Nadleśnictwa Browsk i parkingu leśnego przeznaczonego dla turystów. Terenu Herbarium pilnuje wyrzeźbiony w drewnie Lasowid, o czterech twarzach. W tym malowniczym ogrodzie można odpocząć, wsłuchując się w szum potoku i relaksujący ptasi trzask. W pobliżu małego stawu znajdują się wiaty, przy których można usiąść i posłuchać kumkających żab.

- Ścieżka edukacyjna „Złoty Szlak Św. Eustachego”

„Złoty Szlak Św. Eustachego” tworzy 11 kilometrową pętlę i zaczyna się przy Herbarium. Prowadzi przez północno-wschodnie drzewostany Puszczy, najciekawszym obiektem na tej ścieżce jest oryginalna kapliczka wyrzeźbiona w starym, martwym dębie.

- Ścieżka edukacyjna „Szlakiem żubra”

Ta bardzo krótka trasa prowadzi po obrzeżach Herbarium. Wzdłuż ścieżki są umieszczone tablice edukacyjne ze zdjęciami żubrów, a na końcu szlaku znajduje się drewniana wieża widokowa, z której rozciąga się widok na dolinę rzeki Narewki. Z tego punktu można często zaobserwować żubry, jelenie i sarny.

- Ścieżka edukacyjna „Szlakiem orlika krzykliwego”

Szlak ten zaczyna się przy Herbarium i ma 2 km długości. Z dziesięciu tablic edukacyjnych ustawionych wzdłuż ścieżki można się wiele o zwyczajach orlika krzykliwego. Ilustracje na tablicach wykonał Tomasz Samojlik – lubiany przez najmłodszych autor przygód Żubra Pompika. W połowie trasy znajduje się miejsce ogniskowe z wiatami – „Dworny Grądek”, skąd rozpościera się widok na dolinę rzeki Narewki.

- Miodowa ścieżka edukacyjna

Składa się z siedmiu tablic edukacyjnych, poświęconych pszczołom i bartnictwie. Można tu przyjrzeć się także z bliska pokazowemu ulowi kładowemu – trzy podobne są

zlokalizowane na terenie nadleśnictwa i są zamieszkałe przez dzikie pszczoły. Obok ścieżki jest usytuowany plac zabaw dla najmłodszych.

- Ścieżka edukacyjna „Pod Dębami”

Ścieżka rozpoczyna się w pobliżu miejscowości Świnoroje obok Narewki. Trasa przebiega przez północne drzewostany Puszczy Białowieskiej i na szlaku ustawionych jest 14 tablic edukacyjnych o zróżnicowanej tematyce leśnej. Poruszane są tutaj głównie aspekty hodowli lasu oraz ochrony lasu zarówno przed czynnikami abiotycznymi (jak np. wiatr, czy śnieg), jak i biotycznymi (np. kornik drukarz, zwierzyna). Przy ścieżce można także podziwiać najstarsze zachowane w Puszczy ślady działalności człowieka, w postaci.

EMONITORING ŚRODOWISKA

Wdrażanie Programu będzie podlegało regularnej ocenie poprzez sporządzenie Raportu z realizacji Programu co 2 lata w ramach którego nastąpi:

- ✓ określenie stopnia wykonania przedsięwzięć/działań,
- ✓ określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ✓ ocena rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- ✓ analiza przyczyn tych rozbieżności.

Poniżej w formie tabelarycznej przedstawiono listę wskaźników do wykorzystania w Raportach.

TABELA 50 WSKAŹNIKI MONITOROWANIA PROGRAMU

Lp.	Obszar interwencji	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Wartość bazowa wskaźnika	Ostatnie dostępne dane z lat	Wartość docelowa wskaźnika
1.	Ochrona klimatu i jakość powietrza	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych: Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emisja zanieczyszczeń gazowych	t/r. t/r.	GUS	75 74 279	2018	Poniżej 75 Poniżej 74 279j
2.	Zagrożenie hałasem	Długość dróg o nawierzchni twardej ulepszonej: Powiatowych Gminnych	km	GUS	416,3 221,6	2018	Powyżej 416,3 powyżej 221,6
3.	Pola elektromagnetyczne	Poziom pola elektromagnetycznego na monitorowanych obszarach Przekroczenie norm pola elektromagnetycznego na monitorowanych obszarach	V/m tak/nie	GIOŚ	0,29 nie	2019	Poniżej wartości dopuszczalnej
4.	Gospodarowanie wodami	Ilość nowowytbudowanych zbiorników retencyjnych	Szt.	Gmina	0	2020	1
5.	Gospodarowanie wodami	Stan JCW	Zły/ dobry	GIOŚ	zły	2018	dobry
6.	Gospodarowanie wodami	Klasa jakości wód podziemnych	I-V	GIOŚ	I-III	2019	Powyżej III
7.	Gospodarka wodno-ściekowa	Wskaźnik zwodociągowania	%	GUS	92,3	2018	Powyżej 92,3
8.	Gospodarka wodno-ściekowa	Długość sieci wodociągowej	km	Gminy	739,6	2018	Powyżej 739,6
9.	Gospodarka wodno-ściekowa	Wskaźnik skanalizowania	%	GUS	62,7	2018	Powyżej 62,7
10.	Gospodarka wodno-	Długość sieci	km	Gminy	296,3	2018	Powyżej

Lp.	Obszar interwencji	Wskaźniki	Jednostka	Źródło danych	Wartość bazowa wskaźnika	Ostatnie dostępne dane z lat	Wartość docelowa wskaźnika
	ściekowa	kanalizacyjnej					296,3
11.	Gospodarka wodno-ściekowa	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	%	GUS	76,3	2018	Powyżej 76,3
12.	Zasoby geologiczne	Tereny wykluczone z użytkowania rolnego i leśnego na potrzeby wydobycia/kopalin	ha	Starostwo Powiatowe	23,89	2019	Powyżej 23,89
13.	Gleby	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych w ciągu roku	ha	Starostwo Powiatowe	2	2018	Powyżej 2
14.	Gleby	Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji	ha	Starostwo Powiatowe	276	2018	Poniżej 276
15.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca	kg	GUS	273	2019	Poniżej 273
16.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Odpady zebrane selektywnie w ciągu roku	Mg	GUS	4 168,99	2019	Powyżej 4 168,99
17.	Zasoby przyrodnicze	Wskaźnik lesistości	%	GUS	53,5	%	Powyżej 53,5
18.	Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia lasów	ha	GUS	12 246,85	2020	Powyżej 12 246,85
19.	Zasoby przyrodnicze	Obszary prawnie chronione	ha	GUS	93 213,69	2018	Powyżej 93 213,69
20.	Zagrożenie poważnymi awariami	Liczba wystąpienia przypadków poważnych awarii	Szt.	GIOŚ	0	2020	0

ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM, WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM

TABELA 51 ANALIZA ZGODNOŚCI PROGRAMU Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI NA POZIOMIE KRAJOWYM WOJEWÓDZKIM I POWIATOWYM

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Zadania własne i monitorowane zaplanowane w Programie wg numerów występowania w ramach harmonogramu powiązane z celami i kierunkami wskazanymi w dokumentach strategicznych
DOKUMENTY KRAJOWE	
Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020r. BEIŚ	
<p>Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko – perspektywa do 2020 r.” w części dotyczącej Celu 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska i Celu 3. Poprawa stanu środowiska została uchylona 16 lipca 2019 r. uchwałą w sprawie przyjęcia "Polityki ekologicznej państwa 2030 - strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej".</p> <p>CEL 2. ZAPEWNIENIE GOSPODARCE KRAJOWEJ BEZPIECZNEGO I KONKURENCYJNEGO ZAOPATRZENIA W ENERGIĘ</p> <ul style="list-style-type: none"> • lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii, • poprawa efektywności energetycznej • zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych 	<p>1-12 zadania monitorowane</p>

<ul style="list-style-type: none"> • rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy • wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii • rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich, • rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne 	
Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020” (z perspektywą do 2030 r.)	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną <ol style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny 2. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony <ol style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych ii. Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta iii. Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich 3. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Transport <ol style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce 	<p>1-12 zadania własne 27-39 zadania monitorowane 40-51 zadania monitorowane</p>

<ul style="list-style-type: none"> ii. Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności 4. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Energia <ul style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju ii. Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej iii. Kierunek interwencji – Rozwój techniki 5. Obszar wpływający na osiągnięcie celów <i>Strategii</i> – Środowisko <ul style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód ii. Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania iii. Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego iv. Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją v. Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi vi. Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami vii. Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych 	
Polityka Energetyczna Polski do 2030 roku (PEP 2030) – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej	
<p>1. Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I)</p>	<p>1-12 zadania własne 1-52 monitorowane</p>

<ul style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód (I.1) ii. Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2) iii. Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (I.3) iv. Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (I.4) <p>2. Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1) ii. Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2) iii. Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3) iv. Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4) v. Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5)	
--	--

<p>3. Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1) ii. Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2) <p>4. Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1) <p>5. Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)</p> <ul style="list-style-type: none"> i. Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1) 	
Aktualizacja Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (aPGW)	
<p>Celem Środowiskowym dla JCWP rzecznych w zakresie elementów hydromorfologicznych jest osiągnięcie dobrego stanu wód (II klasa). W przypadku JCW monitorowanych, które zgodnie z wynikami oceny stanu przeprowadzonej przez GIOŚ osiągają bardzo dobry stan ekologiczny, celem środowiskowym jest utrzymanie tego stanu – a więc I klasy jakości wód.</p> <p>Celem środowiskowym dla JCWPd jest dobry stan ilościowy i chemiczny,</p>	<p>15-25 zadania monitorowane</p>

<p>charakteryzowany wartościami wskaźników zgodnie z rozporządzeniem w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych</p>	
<p>Aktualizacja Programu wodno –środowiskowego kraju (aPWŚK) aktualizacja sierpień 2016</p>	
<p>Cele środowiskowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niepogarszanie stanu części wód, • Osiągnięcie dobrego stanu wód: dobry stan ekologiczny i chemiczny dla naturalnych części wód powierzchniowych, dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny dla sztucznych i silnie zmienionych części wód oraz dobry stan chemiczny i ilościowy dla wód podziemnych, • Spełnienie wymagań specjalnych, zawartych w innych unijnych aktach prawnych i polskim prawodawstwie, w odniesieniu do obszarów chronionych, (w tym m.in. narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, przeznaczonych do celów rekreacyjnych, do poboru wody dla zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczona do spożycia, do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie) • Zaprzestanie lub stopniowe wyeliminowanie zrzutu substancji priorytetowych do środowiska lub ograniczone zrzuty tych substancji 	<p>15-25 zadania monitorowane</p>
<p style="text-align: center;">Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2022</p>	

<p>Dokument o charakterze strategicznym wyznacza kierunki działań niezbędnych dla zapewnienia zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju na najbliższe lata (cele i kierunki działań na lata 2016-2022 oraz perspektywicznie do 2030 roku</p> <p>Głównym celem dokumentu jest określenie polityki gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, wpisującej się w działania gospodarki o obiegu zamkniętym. Zgodnie z założeniami Kpgo, należy przede wszystkim zapewnić realizację działań znajdujących się najwyżej w hierarchii sposobów postępowania z odpadami, a więc zapobiegać ich wytwarzaniu oraz stworzyć niezbędną infrastrukturę do selektywnego zbierania odpadów u źródła tak, aby zapewnić ich efektywny recycling i osiągnąć założone cele. Efektem wdrożenia Kpgo 2022 będzie zapewnienie racjonalnej gospodarki odpadami i ograniczenie negatywnego wpływu odpadów na środowisko.</p> <p>Celami wskazanymi w dokumencie są między innymi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ZPO (zapobieganie powstawaniu odpadów) 2) Zmniejszenie ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych na składowiska odpadów, aby w 2020 r. nie było składowanych więcej niż 35% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r. 3) Dążenie do zmniejszenia ilości składowanych odpadów 4) Osiągnięcie wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do	27-39 zadania monitorowane
--	----------------------------

<p>ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła pochodzących ze strumienia odpadów komunalnych, zapewnienie osiągnięcia odpowiedniego poziomu zbierania zużytego sprzętu oraz zużytych baterii i akumulatorów</p> <p>5) Osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów powstających z produktów, między innymi odpadów opakowaniowych, zużytych opon, olejów odpadowych</p> <p>6) Dokończenie likwidacji mogilników, zawierających przeterminowane ŚOR i inne odpady niebezpieczne</p> <p>7) Zwiększenie udziału odpadów poddawanych procesom odzysku</p> <p>Dla osiągnięcia założonych celów określone zostały kierunki działań dotyczące m.in. edukacji ekologicznej, rozwoju selektywnego zbierania odpadów, a także zostały wskazane działania takie, jak np. prowadzenie kontroli przez inspekcję ochrony środowiska, prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych mających na celu podniesienie świadomości ekologicznej w zakresie gospodarki odpadami, wspierania budowy sieci napraw i ponownego użycia produktów.</p>	
Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032 (POKA)	
<p>W dokumencie zostały wyznaczone następujące cele dotyczące azbestu:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest • Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju 	<p>28, 30-32 zadania monitorowane</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko 	
Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej (NPRGN)	
<p>Celem głównym jest rozwój gospodarki niskoemisyjnej przy zapewnieniu zrównoważonego rozwoju kraju.</p> <p>Celami szczegółowymi są:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niskoemisyjne wytwarzanie energii, • Poprawa efektywności gospodarowania surowcami i materiałami, w tym odpadami, • Rozwój zrównoważonej produkcji – obejmujący przemysł, budownictwo i rolnictwo • Transformacja niskoemisyjna w dystrybucji i mobilności • Promocja wzorców zrównoważonej konsumpcji 	1-3, 6-11,36 zadania monitorowane
Program ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej wraz Planem działań na lata 2015-2020	
<p>Cel nadrzędny: Poprawa stanu różnorodności biologicznej i pełniejsze powiązanie jej ochrony z rozwojem społeczno – gospodarczym kraju.</p>	40-51 zadania monitorowane
Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	
<p>Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska, 	1-12 zadania monitorowane

<ul style="list-style-type: none"> • Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich, • Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu, • Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu 	
Krajowy Plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030	
<p>Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 wyznacza następujące cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r.:</p> <ul style="list-style-type: none"> • -7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do poziomu w roku 2005, • 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% będzie możliwy do osiągnięcia w sytuacji przyznania Polsce dodatkowych środków unijnych, w tym przeznaczonych na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: <ul style="list-style-type: none"> ➤ 14% udziału OZE w transporcie, ➤ roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie, • wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, • redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej. 	1-12 zadania monitorowane
Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 z perspektywą do roku 2030	
Celem głównym jest poprawa jakości życia mieszkańców Polski, szczególnie ochrony ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem	1-12 zadania własne 1-12 zadania monitorowane

ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju	
Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności	
<p>Wśród celów Strategia wymienia, m.in. zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochronę i poprawę stanu środowiska, wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych, zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego i wzrost społecznego kapitału rozwoju. Wśród wskaźników Strategia wymienia m.in. energochłonność gospodarki, udział energii ze źródeł odnawialnych w finalnym zużyciu energii, emisję CO₂, wskaźnik czystości wód, wskaźnik odpadów nierecyklingowanych.</p>	<p>1-12 zadania własne 1-52 zadania monitorowane</p>
Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2030	
<p>Cel główny: rozwój gospodarczy wsi umożliwiający trwały wzrost dochodów jej mieszkańców przy minimalizacji rozwarstwienia ekonomicznego, społecznego i terytorialnego oraz poprawie stanu środowiska naturalnego</p> <p>Cele szczegółowy I: Zwiększenie opłacalności produkcji rolnej i rybackiej</p> <p>I.1 Nowe modele organizacji produkcji i rynków, krótkie łańcuchy rynkowe i uczciwa konkurencja</p> <p>I.2 Jakość i bezpieczeństwo żywności</p>	<p>1-12 zadania własne</p>

<p>I.3 Rozwój innowacji, cyfryzacji i przemysłu 4.0 w sektorze rolno-spożywczym oraz jego modernizacja</p> <p>I.4 Zarządzanie ryzykiem w sektorze rolno-spożywczym</p> <p>I.5 Poszerzenie i rozwój rynków zbytu na produkty i surowce sektora rolno-spożywczego (w tym biogospodarka)</p> <p>Cele szczegółowy II: Poprawa jakości życia</p> <p>II.1 Rozwój liniowej infrastruktury technicznej</p> <p>II.2 Dostępność wysokiej jakości usług publicznych</p> <p>II.3 Rozwój infrastruktury społecznej i rewitalizacja wsi i małych miast</p> <p>II.4 Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska</p> <p>II.5 Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom</p> <p>Cele szczegółowy III: Rozwój przedsiębiorczości, pozarolniczych miejsc pracy i aktywnego społeczeństwa</p> <p>III.1 Odpowiedź na zmiany demograficzne i ich następstwa</p> <p>III.2 Rozwój przedsiębiorczości i nowych miejsc pracy</p> <p>III.3 Wzrost umiejętności i kompetencji mieszkańców wsi</p> <p>III.4 Budowa i rozwój zdolności do współpracy w wymiarze społecznym i terytorialnym</p> <p>III.5 Rozwój ekonomii i solidarności społecznej na obszarach wiejskich</p>	
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Ambitne Podlasie Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030	
Credo: Ambitne Podlaskie	1-12 zadania monitorowane

<p>Cele rozwoju województwa podlaskiego:</p> <p>Cel strategiczny 1 Dynamiczna Gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 1.1. Przemysły przyszłości • Cel operacyjny 1.2. Podlaski system otwartych innowacji • Cel operacyjny 1.3. Lokalna przedsiębiorczość • Cel operacyjny 1.4. Rewolucja energetyczna i gospodarka obiegu zamkniętego • Cel operacyjny 1.5. E-podlaskie <p>Cel Strategiczny 2 Zasobni mieszkańcy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 2.1. Kompetentni mieszkańcy • Cel operacyjny 2.2. Aktywni mieszkańcy • Cel operacyjny 2.3. Przestrzeń wysokiej jakości <p>Cel Strategiczny 3 Partnerski region</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel operacyjny 3.1. Dobre zarządzanie • Cel operacyjny 3.2. Kapitał społeczny • Cel operacyjny 3.3. Partnerstwa międzynarodowe i ponadregionalne • Cel operacyjny 3.4. Gościnny region 	
Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024	
<p>Program Ochrony Środowiska Województwa Podlaskiego na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 wyznacza następujące cele w poszczególnych obszarach interwencji:</p>	<p>1-12 zadania własne</p> <p>1-52 zadania monitorowane</p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Obszar interwencji: Ochrona klimatu i jakość powietrza<ul style="list-style-type: none"> • Cel: Spełnienie wymagań w zakresie jakości powietrza • Cel: Poprawa efektywności energetycznej • Cel: wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, jako działania adaptacyjne do zmian klimatu 2. Obszar interwencji: Zagrożenia hałasem<ul style="list-style-type: none"> • Cel: ograniczenie emisji hałasu 3. Obszar interwencji: Ochrona przed polami elektromagnetycznymi<ul style="list-style-type: none"> • Cel: ochrona przed polami elektromagnetycznymi 4. Obszar interwencji: Gospodarowanie wodami<ul style="list-style-type: none"> • Cel: Ograniczenie ryzyka powodziowego i przeciwdziałanie suszy i deficytowi wody, jako adaptacja do zmieniających się warunków klimatycznych 5. Obszar interwencji: Gospodarka wodno – ściekowa<ul style="list-style-type: none"> • Cel: racjonalizacja gospodarowania zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej, jakości wody pitnej • Cel: poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych 6. Obszar interwencji: Zasoby geologiczne<ul style="list-style-type: none"> • Cel: Racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin 7. Obszar interwencji: Gleby<ul style="list-style-type: none"> • Cel: Zapewnienie właściwego sposobu użytkowania	
---	--

<p>powierzchni ziemi</p> <p>8. Obszar interwencji: Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel: racjonalne gospodarowanie odpadami <p>9. Obszar interwencji: Zasoby przyrodnicze</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel: zachowanie różnorodności biologicznej poprzez przywracanie/utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk i gatunków • Cel: adaptacja do zmian klimatu w zakresie zasobów przyrodniczych • Cel: Ochrona krajobrazu naturalnego i kulturowego • Cel: Podnoszenie poziomu świadomości ekologicznej i zainteresowania środowiskiem przyrodniczym <p>10. Obszar interwencji: Zagrożenia poważnymi awariami</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cel: Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym • Cel: doskonalenie systemu zarządzania kryzysowego • Cel: Monitoring obszarów zagrożonych występowaniem poważnych awarii 	
Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego, Białystok 2017	
<p>Cel strategiczny: Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego, sprzyjające rozwojowi społeczno - gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności oraz</p>	<p>1-12 zadania własne 1-52 zadania monitorowane</p>

wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przygranicznego.

Cele cząstkowe – szczegółowe:

Cel 1 Zwiększenie konkurencyjności miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków – wojewódzkiego Białegostoku, subregionalnych Łomży i Suwałk oraz powiatowych w zakresie jakości: infrastruktury funkcji ponadlokalnych publicznych, potencjału gospodarczego, powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i struktur przestrzennych zagospodarowania

Cel 2 Wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego

Cel 3 Poprawa dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego, poprzez rozwój infrastruktury transportowej, ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych, oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej

Cel 4 Osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego oraz racjonalne użytkowanie ich zasobów

Cel 5 Zwiększenie odporności struktury przestrzennej województwa na

zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego, naturalne i awariami przemysłowymi oraz zdolności obronnych i ochronnych	
Plan gospodarki odpadami dla Województwa Podlaskiego na lata 2016-2022	
<p>Cele główne dla odpadów komunalnych, w tym żywności i inne odpady ulegające biodegradacji</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Zmniejszenie ilości powstających odpadów: <ol style="list-style-type: none"> a) Ograniczenie marnotrawienia żywności, b) Wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia 2) Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji 3) Planowanie systemów zagospodarowania odpadów w regionach zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami 4) Zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi 5) Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie) 6) Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w 	27-39 zadania monitorowane

<p>odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska</p> <p>7) Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych</p> <p>8) Zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie</p> <p>9) Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych</p> <p>10) Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia</p> <p>11) Likwidacja miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych</p> <p>12) Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi</p> <p>13) Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 19)</p> <p>14) Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z</p>	
--	--

przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5% s.m. i o ciepłe spalania powyżej 6MJ/kg suchej masy, od stycznia 2016r.

Cele szczegółowe:

1. Objęcie wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy systemem selektywnego zbierania odpadów komunalnych
2. Osiągnięcie poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych w wysokości minimum 50% ich masy do 2020r.
3. Do 2020 roku udział masy termicznie przekształcanych odpadów komunalnych oraz odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych w stosunku do wytworzonych odpadów komunalnych w województwie nie może przekraczać 30%
4. Do końca 2021r. zsynchronizowanie w województwie podlaskim systemu selektywnego zbierania odpadów komunalnych do tego, jaki będzie ujednolicony na terenie całego kraju
5. Do 2025 r. poddanie recyklingowi 60% odpadów komunalnych
6. Do 2030 r. poddanie recyklingowi 65% odpadów komunalnych

<p>7. Do 2030 r. redukcja składowania odpadów komunalnych maksymalnie do 10%</p> <p>8. Do końca 2021 r. wprowadzenie we wszystkich gminach w województwie systemów selektywnego odbierania odpadów zielonych i bioodpadów</p>	
Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej	
<p>Cel: Poprawa jakości powietrza niezbędna dla poprawy jakości życia i zdrowia mieszkańców województwa podlaskiego.</p>	<p>1-12 zadania własne</p> <p>1-12 zadania monitorowane</p>
<p>Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów położonych w województwie podlaskim poza aglomeracjami, wzdłuż dróg o natężeniu ruchu powyżej 3 000 000 pojazdów rocznie, których eksploatacja powoduje ponadnormatywne oddziaływanie akustyczne, określone wskaźnikami L_{DWN} L_N</p>	
<p>Celem Programu jest poprawa warunków życia w regionie, poprzez ograniczenie hałasu powodowanego przez ruch komunikacyjny na drogach gdzie ilość pojazdów przekracza 3 miliony w skali roku</p>	<p>1-12 zadania własne</p>
DOKUMENTY POWIATOWE	
Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2008 - 2032	
<p>Szczegółowe cele w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest w latach 2008-2032:</p> <p>2008-2032:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działalność informacyjno – popularyzacyjna w mediach nt. bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów ich usuwania oraz szkodliwości azbestu –jednostka 	<p>28, 30-32 zadania monitorowane</p>

odpowiedzialna- Wójt

- Usuwanie wyrobów azbestowych z budynków będących własnością Powiatu
- Usunięcie do 35% aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest oraz ich unieszkodliwienie – jednostka odpowiedzialna – właściciele obiektów
- Edukacja ekologiczna – wójt
- Monitorowanie realizacji Programu

2013-2022:

- Usunięcie do 40% aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest oraz ich unieszkodliwienie - jednostka odpowiedzialna – Właściciele obiektów
- Edukacja ekologiczna – jednostka odpowiedzialna - jednostka odpowiedzialna – Wójt
- Monitorowanie realizacji Programu - jednostka odpowiedzialna – - Wójt

2023-2032:

- Usunięcie do 25% aktualnej ilości wyrobów zawierających azbest oraz ich unieszkodliwienie - jednostka odpowiedzialna – Właściciele obiektów
- Edukacja ekologiczna – jednostka odpowiedzialna - jednostka odpowiedzialna – Wójt

<ul style="list-style-type: none"> • Monitorowanie realizacji Programu - jednostka odpowiedzialna - - Wójt 	
Międzysamorządowy Plan Energetyczny, zachowania czystości powietrza i ochrony klimatu dla Powiatu Hajnowskiego i jego gmin	
Plan zakłada m.in.: <ul style="list-style-type: none"> • Modernizację ciepłowni komunalnych • Rozbudowę większych i lokalnych sieci ciepłowniczych, • Instalacje fotowoltaiczne na dachach komunalnych • Instalacje fotowoltaiczne na komunalnych obiektach infrastrukturalnych • Rozbudowę i zwiększenie atrakcyjności ścieżek rowerowych 	1-12 zadania monitorowane

ANALIZA SWOT

Technika analityczna SWOT polega na posegregowaniu posiadanych *informacji o danej sprawie* na cztery grupy (cztery kategorie czynników strategicznych):

- **S** (*Strengths*) – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę analizowanego obiektu,
- **W** (*Weaknesses*) – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę analizowanego obiektu,
- **O** (*Opportunities*) – szanse: wszystko to, co stwarza dla analizowanego obiektu szansę korzystnej zmiany,
- **T** (*Threats*) – zagrożenia: wszystko to co stwarza dla analizowanego obiektu niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej.

Mocne strony i słabe strony, to czynniki wewnętrzne, *szanse i zagrożenia* — to czynniki zewnętrzne;

TABELA 52 ANALIZA SWOT W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH INTERWENCJI

(1) OBSZAR INTERWENCJI: OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klasyfikacja powietrza Powiatu Hajnowskiego pod względem ochrony zdrowia: klasa A dla dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, benzenu, Pyłu PM10, Pyłu PM2,5(klasa strefy z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych), benzo(a) pirenu, arsenu, kadmu, niklu, ołowiu, ozonu dla poziomu dopuszczalnego lub docelowego ✓ Klasyfikacja powietrza Powiatu Hajnowskiego pod względem ochrony roślin: klasa A dla NO_x oraz dwutlenku ✓ Niski stopień uprzemysłowienia powiatu przekłada się na dobrą jakość powietrza ✓ Obecność zbiorczej sieci ciepłej i możliwość jej rozbudowy – gmina miejska Hajnówka <ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowany Międzysamorządowy Plan energetyczny, zachowania czystości powietrza i ochrony klimatu dla Powiatu Hajnowskiego i jego gmin 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Klasyfikacja powietrza Powiatu Hajnowskiego pod względem ochrony zdrowia: klasa C1 dla PM2,5 klasa strefy w ocenie rocznej (poziom dopuszczalny II faza) ✓ Klasyfikacja powietrza Powiatu Hajnowskiego pod względem ochrony roślin: klasa D2 dla ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego ✓ Wzrost zanieczyszczeń powietrza w sezonie grzewczym
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość pozyskania środków unijnych(czynniki zewnętrzne) na inwestycje związane z tym obszarem interwencji 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Napływ zanieczyszczeń z sąsiednich powiatów oraz spoza granic

✓ Wzrost zastosowania OZE	kraju
(2) OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
✓ Rozbudowa, przebudowa i modernizacja dróg powiatowych	<p>Źródła hałasu komunikacyjnego na terenie Powiatu Hajnowskiego są związane przede wszystkim z eksploatacją systemu dróg kołowych Przez obszar powiatu przebiegają droga krajowa nr 66- przebiegająca w relacji Bielsk Podlaski - Kleszczele - Czeremcha - granica państwa z międzynarodowym przejściem granicznym w Połowcach</p> <ul style="list-style-type: none"> • droga wojewódzka nr 693, • droga wojewódzka nr 685, • droga wojewódzka nr 687, • droga wojewódzka nr 689.
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem interwencji ✓ Rozwój transportu publicznego ✓ Rozwój ścieżek rowerowych, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększająca się liczba pojazdów, im więcej pojazdów tym większy hałas komunikacyjny ✓ Pogorszenie jakości dróg wskutek ich eksploatacji przez zwiększającą się ilość pojazdów ✓ Nieuzyskanie środków finansowych na budowę i przebudowę dróg oraz ich remont

(3) OBSZAR INTERWENCJI: POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
✓ Brak przekroczeń norm pola elektromagnetycznego na obszarze powiatu	✓ linie energetyczne średniego i wysokiego napięcia przebiegające przez teren powiatu
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
✓ realizacja inwestycji związanych z rozbudową, modernizacją i budową sieci elektroenergetycznych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększenie ilości stacji bazowych telefonii komórkowych ✓ Brak możliwości pozyskania środków na realizację inwestycji w infrastrukturę elektroenergetyczną
(4) OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
✓ I-III klasa wód podziemnych	✓ Zły stan JCW na terenie powiatu
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
✓ Budowa zbiornika małej retencji w celach rekreacyjnych – gmina miejska Hajnówka	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zagrożenie podtopieniami, ✓ Zagrożenie powodziowe rzeka Narew, rzeka Nurzec, zalew Siemianówka ✓ Susze

(5) OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wysoki odsetek ludności korzystającej z wodociągu – 92,3% ✓ Systematyczny rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ✓ Dość wysoki odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków 76,3% 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji – 62,7% ✓ W miejscach gdzie nie ma wodociągu ludzie zaopatrują się w wodę ze studni kopanych ✓ Potrzeba przebudowy (modernizacji) części sieci wodociągowej i kanalizacyjnej
SZANSE (czynniki zewnętrzne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rozwój przydomowych oczyszczalni ścieków, gdzie budowa kanalizacji jest technicznie i ekonomicznie nieuzasadniona ✓ Możliwość pozyskania środków unijnych na inwestycje związane z tym obszarem interwencji ✓ Rozwój sieci wodociągowej w powiatach ościennych, ✓ Rozwój sieci kanalizacyjnej w powiatach ościennych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zrzut zanieczyszczonej wody w powiatach ościennych
(6) OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Występujące na terenie powiatu złoża: piasków i żwirów surowców ilastych ceramiki budowlanej, torfów 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Przekształcenia krajobrazu wskutek eksploatacji kopalni

<p style="text-align: center;">SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Potrzeba rekultywacji terenów po zakończonej eksploatacji kopalni ✓ Wzrost budownictwa drogowego jak i mieszkaniowego 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Dzika eksploatacja zasobów, szczególnie na terenach cennych przyrodniczo
(7) OBSZAR INTERWENCJI: GLEBY	
<p style="text-align: center;">MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak osuwisk i terenów zagrożonych osuwiskami 	<p style="text-align: center;">SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Przekształcenia rzeźby terenu, w wyniku użytkowania zasobów geologicznych
<p style="text-align: center;">SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kompleksowa wiedza na temat potrzeb glebowych oparta na aktualnych badaniach gleb ✓ Dalszy rozwój rolnictwa ekologicznego 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość skażenia gleb
(8) OBSZAR INTERWENCJI: GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
<p style="text-align: center;">MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p>	<p style="text-align: center;">SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p>
<ul style="list-style-type: none"> ✓ ZZO w Hajnówce i jego rozbudowa ✓ Wzrost ilości odpadów zebranych selektywnie, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Duża ilość wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu ✓ Niska świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu ✓ Dzikie wysypiska odpadów

<p style="text-align: center;">SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Moda na kupowanie produktów bez zbędnych opakowań jako działanie proekologiczne każdego konsumenta 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wwiezienie odpadów komunalnych lub niebezpiecznych z województw ościennych
(9) OBSZAR INTERWENCJI: ZASOBY PRZYRODNICZE	
<p style="text-align: center;">MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni powiatu ogółem 57,4% ✓ Wyśmienite warunki przyrodnicze i ekologiczne dla dalszego rozwoju agroturystyki, 	<p style="text-align: center;">SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Nieukierunkowany ruch turystyczny na obszarach cennych przyrodniczo - zbyt duża antropopresja ✓ Niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu oraz turystów
<p style="text-align: center;">SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Napływ turystów zagranicznych ✓ Zwiększony napływ turystów krajowych 	<p style="text-align: center;">ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uszkodzenia wywołane przez czynniki abiotyczne: okiść śniegową, wiatry, powodujące wywroty i złomy, a także zakłócenia gospodarki wodnej (obniżenie się poziomu wód gruntowych) oraz przymrozki. ✓ zwierzyna, powodująca swymi żerami zagrożenie dla drzewostanów i udatności upraw. ✓ Pożary ✓ Huragany, gradobicia, i inne ekstremalne zjawiska pogodowe ✓ Gradacja szkodników leśnych

(10) OBSZAR INTERWENCJI: ZAGROŻENIE POWAŻNYM AWARIAMI	
<p>MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktualne zatwierdzone raporty o bezpieczeństwie 	<p>SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne)</p> <p>Na terenie Powiatu Hajnowskiego znajdują się trzy zakłady ZDR jest to:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. PERN S.A. Baza Paliw Nr 15 w Narewce, 17-220 Narewka, 5. BAŁTYKGAZ Sp. z o.o. Zabłotczyzna 30, 6. ALPETROL Sp. z o.o. Planta 92 B <p>oraz dwa zakłady ZZR:</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Nasycalnia Podkładów w Czeremsze Spółka z o.o. 17-240 Czeremcha, ul. Fabryczna 7, 5. Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Zakład Gazu Bezprzewodowego ul. Białostocka 7D 17-200 Hajnówka.
<p>SZANSE (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość pozyskania środków finansowych na doposażenie służb odpowiadających za kontrole w zakładach mogących spowodować poważne awarie 	<p>ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Możliwość wystąpienia takiej awarii w powiatach ościennych

źródło: opracowanie własne na podstawie informacji z poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego

CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

Propozycje celów, kierunków interwencji oraz zadań wynikają m.in. ze zdefiniowanych zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji (analiza SWOT). Planowane zadania przyczyniają się do osiągnięcia celów zapisanych w dokumentach strategicznych i programowych poziomu krajowego, wojewódzkiego i powiatowego, co zostało dowiedzione w powyższym rozdziale.

Cel nadrzędny Programu ustalony w oparciu o dokumenty strategiczne oraz powyższą analizę SWOT to:

Zrównoważony rozwój Powiatu Hajnowskiego przy poprawie i promocji środowiska naturalnego

TABELA 53 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA WŁASNE

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację + jednostki włączone	Ryzyka
			Nazwa wskaźnika oraz źródło danych	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Przebudowa drogi powiatowej nr 1481B Puchły – granica powiatu długość 1,759 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1640B na odcinku Narewka – Stacja Paliw (dokumentacja + roboty budowlane) długość 1 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
3.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Rozbudowa drogi powiatowej nr 2323B ul. Górnej I ul. Wrzosowej w Hajnówce długość 2,92 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-

4.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Przebudowa drogi powiatowej nr 1777B na odcinku Kleszczele – Dobrowoda Długość 4,36 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
5.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Przebudowa drogi powiatowej nr 1630B na odcinku Białki – Ogrodniki Długość 3,32 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
6.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Przebudowa drogi powiatowej nr 1623B ul. Targowej I ul. Dolnej w Hajnówce długość 1,189 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
7.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Przebudowa drogi powiatowej nr 2329B ul. Poddolnej w Hajnówce długość 0,906 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
8.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1619B na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 689 do końca zabudowy wsi Nowoberezowo długość 2,314 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
9.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałasu	Budowa chodnika w miejscowości Lipiny, gmina Hajnówka (dokumentacja I roboty budowlane) długość 0,855 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
10.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i	Przebudowa drogi powiatowej nr 1602B w miejscowości	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-

		zmniejszenie hałas				zmniejszenie hałas	Czyże długość 0,423 km		
11.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałas	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałas	Przebudowa drogi powiatowej nr 1670B w m. Morze długość 0,381 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-
12.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałas	Stopień realizacji zadania	0	1	Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń powietrza i zmniejszenie hałas	Remont nawierzchni dróg na terenie Powiatu Hajnowskiego o długości ok. 50 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet z poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego, Gmina Narew nie zgłosiła żadnych zadań

0 - zadanie nie jest zrealizowane

1 - zadanie jest zrealizowane

TABELA 54 CELE, KIERUNKI INTERWENCJI ORAZ ZADANIA MONITOROWANE

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację + jednostki włączone	Ryzyka
			Nazwa wskaźnika oraz źródło danych	wartość bazowa	Wartość docelowa				
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (dokumentacja techniczna, protokoły odbioru)	Równoważne tony CO ₂ 0,00 t	Równoważne tony CO ₂ 212,77 t	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna)	Instalacje fotowoltaiczne w Gminie Białowieża	Gmina Białowieża podmioty lokalne i zewnętrzne	Nie otrzymanie dofinansowania
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych (dokumentacja techniczna, protokoły odbioru)	Redukcja CO ₂ Mg/rok 0,00 Mg/rok	Redukcja, CO ₂ Mg/rok 2800 Mg/rok	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna)	Budowa farmy fotowoltaicznej	Gmina Białowieża	Nie otrzymanie dofinansowania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
3.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	ilość kolektorów słonecznych zamontowanych na budynkach prywatnych	72	90	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna)	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii elektrycznej i ciepła w budynkach prywatnych oraz budynkach JST	Gmina Dubicze Cerkiewne, mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucje oświaty	Nie otrzymanie dofinansowania
		ilość paneli fotowoltaicznych zamontowanych na budynkach prywatnych	10	20					
		ilość kolektorów słonecznych zamontowanych na budynkach gminnych	0	5					
4.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Poprawa jakości powietrza	ilość budynków gminnych poddanych termomodernizacji [szt.]	0	1	Ograniczenie niskiej emisji	Termomodernizacja budynków gminnych	Gmina Dubicze Cerkiewne	-
5.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Znacząca poprawa jakości powietrza w mieście Hajnówka	2021 r. - modernizacja odbiorczych sieci ciepłych c.o. i c.w.u. od węzła grupowego Lipowa 39 do budynków zasilanych z tego węzła 2022r. - montaż indywidualnych węzłów ciepłych w budynkach przy ul. Lipowa Oś Leśna III	0 mb 0 szt.	836 mb 16 szt.	Redukcja emisji ze źródeł powierzchniowych	Montaż indywidualnych węzłów ciepłych w budynkach/blokach/wielorodzinnych. Instalacja nowego systemu oczyszczania spalin	P.E.C. sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
6.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Znacząca poprawa jakości	Zakup nowych autobusów w tym elektrycznego	0	3	Redukcja emisji ze źródeł	Modernizacja taboru Zakładu	Gmina Miejska Hajnówka	Nie otrzymanie dofinansowania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
		powietrza w mieście Hajnówka				komunikacyjnych	Komunikacji Miejskiej		
7.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	Ilość budynków gminnych na których będą montowane ogniwa fotowoltaiczne	0	5	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna)	Montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach gminnych	Gmina Miejska Hajnówka	Nie otrzymanie dofinansowania
8.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	Ilość budynków na których instalowane będą ogniwa fotowoltaiczne	0	80	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna)	Montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych	Gmina Miejska Hajnówka, administratorzy nieruchomości	Nie otrzymanie dofinansowania
9.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	Moc elektrowni fotowoltaicznej [MW]	0 MW	0,6 MW	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna)	Budowa elektrowni fotowoltaicznej dla oczyszczalni ścieków w Hajnówce oraz na stacji wodociągowej	PWiK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
10.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	redukcja emisji CO ₂ do atmosfery poprzez wymianę indywidualnych źródeł ogrzewania oraz indywidualne instalacje OZE do produkcji energii elektrycznej	ilość źródeł ciepła zadeklarowanych do wymiany	0	46	poprawa jakości powietrza	Wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych	Gmina Hajnówka	Nie otrzymanie dofinansowania
11.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	ilość zadeklarowanych instalacji OZE (fotowoltaika)	0	74	poprawa jakości powietrza	Montaż instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych Gminy Hajnówka	Gmina Hajnówka	Nie otrzymanie dofinansowania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka	
12.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii	Liczba zainstalowanych systemów solarnych, fotowoltaicznych, pomp ciepła i wymienionego oświetlenia ulicznego. (protokół odbioru)	216	416	Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych (energia słoneczna)	Instalacja zestawów solarnych, fotowoltaicznych, pomp ciepła oraz wymiana oświetlenia ulicznego	Gmina Narewka	Nie otrzymanie dofinansowania
13.	Zagrożenie hałasem	Poprawa akustyki	Km wyremontowanych dróg	10,221	16	Poprawa stanu układu komunikacyjnego	Rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej oraz współpraca z innymi zarządcami dróg powiatowych i dróg wojewódzkich na terenie gminy	Gmina Dubicze Cerkiewne	Nie otrzymanie dofinansowania, przedłużający się termin budowy
14.	Gospodarowanie wodami	Rekreacja	Zbiornik małej retencji	Nie istnieje	istnieje	Rekreacja	Budowa zbiornika małej retencji	Gmina Miejska Hajnówka	Nie otrzymanie dofinansowania
15.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa stanu środowiska naturalnego poprawa jakości życia mieszkańców	długość kanalizacji sanitarnej (dokumentacja techniczna, protokoły odbioru)	0,00 km	0,53 km	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Budowa kanalizacji w ul. Browskiej wraz z przepompownią	Gmina Białowieża	Nie otrzymanie dofinansowania
16.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa stanu środowiska naturalnego poprawa jakości życia mieszkańców	długość sieci wodociągowej i kanalizacji sanitarnej (dokumentacja techniczna, protokoły odbioru)	0,00 km	sieć wodociągowa 1,79 km sieć kanalizacyjna 1,44 km	Rozbudowa sieci wodociągowej Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	Budowa sieci wodociągowej w ul. Kamienne Bagno oraz kanalizacji sanitarnej z przepompownią i kanałem tłocznym w ul. Kamienne Bagno, Zaułek Bartników i Tropinka	Gmina Białowieża	Nie otrzymanie dofinansowania
17.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa warunków społeczno-	liczba sołectw podłączonych do kanalizacji (GUS)	38%	50%	wzrost liczby osób korzystających z	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy	Gmina Czeremcha	-

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
		gospodarczo-przyrodniczych				systemu kanalizacji sanitarnej	Czeremcha		
18.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa jakości wody pitnej	liczba ludności objętej zadaniem	1000 osób	1447 osób	zmniejszenie zanieczyszczeń wody, poprawa jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Czyżach	Gmina Czyże+Wodociągi Podlaskie	-
19.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa gospodarki ściekowej gminy	Ilość przydomowych oczyszczalni ścieków [szt.]	110	210	Rozbudowa infrastruktury oczyszczania ścieków	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Dubicze Cerkiewne, właściciele obiektu	Nie otrzymanie dofinansowania
20.	Gospodarka wodno-ściekowa	Realizacja systemu zrównoważonego gospodarowania wodami powierzchniowymi i podziemnymi, zmniejszenie ilości awarii wodociągowych i zmniejszenie ilości ścieków	Stopień realizacji zadania	0	1	poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych, w tym dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki, zmniejszenie ilości awarii wodociągowych, zmniejszenie ilości strat wody wskaźnika awaryjności sieci wodociągowej (uszk./rok) 0,15%	Rozbudowa infrastruktury wodociągowej	PWiK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
21.	Gospodarka wodno-ściekowa	Poprawa gospodarki ściekowej gminy	długość sieci kanalizacyjnej [km]	81,9 km	82,9m	zmniejszenie infiltracji wód gruntowych do kanalizacji sanitarnej	Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej	PWiK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
22.	Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa i przebudowa sieci kanalizacji sanitarnej i wodociągowej, włączenie całości wkładu	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania (wodociągi, kanalizacja, GUS), liczba oczyszczalni na terenie gminy (dane własne)	Odpowiednio: 1549;682,1	Odpowiednio: 1600,750,1	Poprawa bezpieczeństwa gospodarki wodno-kanalizacyjnej na terenie Gminy Hajnówka	Przebudowa (modernizacja) istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej. Rozbudowa sieci	Gmina Hajnówka	Nie otrzymanie dofinansowania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik		Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka	
		do aglomeracji Hajnowskiej				kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej			
23.	Gospodarka wodno-ściekowa	poprawa jakości gleby oraz wód gruntowych i podziemnych	liczba nieruchomości z przydomowymi oczyszczalniami (ewidencja własna Gminy)	65	120	zmniejszenie zanieczyszczenia gleby oraz wód gruntowych i podziemnych	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Kleszczele	Nie otrzymanie dofinansowania
24.	Gospodarka wodno-ściekowa	zwiększenie bezpieczeństwa w zaopatrzenie w wodę	Stopień realizacji zadania	0	1	zwiększenie bezpieczeństwa w zaopatrzenie w wodę	Przebudowa hydroforni w Masiewie Starym	Gmina Narewka	Nie otrzymanie dofinansowania
25.	Gospodarka wodno-ściekowa	zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie odprowadzania ścieków bytowych	liczba przebudowanych obiektów (protokół odbioru)	0	1	zwiększenie bezpieczeństwa w zakresie odprowadzania ścieków bytowych	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Narewce	Gmina Narewka	Nie otrzymanie dofinansowania
26.	Gleby	Poprawa stanu gleby	grunty poddane rekultywacji w [ha]	0	6	Rekultywacja gruntów	Kompleksowa rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych	Właściciele terenu, Gmina Dubicze Cerkiewne	Nie otrzymanie dofinansowania
27.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami	Ilość odpadów selektywnie zebranych	121 Mg/rocznie	150 Mg/rocznie	selektywna zbiórka odpadów z terenu Gminy	modernizacja PSZOK-u w celu stworzenia warunków dla mieszkańców gminy Czeremcha do selektywnego zbierania odpadów komunalnych w szczególności odpadów, które nie są odbierane bezpośrednio z nieruchomości	Gmina Czeremcha	-
28.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	poprawa jakości środowiska	Ilość usuniętych odpadów zawierających azbest [Mg]	0 [Mg]	31,5[Mg]	zmniejszenie ilości wyrobów zawierających	Usuwanie wyrobów zawierających	Gmina Czeremcha	-

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
						azbest na terenie Gminy	azbest z terenu Gminy Czeremcha		
29.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	poprawa gospodarki odpadami	liczba ludności objętej zadaniem	1500 osób	1850 osób	Zmniejszenie strumienia odpadów zmieszanych	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Gmina Czyże	-
30.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	poprawa jakości środowiska	Ilość usuniętych odpadów zawierających azbest [Mg]	325,31	2288	zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dubicze Cerkiewne	Gmina Dubicze Cerkiewne	Nie otrzymanie dofinansowania
31.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zrównoważone gospodarowanie odpadami zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	Kwatera do składowania wyrobów zawierających azbest	brak	jest	Zwiększenie ilości usuwanych odpadów zawierających azbest oraz właściwe ich zagospodarowanie	Budowa kwatery do składowania odpadów zawierających azbest	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
32.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zrównoważone gospodarowanie odpadami zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	50	200	Zwiększenie ilości usuwanych odpadów zawierających azbest oraz właściwe ich zagospodarowanie	Wymiana pokryć dachowych wraz z utylizacją odpadów zawierających azbest	mieszkańcy miasta, Gmina Miejska Hajnówka	Nie otrzymanie dofinansowania
33.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zwiększenie ilości przetwarzanych odpadów zbiórki selektywnej	Ilość przetwarzanych odpadów zbiórki selektywnej	1 200 Mg/rok	1 500 Mg/rok	Zwiększenie ilości przetworstwa odpadów selektywnie zbieranych; zwiększenie odzysku odpadów	Rozbudowa ZZO - Hala do przetwarzania odpadów zbiórki selektywnej	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
34.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Spełnienie norm BAT	Normy BAT	nie spełnione	spełnione	Niższe koszty zagospodarowania odpadów; spełnienie norm BAT	Dostosowanie ZZO do wymogów BAT	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
35.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Modernizacja ZZO pod kątem p.poż.	Modernizacja ZZO pod kątem p.poż.	brak	jest	Modernizacja ZZO pod kątem p.poż.	Modernizacja ZZO pod kątem p.poż.	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
36.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	recycling odpadów pozyskanych z odzysku na linii ZZO	Zakład Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych	brak	jest	recycling odpadów pozyskanych z odzysku na linii ZZO	Zakład Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
37.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Przekształcanie odpadów w energię	Termiczne przekształcanie odpadów	brak	jest	Przekształcanie odpadów w energię	Termiczne przekształcanie odpadów	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	Nie otrzymanie dofinansowania
38.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zwiększenie zdolności PSZOK w Starym Berezowie do obsługi systemu gospodarki odpadami komunalnymi w Gminie Hajnówka	Liczba przebudowanych/rozbudowanych punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (dane Urzędu Gminy)	0	1	Dostosowanie infrastruktury PSZOK do obowiązujących uwarunkowań	Rozbudowa i przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Starym Berezowie	Gmina Hajnówka	Nie otrzymanie dofinansowania
39.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zapobieganie porzucaniu odpadów w miejscach niedozwolonych	liczba rozstawionych pojemników na odpady	13	23	zmniejszenie zanieczyszczenia miejsc użyteczności publicznej	Zakup kontenerów na odpady zmieszane z miejsc użyteczności publicznej. Doposażenie PSZOK	Gmina Kleszczele	Nie otrzymanie dofinansowania
40.	Zasoby przyrodnicze	Zwalczanie gatunków inwazyjnych	powierzchnia na której występuję gatunek inwazyjny [ha]	13	8 ha	Zmniejszenie areału zajętego przez niecierpka drobnokwiatowego	Zwalczanie gatunków inwazyjnych - usuwanie niecierpka drobnokwiatowego przez koszenie lub wrywanie przed okresem kwitnienia	Nadleśnictwo Białowieża	brak wykonawcy działań

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
41.	Zasoby przyrodnicze	poprawa warunków bytowania żubrów, zatrzymanie populacji wewnątrz kompleksu leśnego	Stopień realizacji zadania	0	1	Poprawa bazy żerowej i infrastruktury służącej dokarmianiu żubrów - dokarmianie zimowe, czyszczenie brogów, pielęgnacja sadów owocowych, koszenie łąk i zbiór siana do dokarmiania, budowa brogów do dokarmiania żubrów obszar Nadleśnictwa Białowieża 12 tys. ha	Poprawa warunków bytowania żubrów	Nadleśnictwo Białowieża, Nadleśnictwo Hajnówka, Nadleśnictwo Brośk, Białowiecki Park Narodowy, Koordynacja projektu pod względem merytorycznym Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego	brak wykonawcy działań zmiany w przyjętym sposobie finansowania
42.	Zasoby przyrodnicze	Zwiększenie ilości pochłanianego CO ₂ , zagęszczenie naturalnego filtra powietrza	zwiększenie zadrzewienia [ha]	2,21 ha	3,5 ha	zwiększenie zadrzewienia	Dolesienie luk i przerzedzeń	Nadleśnictwo Bielsk	sytuacja finansowa
43.	Zasoby przyrodnicze	Zwiększenie bioróżnorodności	Obszar prowadzonych działań na terenie Nadleśnictwa Bielsk	9,30 ha	12,24	Kompleksowa ochrona żubra w Polsce	Dokarmianie żubrów w okresie zimowym. Koszenie łąk. Utrzymanie wodopojów	Nadleśnictwo Bielsk	sytuacja finansowa

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
44.	Zasoby przyrodnicze	zapewnienie żubrom bazy pokarmowej i przeciwdziałanie sukcesji wtórnej	Stopień wykonania zadania	0	1	poprawa bazy żerowej żubra, a co za tym idzie jakości jego życia, jak również innych zwierząt na obszarze 60 ha	Koszenie łąk - wykaszanie prowadzone jest na łąkach puszczańskich	Nadleśnictwo Browsk	-
45.	Zasoby przyrodnicze	Poprawa stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt występujących na obszarach Natura 2000, leżących na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe	obszar objęty projektem [ha], Nadleśnictwo Browsk	121,2 ha - suma lat 2017-2020	214,1 ha	Poprawa stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt występujących na obszarach Natura 2000, leżących na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe	Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe	Nadleśnictwo Browsk	-
46.	Zasoby przyrodnicze	zadbanie o dobrostan populacji żubra	obszar objęty działaniem, Nadleśnictwo Browsk	172 ha, suma lat 2017-2020	301 ha	zadbanie o dobrostan populacji żubra	Kompleksowa ochrona żubra w Polsce	Nadleśnictwo Browsk	-
47.	Zasoby przyrodnicze	zapewnienie żubrom bazy pokarmowej i przeciwdziałanie sukcesji wtórnej	Stopień realizacji zadania	0	1	poprawa bazy żerowej żubra, a co za tym idzie jakości jego życia, jak również innych zwierząt obszar rokrocznie koszonych łąk 105ha,	Koszenie łąk, utrzymanie sadów owocowych dla zwierząt	Nadleśnictwo Hajnówka	-

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
48.	Zasoby przyrodnicze	Poprawa stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt występujących na obszarach Natura 2000, leżących na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe	obszar objęty projektem [ha], Nadleśnictwo Hajnówka	38 ha	48 ha	Poprawa stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt występujących na obszarach Natura 2000, leżących na gruntach zarządzanych przez Lasy Państwowe	Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe	Nadleśnictwo Hajnówka	-
49.	Zasoby przyrodnicze	zadbanie o dobrostan populacji żubra	Stopień realizacji zadania	0	1	zadbanie o dobrostan populacji żubra obszar objęty działaniem, Nadleśnictwo Hajnówka 30 ha	Kompleksowa ochrona żubra w Polsce	Nadleśnictwo Hajnówka	-
50.	Zasoby przyrodnicze	ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory	Stopień realizacji zadania	0	1	ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory obszar rokrocznie koszonych łąk [ha], Nadleśnictwo Żednia 10,57 ha	Koszenie łąk	Nadleśnictwo Żednia	-
51.	Zasoby przyrodnicze	Zadrzewienie	obszar zadrzewień	2,21 ha	3,5 ha	Zwiększenie zadrzewienia	Dolesienie luk i przerzedzeń	Nadleśnictwo Bielsk	sytuacja finansowa

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Wskaźnik			Kierunek	Zadania	Podmiot	Ryzyka
52.	Zagrożenie poważnymi awariami	Zwiększenie bezpieczeństwa	Stopień realizacji zadania	0	1	Zwiększenie bezpieczeństwa poprzez zakup 8 wozów strażackich	Wsparcie OSP na doposażenie w specjalistyczne sprzęty ratowniczo-gaśnicze oraz przeciwpowodziowe	Gmina Dubicze Cerkiewne	Nie otrzymanie dofinansowania

0 - zadanie nie jest zrealizowane

1 - zadanie jest zrealizowane

TABELA 55 HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM

Lp.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację + jednostki włączone	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-2024	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Przebudowa drogi powiatowej nr 1481B Puchły – granica powiatu	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	1 200 000,00 zł	1 200 000,00 zł	- zł	- zł	2 400 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Narew	
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1640B na odcinku Narewka – Stacja Paliw (dokumentacja + roboty budowlane)	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	70 000,00 zł	2 500 000,00 zł	- zł	- zł	2 570 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Narewka	
3.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Rozbudowa drogi powiatowej nr 2323B ul. Górnej I ul. Wrzosowej w Hajnówce	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	- zł	- zł	12 000 000,00 zł	10 000 000,00 zł	22 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Miejska Hajnówka	
4.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Przebudowa drogi powiatowej nr 1777B na odcinku Kleszczele - Dobrowoda	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	- zł	- zł	- zł	4 000 000,00 zł	4 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Kleszczele	
5.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Przebudowa drogi powiatowej nr 1630B na odcinku Białki - Ogrodniki	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	- zł	- zł	2 000 000,00 zł	- zł	2 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Narew	
6.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Przebudowa drogi powiatowej nr 1623B ul. Targowej I ul. Dolnej w Hajnówce	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	- zł	- zł	- zł	10 000 000,00 zł	10 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Miejska Hajnówka	

Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
7.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Przebudowa drogi powiatowej nr 2329B ul. Poddolnej w Hajnówce	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	- zł	- zł	5 000 000,00 zł	- zł	5 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Miejska Hajnówka	
8.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Rozbudowa drogi powiatowej nr 1619B na odcinku od drogi wojewódzkiej nr 689 do końca zabudowy wsi Nowoberezowo	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	- zł	- zł	- zł	10 000 000,00 zł	10 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Hajnówka	
9.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Budowa chodnika w miejscowości Lipiny, gmina Hajnówka (dokumentacja I roboty budowlane)	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	1 000 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	1 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Hajnówka	
10.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Przebudowa drogi powiatowej nr 1602B w miejscowości Czyże	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	- zł	- zł	1 000 000,00 zł	- zł	1 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Czyże	
11.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Przebudowa drogi powiatowej nr 1670B w m. Morze	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	- zł	- zł	- zł	800 000,00 zł	800 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Gmina Czyże	
12.	Ochrona klimatu i jakości powietrza, zagrożenie hałasem	Remont nawierzchni dróg na terenie Powiatu Hajnowskiego o długości ok. 50 km	Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce	1 000 000,00 zł	1 000 000,00 zł	1 000 000,00 zł	1 000 000,00 zł	4 000 000,00 zł	Fundusz Dróg Samorządowych, Powiat Hajnowski, Poszczególne Gminy	

Źródło: Zarząd Dróg Powiatowych w Hajnówce

TABELA 56 HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ MONITOROWANYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM

Lp.	Obszar interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny za realizację + jednostki włączone	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-2024	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o zadaniu
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Instalacje fotowoltaiczne w Gminie Białowieża	Gmina Białowieża podmioty lokalne i zewnętrzne	1 969 354,80 zł	- zł	- zł	- zł	1 969 354,80 zł	70% środki z funduszy UE 30% środki mieszkańców Gminy	Projekt złożony w trakcie oceny
2.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Budowa farmy fotowoltaicznej	Gmina Białowieża	- zł	- zł	3 000 000,00 zł	- zł	3 000 000,00 zł	Środki zewnętrzne	
3.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii elektrycznej i ciepła w budynkach prywatnych oraz budynkach JST	Gmina Dubicze Cerkiewne, mieszkańcy, przedsiębiorcy, instytucje oświaty	500 000,00 zł	500 000,00 zł	500 000,00 zł	500 000,00 zł	2 000 000,00 zł	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze unijne	
4.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków gminnych	Gmina Dubicze Cerkiewne	- zł	100 000,00 zł	- zł	- zł	100 000,00 zł	Budżet Gminy, WFOŚiGW, NFOŚiGW, fundusze unijne	

Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
5.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż indywidualnych węzłów cieplnych w budynkach/blokach/wielorodzinnych. Instalacja nowego systemu oczyszczania spalin	P.E.C. Sp. z o.o. w Hajnówce	790 000,00 zł	363 000,00 zł	490 000,00 zł	400 000,00 zł	2 043 000,00 zł	NFOŚiGW 30%, Środki własne 70%	
6.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Modernizacja taboru Zakładu Komunikacji Miejskiej	Gmina Miejska Hajnówka	- zł	1 400 000,00 zł	- zł	- zł	1 400 000,00 zł	Środki własne PUK sp. z o.o w Hajnówce środki zewnętrzne	
7.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach gminnych	Gmina Miejska Hajnówka	403 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	403 000,00 zł	fundusze unijne 74,99% + środki własne	2021 r. - 5 sztuk na obiektach gminnych przedszkola i żłobek
8.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż ogniw fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych	Gmina Miejska Hajnówka, administratorzy nieruchomości	2 000 000,00 zł	2 000 000,00 zł	- zł	- zł	4 000 000,00 zł	fundusze unijne 65,5% + środki własne	2022 r. instalacje na budynkach mieszkalnych
9.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Budowa elektrowni fotowoltaicznej dla oczyszczalni ścieków w Hajnówce oraz na stacji wodociągowej	PWiK Sp. z o.o. w Hajnówce	3 700 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	3 700 000,00 zł	fundusze unijne 46% środki własne 54%	
10.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Wymiana źródeł ciepła w gospodarstwach domowych	Gmina Hajnówka	736 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	736 000,00 zł	fundusze unijne, inne źródła, (85% dotacja, 15% wkład własny)	ujęte w PGN

Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
11.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Montaż instalacji fotowoltaicznych dla gospodarstw domowych Gminy Hajnówka	Gmina Hajnówka	2 000 000,00 zł	- zł	1 000 000,00 zł	- zł	3 000 000,00 zł	fundusze unijne, NFOŚiGW inne źródła, (85% dotacja, 15% wkład własny)	ujęte w PGN
12.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Instalacja zestawów solarnych, fotowoltaicznych, pomp ciepła oraz wymiana oświetlenia ulicznego	Gmina Narewka	2 000 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	2 000 000,00 zł	75% fundusze unijne 25% środki Gminy	
13.	Zagrożenie hałasem	Rozwój i poprawa stanu gminnej infrastruktury drogowej oraz współpraca z innymi zarządcami dróg powiatowych i dróg wojewódzkich na terenie gminy	Gmina Dubicze Cerkiewne	3 000 000,00 zł	- zł	3 000 000,00 zł	- zł	6 000 000,00 zł	Budżet Gminy, środki zewnętrzne	
14.	Gospodarowanie wodami	Budowa zbiornika małej retencji	Gmina Miejska Hajnówka	- zł	- zł	- zł	8 000 000,00 zł	8 000 000,00 zł	fundusze unijne Program współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina, środki własne Gminy Miejskiej Hajnówka	
15.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa kanalizacji w ul. Browskiej wraz z przepompownią	Gmina Białowieża	560 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	560 000,00 zł	fundusze unijne	
16.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa sieci wodociągowej w ul. Kamienne Bagno oraz kanalizacji sanitarnej z przepompownią i kanałem tłocznym w ul. Kamienne Bagno, Zaułek Bartników i Tropinka	Gmina Białowieża	2 388 035,69 zł	- zł	- zł	- zł	2 388 035,69 zł	fundusze unijne	
17.	Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Czeremcha	Gmina Czeremcha	- zł	5 000 000,00 zł	- zł	- zł	5 000 000,00 zł	fundusze unijne	

Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
18.	Gospodarka wodno-ściekowa	Modernizacja stacji uzdatniania wody w Czyżach	Gmina Czyże+Wodociągi Podlaskie	113 000,00 zł	1 200 000,00 zł	1 500 000,00 zł	- zł	2 813 000,00 zł	pożyczka -30% środki własne - 7% fundusze unijne 63%	
19.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Dubicze Cerkiewne, właściciele obiektu	300 000,00 zł	400 000,00 zł	500 000,00 zł	500 000,00 zł	1 700 000,00 zł	Budżet Gminy, środki zewnętrzne	
20.	Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa infrastruktury wodociągowej	PWiK Sp. z o.o. w Hajnówce	850 000,00 zł	850 000,00 zł	850 000,00 zł	850 000,00 zł	3 400 000,00 zł	UE, środki własne	
21.	Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej	PWiK Sp. z o.o. w Hajnówce	300 000,00 zł	300 000,00 zł	300 000,00 zł	300 000,00 zł	1 200 000,00 zł	fundusze unijne, środki własne	
22.	Gospodarka wodno-ściekowa	Przebudowa (modernizacja) istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej. Rozbudowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz wodociągowej	Gmina Hajnówka	2 000 000,00 zł	- zł	2 000 000,00 zł	- zł	4 000 000,00 zł	fundusze unijne, NFOŚiGW inne źródła, (85% dotacja, 15% wkład własny)	
23.	Gospodarka wodno-ściekowa	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Kleszczele	- zł	500 000,00 zł	- zł	- zł	500 000,00 zł	fundusze unijne, inne	W przypadku ogłoszenia programów zewnętrznych gmina podejmie działania o aplikacje
24.	Gospodarka wodno-ściekowa	Przebudowa hydroforni w Masiewie Starym	Gmina Narewka	500 000,00 zł	1 500 000,00 zł	- zł	- zł	2 000 000,00 zł	63% fundusze unijne 37% środki gminy	
25.	Gospodarka wodno-ściekowa	Rozbudowa oczyszczalni ścieków w Narewce	Gmina Narewka	- zł	- zł	5 000 000,00 zł	- zł	5 000 000,00 zł	63% fundusze unijne 37% środki gminy	

Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
26.	Gleby	Kompleksowa rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych	Właściciele terenu, Gmina Dubicze Cerkiewne	- zł	- zł	100 000,00 zł	- zł	100 000,00 zł	Budżet Gminy, środki zewnętrzne	
27.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	modernizacja PSZOK-u w celu stworzenia warunków dla mieszkańców gminy Czeremcha do selektywnego zbierania odpadów komunalnych w szczególności odpadów, które nie są odbierane bezpośrednio z nieruchomości	Gmina Czeremcha	3 200 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	3 200 000,00 zł	środki zewnętrzne	
28.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeremcha	Gmina Czeremcha	9 450,00 zł	- zł	- zł	- zł	9 450,00 zł	WFOŚiGW	
29.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Budowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych	Gmina Czyże	40 000,00 zł	100 000,00 zł	- zł	- zł	140 000,00 zł	środki własne 100%	
30.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Dubicze Cerkiewne	Gmina Dubicze Cerkiewne	100 000,00 zł	100 000,00 zł	150 000,00 zł	200 000,00 zł	550 000,00 zł	Budżet Gminy, środki zewnętrzne	
31.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Budowa kwatery do składowania odpadów zawierających azbest	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	250 000	250 000	- zł	- zł	500 000 zł	środki własne + środki zewnętrzne	

Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
32.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Wymiana pokryć dachowych wraz z utylizacją odpadów zawierających azbest	mieszkańcy miasta, Gmina Miejska Hajnówka	30 000,00 zł	30 000,00 zł	30 000,00 zł	30 000,00 zł	120 000,00 zł	środki własne Gminy Miejskiej Hajnówka, źródła zewnętrzne	
33.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozbudowa ZZO - Hala do przetwarzania odpadów zbiórki selektywnej	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	7 500 000,00 zł	7 500 000,00 zł	- zł	- zł	15 000 000,00 zł	środki własne + środki zewnętrzne	
34.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Dostosowanie ZZO do wymogów BAT	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	500 000,00 zł	500 000,00 zł	- zł	- zł	1 000 000,00 zł	środki własne + środki zewnętrzne	
35.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Modernizacja ZZO pod kątem p.poż.	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	2 000 000,00 zł	- zł	- zł	- zł	2 000 000,00 zł	środki własne + środki zewnętrzne	
36.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zakład Przetwórstwa Tworzyw Sztucznych	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	- zł	5 000 000,00 zł	5 000 000,00 zł	5 000 000,00 zł	15 000 000,00 zł	środki własne + środki zewnętrzne	
37.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Termiczne przekształcanie odpadów	PUK Sp. z o.o. w Hajnówce	- zł	- zł	20 000 000,00 zł	20 000 000,00 zł	40 000 000,00 zł	środki własne + środki zewnętrzne	
38.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Rozbudowa i przebudowa Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych w Starym Berezowie	Gmina Hajnówka	- zł	- zł	- zł	1 600 000,00 zł	1 600 000,00 zł	fundusze unijne, NFOŚiGW inne źródła, (85% dotacja, 15% wkład własny)	

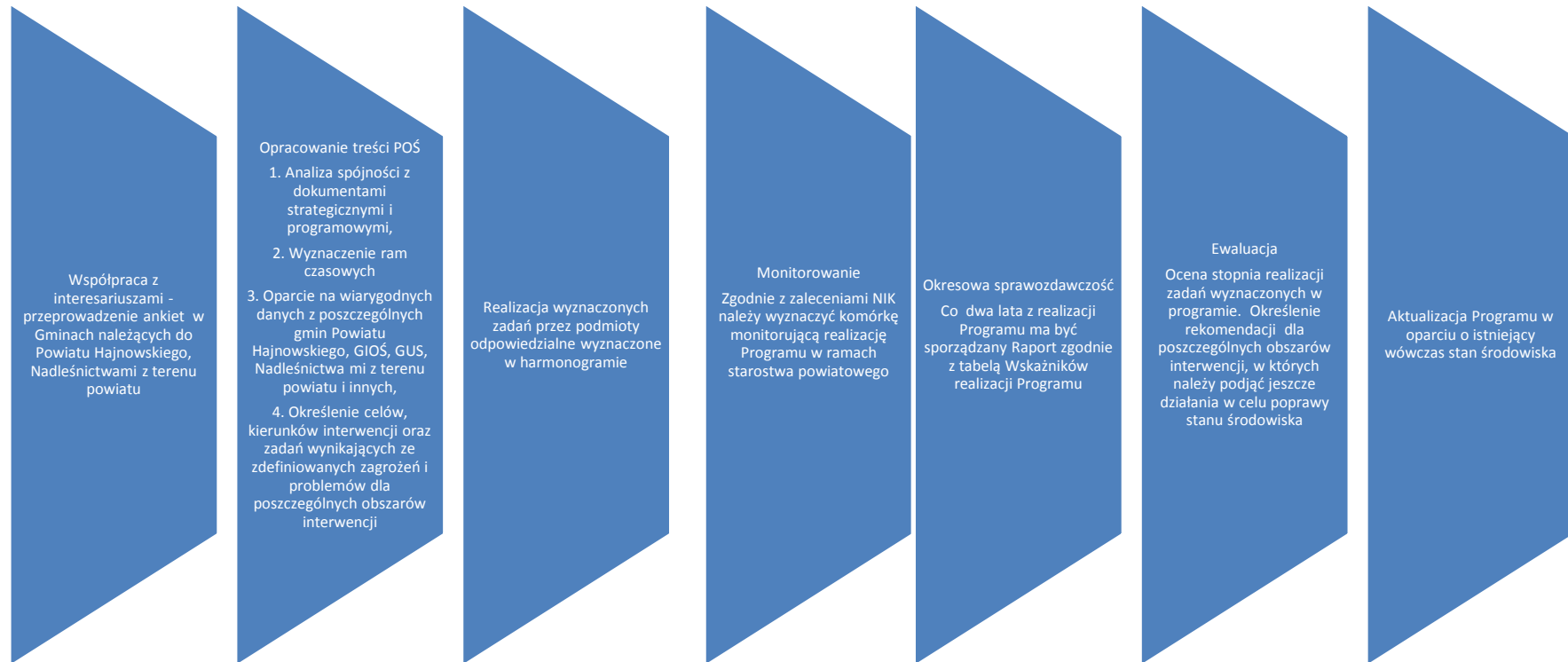
Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
39.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zakup kontenerów na odpady zmieszane z miejsc użyteczności publicznej. Doposażenie PSZOK	Gmina Kleszczele	25 000,00 zł	25 000,00 zł	20 000,00 zł	- zł	70 000,00 zł	fundusze unijne, inne	W przypadku ogłoszenia programów zewnętrznych gmina podejmie działania o aplikacje
40.	Zasoby przyrodnicze	Zwalczanie gatunków inwazyjnych - usuwanie niecierpka drobnokwiatowego przez koszenie lub wyrywanie przed okresem kwitnienia	Nadleśnictwo Białowieża	112 185,00 zł	112 185,00 zł	112 185,00 zł	- zł	336 555,00 zł	NFOŚiGW 30%, Środki własne 70%	
41.	Zasoby przyrodnicze	Poprawa warunków bytowania żubrów	Nadleśnictwo Białowieża, Nadleśnictwo Hajnówka, Nadleśnictwo Browsk, Białowiecki Park Narodowy, Koordynacja projektu pod względem merytorycznym Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego	166 000,00 zł	252 000,00 zł	48 000,00 zł	- zł	466 000,00 zł	85% fundusze unijne za pośrednictwem Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych, 15% Fundusz Leśny	
42.	Zasoby przyrodnicze	Dolesienie luk i przerzedzeń	Nadleśnictwo Bielsk	1 600,00 zł	1 600,00 zł	1 600,00 zł	1 600,00 zł	6 400,00 zł	środki własne	
43.	Zasoby przyrodnicze	Dokarmianie żubrów w okresie zimowym. Koszenie łąk. Utrzymanie wodopojów	Nadleśnictwo Bielsk	18 100,00 zł	18 100,00 zł	18 100,00 zł	- zł	54 300,00 zł	15% środki własne, 85% fundusze unijne	projekt kończy się w 2023 roku

Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
44.	Zasoby przyrodnicze	Koszenie łąk - wykaszanie prowadzone jest na łąkach puszczańskich	Nadleśnictwo Browsk	55 000,00 zł	60 000,00 zł	50 000,00 zł	50 000,00 zł	215 000,00 zł	środki własne 50%, ARiMR 50%	W celu utrzymania ekosystemów ważnych dla żubra ze względu na bazę pokarmową konieczne jest prowadzenie działań podtrzymujących istnienie takich obszarów, a więc m.in.. Coroczne wykaszanie łąk. Siano zebrane podczas tego działania zaopatrza istniejące brogi. Część skoszonego siana jest pozostawiona na łąkach w stogach, stwarzając tym samym dodatkowe miejsca dokarmiania.
45.	Zasoby przyrodnicze	Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe	Nadleśnictwo Browsk	24 000,00 zł	21 000,00 zł	24 000,00 zł	- zł	69 000,00 zł	NFOŚiGW 85%, Środki własne 15%	

Lp.	Obszar	Zadania	Podmiot	2021	2022	2023	2024	Razem lata 2021-	Źródła	Dodatkowe
46.	Zasoby przyrodnicze	Kompleksowa ochrona żubra w Polsce	Nadleśnictwo Browsk	49 400,00 zł	49 400,00 zł	49 400,00 zł	- zł	148 200,00 zł	NFOŚiGW 85%, Fundusz Leśny 15%	
47.	Zasoby przyrodnicze	Koszenie łąk, utrzymanie sadów owocowych dla zwierząt	Nadleśnictwo Hajnówka,	160 000,00 zł	160 000,00 zł	160 000,00 zł	160 000,00 zł	640 000,00 zł	Środki własne, ARiMR	
48.	Zasoby przyrodnicze	Kompleksowy projekt ochrony gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach zarządzanych przez PGL Lasy Państwowe	Nadleśnictwo Hajnówka,	24 000,00 zł	21 000,00 zł	24 000,00 zł	- zł	69 000,00 zł	NFOŚiGW 85%, Środki własne 15%	
49.	Zasoby przyrodnicze	Kompleksowa ochrona żubra w Polsce	Nadleśnictwo Hajnówka	42 000,00 zł	42 000,00 zł	42 000,00 zł	- zł	126 000,00 zł	NFOŚiGW 85%, FL 15%	
50.	Zasoby przyrodnicze	Koszenie łąk	Nadleśnictwo Żednia	7 054,27 zł	7 054,27 zł	7 054,27 zł	7 054,27 zł	28 217,08 zł	środki własne	
51.	Zasoby przyrodnicze	Dolesienie luk i przerzedzeń	Nadleśnictwo Bielsk	1 600,00 zł	1 600,00 zł	1 600,00 zł	1 600,00 zł	6 400,00 zł	środki własne	
52.	Zagrożenie poważnymi awariami	Wsparcie OSP na doposażenie w specjalistyczne sprzęty ratowniczo-gaśnicze oraz przeciwpowodziowe	Gmina Dubicze Cerkiewne	800 000,00 zł	800 000,00 zł	800 000,00 zł	800 000,00 zł	3 200 000,00 zł	Budżet Gminy, środki zewnętrzne	

Źródło: Ankietyzacja Gmin i Nadleśnictw z terenu Powiatu Hajnowskiego

SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Źródło: opracowanie własne

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA ZADAŃ

ŚRODKI WŁASNE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Na realizację części zadań jednostki samorządu terytorialnego będą musiały przeznaczyć własne środki. Do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie.

NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W WARSZAWIE⁶

Misją Narodowego Funduszu jest:

„ Skuteczne i efektywne wspieranie działań na rzecz środowiska ze szczególnym uwzględnieniem działań służących absorpcji środków zagranicznych obsługiwanych przez Narodowy Fundusz.”

Narodowy Fundusz, jako Instytucja Wdrażająca wielu programów finansowanych ze środków zagranicznych, będzie dysponował w perspektywie do 2023 r. środkami zagranicznymi o wartości przekraczającej 20 mld zł. Wolumen dostępnych środków przyczyni się do realizacji przedsięwzięć w obszarach:

- adaptacji do zmian klimatu i gospodarki wodnej;
- ochrony powietrza;
- ochrony wód;
- geologii, górnictwa i gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym gospodarowania odpadami;
- różnorodności biologicznej.

Celami horyzontalnymi realizowanymi w każdym z wyżej wymienionych obszarów będą:

- poprawa stanu środowiska poprzez wsparcie realizacji zobowiązań środowiskowych;
- pełne wykorzystanie środków pochodzących z Unii Europejskiej niepodlegających zwrotowi przeznaczonych na ochronę środowiska i gospodarkę wodną;
- wdrażanie innowacji z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, poprawy efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii, gospodarki o obiegu zamkniętym (w tym ocen cyklu życia – ang. LCA), wspieranie uzasadnionej ekonomicznie niskoemisyjności gospodarki i społeczeństwa oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy, rozwoju nowych technik i technologii służących między innymi racjonalnej gospodarce zasobami naturalnymi, zapobiegania powstawaniu lub ograniczenie emisji do środowiska;
- edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju;

---

⁶ <http://nfosigw.gov.pl/o-nfosigw/strategia/>

- zrównoważone, efektywne korzystanie z zasobów, w tym z surowców pierwotnych.”

WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W BIAŁYMSTOKU⁷

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku jest instytucją wchodzącą w skład polskiego systemu finansowania ochrony środowiska, samorządową osobą prawną, działającą w oparciu o ustawę Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku. Jest partnerem dla samorządów lokalnych, jednostek systemu oświaty, państwowych jednostek budżetowych, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych. Finansuje zadania z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej, które są zgodne z kierunkami polityki ekologicznej państwa oraz województwa podlaskiego, oferując różnorodne formy pomocy finansowej. Celem WFOŚiGW w Białymstoku jest poprawa stanu środowiska, ochrona ekosystemów i zachowanie bioróżnorodności w województwie podlaskim. Ze swoich środków Fundusz udziela beneficjentom przede wszystkim pożyczek zasadniczych i pożyczek na zachowanie płynności finansowej, a także przyznaje dotacje. Kierunki finansowania określa art. 400a ustawy Prawo ochrony środowiska. Środki finansowe, które są w dyspozycji WFOŚiGW w Białymstoku, pochodzą głównie z opłat za korzystanie ze środowiska oraz z administracyjnych kar pieniężnych. Fundusz wspomaga osiągnięcie celów wyznaczonych ustawą Prawo ochrony środowiska, przeznaczając środki finansowe na:

- ochronę wód
- gospodarkę wodną
- ochronę atmosfery
- ochronę ziemi
- przeciwdziałanie i likwidację zagrożeń środowiska
- edukację ekologiczną
- ochronę przyrody

ZAŁOŻENIA DO UMOWY PARTNERSTWA NA LATA 2021-2027⁸

Założenia Umowy Partnerstwa na lata 2021-2027 (ZUP) są elementem prac nad Umową Partnerską na lata 2021-2027 (UP). Polska podobnie jak w perspektywie 2014-2020, przygotowuje Umowę Partnerstwa w celu określenia strategii wykorzystania środków polityki spójności i koordynacji w zakresie określenia obszaru wsparcia. Na obecnym etapie ZUP zawierają trzy warianty programów operacyjnych na nową perspektywę. Ostateczny zakres wsparcia w ramach poszczególnych programów operacyjnych zostanie wypracowany w ramach

---

⁷ <http://wfosigw.bialystok.pl/o-nas.htm>

⁸ Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, Departament Strategii i Rozwoju, Warszawa, lipiec 2019

grup roboczych dedykowanych każdemu z pięciu celów polityki na nową perspektywę. Ze względu na wczesny etap przygotowań dokumentów na kolejną perspektywę ZUP nie zawierają szczegółowych informacji dotyczących podziału funduszy Polityki Spójności. Wybrano pięć celów PS:

Cel Polityki 1 – bardziej inteligentna Europa (Smarter Europe)

Cel Polityki 2 – bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa (a Greener, carbon free Europe)

Cel Polityki 3 – lepiej połączona Europa (a more Connected Europe)

Cel Polityki 4 – Europa o silniejszym wymiarze społecznym (a more Social Europe)

Cel Polityki 5 – Europa bliżej obywateli (a Europe closer to citizens) – zintegrowany i zrównoważony rozwój wszystkich typów terytoriów.

Cel Polityki 2 – bardziej przyjazna dla środowiska bezemisyjna Europa (a Greener, carbon free Europe)

- Przystosowanie systemu społecznego do zmian klimatu i środowiska naturalnego
Zgodnie z prognozą zawartą w dokumencie Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (PEP) najpowszechniejszymi zjawiskami pogodowymi w kolejnym dziesięcioleciu będą fale upałów oraz intensywne opady deszczu. Nasilenie się ekstremalnych zjawisk pogodowych i związanych z nimi katastrof np. powodzi, suszy, huraganów będzie skutkowało stratami materialnymi i niematerialnymi. Istotne jest, dlatego wspieranie działań w zakresie dostosowania do zmian klimatu, zapobieganiu ryzyka i odporności na klęski żywiołowe. Niezbędne jest zwiększenie potencjału administracji rządowej i samorządowej, zwłaszcza w obszarach planowania, monitorowania i wdrażania systemu zarządzania kryzysowego i przygotowania służb ratowniczych. Uzupełnieniem powinny być kompleksowe działania na obszarach miejskich i wiejskich (m.in. mała retencja, czy rozwój zielonej infrastruktury publicznej)
- Gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiskowych
Jednym z najważniejszych wyzwań stojących przed Polską w dobie zmian klimatu jest osiągnięcie dobrego stanu wód, dlatego też istotnym elementem adaptacji do zmian klimatu jest racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.
- Przystosowanie systemu gospodarczego do zmian klimatu i środowiska naturalnego
Przechodzenie na gospodarkę o obiegu zamkniętym (GOZ). Kluczową rolę w realizacji koncepcji GOZ, obok mieszkańców i samorządów, powinni odgrywać przedsiębiorcy – m.in. poprzez wdrażanie innowacyjnych technologii dotyczących ograniczenia wykorzystania pierwotnych zasobów i energii na rzecz surowców wtórnych. Jako zasób

nieodnawialny traktować należy również powierzchnię ziemi podlegającą degradacji lub zanieczyszczeniu wskutek działalności gospodarczej i związanych z nią emisji.

- Ochrona dziedzictwa przyrodniczego Polski
Priorytetem jest dalsze wzmocnienie ochrony przyrody i bioróżnorodności oraz redukcja emisji i zanieczyszczeń, podniesienie świadomości ekologicznej obywateli
- Jakość powietrza
Poprawa efektywności energetycznej
- OZE
Zwiększenie udziału OZE za sprawą dwóch technologii to znaczy energetyki wiatrowej oraz fotowoltaiki. W transporcie przewiduje się osiągnięcie 14% udziału energii odnawialnej do 2030 roku. Nie należy ograniczać żadnego rodzaju OZE w obszarze wsparcia
- Infrastruktura energetyczna
Potrzeba wsparcia inwestycji w obszarze magazynowania nośników energii i surowców energetycznych (m.in. ropy naftowej, LNG), ale także rozwoju i unowocześnienia infrastruktury przesyłowej i dystrybucyjnej (m.in., aby umożliwić włączenie OZE do sieci krajowej). Wyzwaniem jest także magazynowanie energii elektrycznej, gazu i ciepła, w celu zachowania stabilności systemu i sprostaniu rosnącemu zapotrzebowaniu na energię.

W projekcie rozporządzenia dla EFRR i FS wskazano, że nakłady na cele środowiskowo-klimatyczne mają wynosić 30% ze środków EFRR oraz 37% środków FS.

W okresie programowania 2021-2027 w ramach PS możliwe będzie finansowanie przedsięwzięć ze środków EFRR, EFS+, FS.

Program operacyjny w zakresie infrastruktury transportu, energetyki i środowiska, zdrowia, kultury, nauki i edukacji oraz spraw społecznych CP2,3,4,5 (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko – obecny POIiŚ) – program będzie obejmował następujący zakres: ochrona środowiska, przystosowanie do zmian klimatycznych, gospodarcze wykorzystanie zasobów środowiskowych, gospodarka o obiegu zamkniętym, efektywność energetyczna, wsparcie produkcji energii z odnawialnych źródeł, wsparcie infrastruktury energetycznej i systemów smart, rozwój infrastruktury transportowej (drogowej i kolejowej, intermodalnej, morskiej, śródlądowej), zmniejszenie emisyjności sektora transportu, wzmocnienie infrastruktury ochrony zdrowia, ochrona dziedzictwa kulturowego.

SPIS TABEL

Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych gmin w Powiecie Hajnowskim - stan na rok 2019.....	9
Tabela 2 Liczba ludności w poszczególnych gminach Powiatu Hajnowskiego - stan na rok 2018.9	
Tabela 3 Ilość gospodarstw rolnych na terenie poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego oraz ich struktura obszarowa	12
Tabela 4 Informacje na temat gruntów leśnych na terenie Powiatu Hajnowskiego.....	15
Tabela 5 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg gatunków panujących w Nadleśnictwie Browsk	15
Tabela 6 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg bonitacji w Nadleśnictwie Browsk	16
Tabela 7 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg gatunków panujących w Nadleśnictwie Białowieża	17
Tabela 8 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg bonitacji w Nadleśnictwie Białowieża.....	18
Tabela 9 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg gatunków panujących w Nadleśnictwie Hajnówka	19
Tabela 10 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg bonitacji w Nadleśnictwie Hajnówka.....	20
Tabela 11 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg gatunków panujących w Nadleśnictwie Bielsk obręb Kleszczele.....	21
Tabela 12 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg bonitacji w Nadleśnictwie Bielsk Obręb Kleszczele	22
Tabela 13 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg gatunków panujących w Nadleśnictwie Żednia Obręb Michałowo	23
Tabela 14 Udział procentowy powierzchni drzewostanów wg Bonitacji w Nadleśnictwie Żednia Obręb Michałowo.....	24
Tabela 15 Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon wg sekcji PKD 2007 na terenie Powiatu Hajnowskiego.....	29
Tabela 16 Odnawialne źródła energii – typy instalacji i ich moc na terenie poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego	31
Tabela 17 Wybrane wskaźniki monitoringu programu ochrony środowiska dla Powiatu Hajnowskiego na lata 2016-2020	32
Tabela 18 Klasyfikacja strefy Podlaskiej z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia dla poszczególnych zanieczyszczeń powietrza za rok 2019.....	33

Tabela 19 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenie rocznej okonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin – klasyfikacja podstawowa – rok 2019.....	34
Tabela 20 Porównanie emisji zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie Powiatu Hajnowskiego w latach 2017-2018	35
Tabela 21 Porównanie ilości zanieczyszczeń zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń na terenie Powiatu Hajnowskiego w latach 2017-2018	35
Tabela 22 Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie Powiatu Hajnowskiego.....	39
Tabela 23 Wynik pomiaru monitoringowego poziomu PEM w środowisku w dniu 08.04.2019..	41
Tabela 24 Jednolite części wód Powierzchniowych oceniane na terenie Powiatu Hajnowskiego 2018 r.....	43
Tabela 25 Informacje o jednolitych częściach wód podziemnych.....	44
Tabela 26 Klasa jakości wód podziemnych w punktach monitoringu diagnostycznego wg danych z 2019 roku na terenie Powiatu Hajnowskiego	46
Tabela 27 Informacje na temat sieci wodociągowej w poszczególnych gminach Powiatu Hajnowskiego, stan na 31.12.2019 r.....	48
Tabela 28 Informacje na temat oczyszczalni ścieków na terenie poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego stan na 31.12.2019	49
Tabela 29 Informacje na temat sieci kanalizacyjnej na terenie poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego, stan na 31.12.2019 r.....	50
Tabela 30 Bilans złóż na terenie Powiatu Hajnowskiego.....	53
Tabela 31 Uziarnienie gleby	58
Tabela 32 Odczyn gleby i węglany w niej zawarte.....	58
Tabela 33 Zawartość substancji organicznych w glebie.....	58
Tabela 34 Właściwości sorpcyjne gleby	58
Tabela 35 Zawartość pierwiastków przyswajalnych dla roślin w glebie	59
Tabela 36 Całkowita zawartość makroelementów w glebie.....	59
Tabela 37 Całkowita zawartość pierwiastków śladowych w glebie.....	59
Tabela 38 Zawartość wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w glebie	60
Tabela 39 Pozostałości pestycydów chloroorganicznych i związków niechlorowych w glebie....	60
Tabela 40 Pozostałe właściwości gleby	61
Tabela 41 Klasy bonitacji gruntów ornych w poszczególnych gminach Powiatu Hajnowskiego .	62

Tabela 42 Klasy bonitacji łąk i pastwisk w poszczególnych gminach Powiatu Hajnowskiego	63
Tabela 43 Informacje na temat instalacji do zagospodarowania odpadów znajdujących się na terenie poszczególnych gmin Powiatu Hajnowskiego	66
Tabela 44 Występowanie poszczególnych formy ochrony przyrody na terenie Powiatu Hajnowskiego	72
Tabela 45 Rezerwaty przyrody na terenie Powiatu Hajnowskiego stan na 15.05.2020	74
Tabela 46 Obszary chronionego krajobrazu na terenie Powiatu Hajnowskiego stan na 01.06.2020	83
Tabela 47 Użytki ekologiczne na terenie Powiatu Hajnowskiego	86
Tabela 48 Działania naterenie Powiatu Hajnowskiego nawiązujące do strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.....	97
Tabela 49 Ścieżki Edukacyjne na terenie Nadleśnictwa Białowieża	104
Tabela 50 Wskaźniki monitorowania Programu	108
Tabela 51 Analiza zgodności Programu z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym wojewódzkim i powiatowym.....	110
Tabela 52 Analiza SWOT w poszczególnych obszarach interwencji	133
Tabela 53 Cele, kierunki interwencji oraz zadania własne	140
Tabela 54 Cele, kierunki interwencji oraz zadania monitorowane.....	142
Tabela 55 Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.....	154
Tabela 56 Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.....	156

SPIS MAP

Mapa 1 Położenie Powiatu Hajnowskiego na tle województwa Podlaskiego	7
Mapa 2 Gminy wchodzące w skład Powiatu Hajnowskiego.....	8
Mapa 3 Sieć dróg w Powiecie Hajnowskim	37
Mapa 4 Podział Polski na 172 jednolite części wód podziemnych.....	44
Mapa 5 Główne zbiorniki wód podziemnych (wg Atlasu Hydrogeologicznego Polski, 1995)	45
Mapa 6 Formy ochrony przyrody występujące na obszarze Powiatu Hajnowskiego	73
Mapa 7 Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi zgodnie z wstępną oceną ryzyka powodziowego na terenie Powiatu Hajnowskiego	98

